

ELOFIZETÉS

HELYBEN ÉS VIDÉKEN:

Egy évre	240 Lei,
Fél évre	120 Lei,
Egy negyed évre ...	60 Lei,
Egy óra	20 Lei,

Hirdetések árszabás szerinti díjazás mellett vétetnek fel.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG

Aradi és Csanádi Egyesült Vas-
úti palotájában.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Vállalat
Bulevardul Regele Ferdinand I.
(József Kherceg-ut) 22. szám.

TELEFON-SZAM 151.

ARAD, 1922.

Főszerkesztő: STAUBER JOZSEF.

Vasárnap, április 16.

A mi husvétünk.

Irta: Dr. Barabás Béla.

A krisztusi feltámadásnak magasztos ünnepe kétszeresen a mi husvétünk. A mi magyar egyenes lelkiületünk, amely szívesen olvad belé az emberiesség nagy közösségébe, nemcsak jóleső érzéssel látja, ha a cselekvések munkaidejében, minden ember dolgozik s végzi a maga teendőit, de örömmel élvezi azt is, hogy ha ünnep virrad reánk, valamennyien pihenünk, ünnepelünk, mindnyájan imádkozunk. Az az igazi és szép ünnep, a mikor az egész világ ünnepel. Van abban valami felemelő tudat, a mikor az utcákon nincsen hétköznapi forgalom, elnémul a placizaj s ünneplő ruhában elmegy mindenki a maga templomába.

Az emberek nagy kavardásában ne azt nézzük, hogy ki melyik templomba jár imádkozni s az sem fontos, hogy ki milyen nyelven s milyen szertartások között végzi el ünnepi ájtatosságát. A lényeg s az igazság az, hogy mi, a templomokban osztályozott gyarló emberek, ha az Isten házából kitűdulünk a szabad levegőre, véges eszünkkel felfoghatjuk, gyenge szemünkkel is megláthatjuk, hogy

a különböző templomok tornya feletti légürből, a pompázó csillagok honából, a magas égből csak egy Istennek szemei örködnek feletünk s csak egy Istennek oltalmazó karjai ölelik át az egész emberiséget. A mi husvétünknek nevezem tehát azt az ünnepet, a mikor a közösterhű hétköznapiok után egybeolvadunk néhány órára valóságos érzületeinkben, áhitatban s embertársaink megbecsülésében. Ez az egyik szempont.

A másik az, hogy a mai husvét nemcsak az egész világnak vallásos szent ünnepe, de Aradon külön magyar ünnep is. Rég vártuk ezt a napot, hogy a feltámadás glóriájának eszmekörében kinyithassuk szemünket, ajkunk megszólalhasson s egybecsoportosulásunk lelkes órájában összeforasszuk magyar érzéseinket, vágyainkat, törekvéseinket. Ne siránkozzunk a közelmúlt tétlensége felett, de kötöztessük meg elhatározásunkat és akaratumkat, hogy a mit elmulasztottunk, azt erős lélekkel s kitartó munkával igyekezzünk helyrehozni. Nem tehetünk egymásnak szemrehányást, azért sem mert a változott idők néhány esztendeje arra kellett, hogy néma megadás-sal és kötelességtudással, de egy-

szersmind élőjogaink épségben tartásával beleilleszkedjünk az új határok közé, beleszokjunk az adott viszonyok új helyzetébe s elfojtva az első idők keserű hatását, magunknak meleg otthont, új életet s nemcsak tűrhető, de elégedett jövőt biztosítsunk.

A Romániában élő s most már romániai állampolgárokká lett kisebbségeknek s első sorban nekünk magyaroknak nem szabad továbbra is némán eltűrni azt, hogy minket idegenekként kezeljenek. Mi is emberek vagyunk, civilizált és európai kulturán felnevelt polgárok, a kik, bár fegyelméznij tudjuk magunkat a reánk háruló súlyos kötelezettségekkel szemben, de egyuttal önértzetesen kívánhatjuk meg, hogy istenadta jogainkkal élhessünk, egyéni szabadságunk úgy az államhatalom, mint minden közege által tiszteletben tartassék, világirodalmi színvonalon álló magyar nyelvünk használata ne korlátoztassék, vagy rövidben kifejezve, itt Románia területén mi magyar emberek úgy élhessünk, a miként szabad és művelt államban, szabad és művelt ember élni tud és akar. Emberi és politikai jogok gyakorlatában nem szabad különbségnek lenni az ál-

lampolgárok között, s ha van különbség, csak az lehet, hogy mindkét oldalon nemes versenyre keljünk a jogok tiszteletében, a nagy közösségnek tartozó köteleességek teljesítésében s a krisztusi szeretetben.

Ismétlem, hogy mi magyarok ezen a földön s ezen a területen nem vagyunk idegenek, s nem lehet idegen a mi magyar nyelvünk sem. Mi itt születünk ezen a földön, ennek kenyere táplált, ennek levegője nevelt. Mi itt akarunk élni békében, megértésben, mi itt akarunk meghalni s ennek a földnek göröngyei fogják takarni tetemünket, mint a hogy apáink, nagyapáink, őseink is itt alusszák örök álmaikat. Ez a föld nekünk hazánk maradt, bár az európai akarat új határokat jelölt ki számunkra. Az új fejedelemnek jogara, s az új államhatalomnak kerete, állampolgári viszonyainkat csak megváltoztatta, a melyekhez készséggel alkalmazkodunk is, de reméljük és elvárjuk, hogy hitünk, vallásunk, nyelvünk, emberi jogaink, egyéni és politikai szabadságunk — a régi marad.

Az ünnep másodnapján nagygyűlésre csoportosulunk mi magyarok. Idők jele az is, hogy a po-

A boldog férj.

— Lukácsy Lajosnak „Esetek az életből” c. könyvéből.)

Dr. Rózsa Péter segédtitkár volt az egyik miniszteriumban. Szorgalmas, lelkiismeretes hivatalnok. Bár ő is azt az elvet vallotta, mint többi hivatalnoktársa, hogy „kevés dolog, nagy fizetés és sok szabadság!” főnökei egy készülő törvényjavaslathoz az adatok gyűjtésével bízták meg. Ugy érezte, hogy a munka nagyon kimerítette és szabadság után vágyódott. Számítgatta, hogy mit is kellene tenni, hova kellene menni, hogy a 3-4 heti szabadság költségei a fizetéséből kikerüljenek, mert nem nagyon volt miből ráfizetnie. Egyik napon aztán nagy falragaszokat látott az utcasarkokon, amelyekeken egy élelmes fiúmei hajóstársaság nagy hangon hirdette, hogy „Tengerre magyar!” Csábító hangon csalogatta a publikumot, hogy milyen olcsó a vasút Budapesttől Fiuméig onnan a hajó Veneziába, lakás, ellátás, fürdője a Lidón stb. stb. A hirdetés tetszett neki. Elhatározta, hogy a szép Veneziába megy és a tenger mellett tölt néhány hetet. Szabadságot kért és harmad nap már a Piata San-Marcon etette az éhes galambo-

kat. Reggelként a Hotel de Italia tengerparti teraszán reggelizett, amely hely a legvonzóbb és legbájosabb egész Veneziában. Egy reggelén csak éppen egy asztalt talált üresen, amelyet azonnal elfoglalt. Néhány perc múlva egy 50 év körüli úriember jött az asztalához egy feltűnő szép és elegáns nő társaságában. Miután Rózsa Péter egy magyar újságot olvasott, az idegen ur bemutatkozott neki magyarul:

— Bolgyay Menyhért vagyok, megengedi Uraságod, hogy a nőmmel az asztalánál helyet foglaljunk, mert minden hely el van foglalva. Rózsa Péter udvariasan ugrott fel, megmondotta nevét, a férj és feleség — egy 30 év körüli bájos nő — helyet foglaltak az asztalnál. A férj elmondotta, hogy erdélyi birtokos, ők is szórakozni jöttek a tengerre. Majd együtt mentek ki a Lidóra. Hamar jó barátságba keveredtek, nap-nap után együtt voltak, együtt élvezték a Lidón a tenger fenséges hullámain. Rózsa Péter nagyon udvarias és előzékeny ember volt, mindig előbb jött a teraszra reggelizni, hogy asztalt biztosítson maguknak és ott várta kedves ismerőseit. Egyik napon aztán csak a férfi jelen meg a reggelinél.

— A Nagyságos Asszony ta-

lán gyengélkedik, hogy nem jött?

— Nem, válaszolt a férj — hanem fent van a lakásban és — sir.

— Sir? Az Istenért csak nem érte valami szerencsétlenség Önöket?

— Hát! Istennek semmi, az egész egy csekélység. Az este sürgőnyt kaptam a főispánunktól, amelyben értesít, hogy a jövő héten medvevadászatot rendez a havasokban és miután tudja, hogy szenvedélyes vadász vagyok, meghív és értesít, hogy okvetlen számít rám. Már most mit csináljak? Itt is szeretnék maradni és a vadászatot is részt szeretnék venni, de az asszony semmi szin alatt nem akar hazajönni. Nem tudom, hogy oldom meg e kérdést.

— Ugy, — válaszolt szerényen a titkár ur — hogy a Nagyságos Asszony itt marad. Ön pedig elmegy és visszajön a kedves netéért.

— Persze, hogy ez a legjobb megoldás volna, csak nem akarom itthagyni az asszonyt egyedül. Dr. Rózsa Péter mint kifogástalan gentleman, kijelentette, hogy ez idő alatt ő szívesen áll a Nagyságos Asszony rendelkezésére és ha megbíznak benne, ő ezer örömmel gardirozza.

— Nem is merjük a nagy szíveséget Öntől elfogadni!

— Kérem, rendelkezzenek velem, én nagy szerencsémnek fogom tartani, ha Önöknek szíveséget tehetek. Bolgyay Menyhért hálásan szoritotta meg a fiatal ember kezét, felment a feleségéhez, negyed óra múlva boldogan mosolygva jött le férj és feleség a reggelihez.

— Nagy fába vágta a fejszéjét — szölt az asszony tréfásan Rózsa Péterhez, ha Ön egy asszony őrizetere vállalkozik.

— Különb — mondotta és kezét nyújtotta a fiatal embernek — hálás köszönettel fogadom ajánlatát, csak aztán ne panaszkodjék, ha sok baja lesz velem. — Megreggeliztek és kimentek együtt a tengerre. Midőn fürdés közben a tengerben össetalálkoztak, odaszölt az asszony a titkárnak:

— Gondolja meg, hogy mire vállalkozott, még nem késő. Különb az uram magára vessen, ha majd a közmondás bevállik, ha „macskára bizzák a hálat” és kacéran nevetve a hahokba vetette magát és tovább uszott. A titkár urat kissé meglepte az asszony tréfás megjegyzése, de nem ijedt meg attól, jöjjön, aminek jönni kell és hízalommal nézett a jövőbe. A mintegy 30 éves Bolgyainé gyönyörű asszony volt, különösen fürdőruhában csábító szépség.

litikai és katonai hatóságok kéresem elé nemcsak akadályt nem gördítettek, de előzékenységgel honorálták személyes közbenjárásomat. Csak magam, egyedül kezdeményeztem az aradi magyarság megmozdulását, mert nemcsak hivattottnak, de elég erősnek is éreztem magamat arra, hogy hívó szavam visszhangra talál.

Én vagyok a maroknyi hó, ott a hegy tetején, a melyet a végzet szele megindít s lefelé haladtában araszról araszra, lépésről-lépésre magához vonza, öleli az eddig pi-

hent hórétegeket s mindig nagyobbodva, egy hatalmas tömegként gyűl egybe lent a völgy ölén. Nem rohanó, nem romboló lavina lesz ebből, a mely útjában tör és zuz, hanem egy szabályos haladásban megnövekedett hatalmas hótömeg, a melyre elkövetkezvén a tavasznak napsütése, jótékonyan fogja elárasztani, megtermékenyíteni és virágzóvá tenni a szabadság sík talaját. Ilyen reményekkel nézünk eléje a jövőnek s így nevezem én a mai feltámadás ünnepeit. — *a mi húsvétunknak.*

A megbolondult Bécs.

(Egy mérnök kalandjai.)

Weise Lajos bécsi mérnök tizenkét évet töltött a bécsi elmeorvosintézetben, míg végre mint teljesen meggyógyult elbocsájtották. Szegény Weise boldogan vette magát bele az autótaxiba és rohant haza a lakására nejéhez, ki mit se tudott arról, hogy ma jön haza. Weise megérkezik az autón, megnézi a taxit, amely 8 koronát mutatott, gavallérosan odadobott 10 koronát. A soffőr bámulva nézi a 10 koronát és gorombán odaszól:

— Uram nincs kedvem a tréfákra, ur ember ma Bécsben a koldusnak sem ad ennyit, nézze meg a taxit, nekem jár 4000 korona, borralaló nélkül (Bécsben a taxik 500 szorosságot kell fizetni.)

Szegény Weise dühbe jön színén rakiált:

— Hallja maga, tartsa bolonddá az öregapját, velem ne tréáljon különben előhívom a k. u. k. policajt.

— A k. u. k. policajt? Hallja uram ne tartson fel, ne tegyen bolonddá, hát azt csak tudja, hogy nálunk köztársaság van?

De már erre hűledezett szegény Weise.

— Nézze soffőr, én elismerem, hogy 12 évig bolond voltam, de ma épeszű vagyok, hát hordja el magát, különben itt van még egy 10 koronás arany és lóduljon! De most már a soffőr jött zavarba:

— Jól van uram, de hogy adok én ebből a borzasztó nagy összegből vissza? Annyi pénzem nekem mincse.

De már erre éktelen dühbe jött Weise ur:

Most már aztán ne gunyolódjon, menjen.

És sietett fel a folyosón. Szembe jön vele egy császári tanácsos, kit ő kalapemelve üdvözöl és kérdi:

— Hát tanácsos ur mit keres nálunk?

— Én uram mindig itt lakom, feleli a tanácsos, mert én vagyok itt a házmester!

— Jaj szegény fejemnek — nyögi Weise — nézze tanácsos ur, én már nem vagyok elmebeteg, meggyógyultam, hát kérem ne tessék engem ugratni.

— Dehogy ugratom uram, mindjárt meggyőződhet. Én egy doboz gyufát vittem fel az ön feleségének, megbízott vele, de nincs itthon és a 16 koronát nem fizette ki, fizesse ki helyette.

Szegény Weise most már zavarban volt, vagy a tanácsos bolond, vagy ő. Belenyúlt a zsebébe és a 12 év előtt eltett 20 koronás aranyat átadta a tanácsosnak. Amint a tanácsos kezébe vette a 20 koronás aranyat, valóságos ijedelem fogta el, hogy van ember Bécsben, aki nem schiber és ilyen nagy összeget hord a mellényzsebében.

— Mérnök ur, nyögte, igaz, hogy én házmester lettem, de ezt a csufot nem szabad üznie velem. Hol vegyek én 71 ezer 84 koronát a visszaadásra?

Szegény Weise ijedten ugrott el az örültnek vélt tanácsostól és rohant fel a lakására. Egyszerre hallja a ház udvarán a „handlé” kiabálását. Felhívta. Kikereste az ócska ruhát, elébe tette, a handlé csak fintorgatja az orrát.

— Jól van jól, türelmetlenkedik Weise, mondja meg mit adhat és menjen.

— Hát bizony, feleli a handlé, ezért legfeljebb 20.000 koronát adhatok.

Most már szegény Weise egészen megzavarodott.

— Hallja maga handlé, nézze meg ezt a 3 szoba butort, mit adna érte?

— Egy milliót adok, feleli a handlé.

— Menjen ki, ordított Weise, én csak voltam bolond, tudja, takarodjon, takarodjon!

Elrohant szegény meggyötört Weise és egyenesen régi szállására ment vissza, az elmeorvosintézetbe és jelentkezett, mivel még mindig elmebajos, vegyék vissza.

— Honnan gondolja ön, hogy elmebajos? kérdi az igazgató.

Weise elmondta a vele történeteket, mire az igazgató megnyugtatta:

— Kedves Weise ur, ön épeszű: épeszű azért, mert 12 évig itt a bolondok házában távol volt az igazi bolondoktól. Uram, annyi ma a bolond Bécsben, hogy olyan bolondok házat építeni nem is lehet, a hová mind beleférne.

Szendrey Mihály.

és kezdte megzavarni a titkár ur esztét. A férfi elutazott. Ugyanakkor a járó-kelőknek úgy Velenében, mint a „Lidón mezítákos rikkanások röpdulékát osztogat tak, amelyen 5 nyelven meg volt írva, hogy a „Jardino publico”-ban a műcsarnok egyik termében a legszebb női akt látható, egy festmény, amelyet a festő hét szép nőről festett meg. Az egyikről az arcot festette, a másiktól a haját, vállait, ismét más nőről a legszebb kobleket, csipőket, derekat, szóval hét nő szolgált modellel gyanánt a festőnek, aki mind egyiknek a legszebb testrészét festette le és elnevezte a képet „Venus Anadyomene”-nek. A publikum tömegesen látogatta. Misztikusan volt a kép elhelyezve, drapériák között és halvány fény világította meg. Én is megnéztem. Hogy Bolgyayné és Rózsa Péter azintén megtekintették, felesleges mondanom. A titkár el volt ragadtatva a lefestett nő bájaitól, amint a tenger hullámaiból kiemelkedik. Bolgyayné azonban nem találta oly elragadónak. Lognettjével magyarázta a fiatal embernek a festményre mutatva, hogy a Venus nyaka nagyon rövid, a dereka hosszú, a csipője nem elég gömbölyű, stb., stb. Rózsa Péter bátor volt megjegyezni:

— Talán látott a Nagysága ennél már szebbet és tökéletesebbet is?

— Láttam!

— Legfeljebb talán a tükörben, jegyezte meg szerényen a titkár. A szép asszony jegyező-

jével Rózsnak a szájára ütött. Bár mint megírtam, Rózsa Péter nagyon szerény fiatalember volt, a szép asszony megjegyzései nem hagyta nyugodni és minduntalan ostromolta, hogy csak egy percre óhajtana látni még a Venusnál is szebb asszonyt három lépés távorról. Magától értetődik, a látott Venus toalettjében. Bolgyayné eleinte erőlyesen visszautasította a titkár kívánságát, végül aztán nem tudott ellenállani a sok kérésnek és zaklatásnak, megígérte neki, hogy kérését teljesíti, de csak egy percre három lépés távorról. Egyik este aztán Rózsa Péter titkár csak a hajnali órákban tért haza lakására, ami másnap és harmadnap is ismétlődött és többé aztán nem sarkalta a szép asszonyt a kérésével. Ez alatt a férfi az erdei havasokban a vadakat kergette és két nap alatt három medvét lött, ami óriási feltűnést és irigységet keltett a vadásztársaság tagjai között. Bolgyay meg is sürgönyözte a feleségének Veneziába a páratlan vadász-zsákmányt. A kispán, aki intím barátságban volt Bolgyayval, meg is jegyezte:

— Te, Menyuskám, azt mondják, hogy a vadászokra is áll a közmondás, ami a kártyásokra: „Aki a kártyában szerencsés, annak nincs sikere a szerelmében!” Mond csak, nem hűtlenkedik az asszony Veneziában? Bolgyay tréfára vette a dolgot. Vadászsikere úgy elvakította, hogy nem hallott, nem látott semmit. A vadászati befejezése után rögtön a feleségéhez utazott, érzékenyen

elbucsztak a titkártól. Bolgyay megköszönte barátjának a páratlan szivescséget, hogy magát mennyire feláldozta és elutaztak.

Talán körülbelül egy év múlva találkozott Rózsa Péter Bolgyay Menyhérttel Budapesten, a Váci-utcában. Végtelenül megörültek egymásnak. Tudja barátom — szölt Bolgyay a kölcsönös üdvözlések után, sohasem hittem volna, hogy a tengernek minő csodás ereje van, hála Istennek, most meggyőződtem erről. Van egy kis vagyonkánk és képzelheti, mennyi gondot és bánatot okozott, hogy 10 évi házasságunk alatt a sors nem áldott meg gyermekkel. Kire hagyjuk vagyonunkat, amit fáradsággal, szorgalommal szereztünk. Az intrikus örökösökre? Hála a Mindenhatónak, hogy gondunk is eloszlott. Oly gyönyörű kis fiacskánk van, hogy párját ritkítja és ezt az Isten után a tengeri fürdőnek köszönhetjük. Összejártuk mi az asszonyval az összes tudós professzorokat, Marienbadot, Franzesbadot és tudja az ég, miféle Badokat, de mindig eredménytelenül. Már lemondtuk minden reményről, hogy családof alapítassunk, mielőnn elmentünk a tengerre és a tengeri fürdő csodás hatása meghozta vágyunkat és kívánságunkat. — Tudja barátom, maga fiatalember, ha megnősül, az Isten örizzze meg, hogy hasonló baj érje, mint bennünket, de ha gyermek után vágyódnak — hisz sivar az élete gyermekek nélkül házasságoknak — úgy fogadja meg a tanácsomat, hogy csak a ten-

gerre menjen a kedves feleségével és a mi példánk jusson eszébe.

A fiatalember megköszönte a jó tanácsot, de magában azt gondolta, hogy egyelőre nem kér belőle, mert nincs szándéka megnősülni. Dr. Rózsa Péter az udvarias segédtitkár rögtön közbevágtott és szívéből gratulált a boldog apának.

— Tudja barátom — mondotta tovább a férfi, az idén már nem mehetünk le a Lidóra, mert hát a kis baba nem nélkülözheti az anyai ápolást, de ha a jó Isten segít és élünk jövőre, mához egy évre okvetlen lemegyünk megint. Oly sok szeretettel és barátsággal gondolunk Öntre és a Veneziában eltöltött kedves napokra, hogy okvetlen számítsunk rá, hogy Ön is eljön ismét. A feleségem is roppant fog örüdeni. — Rózsa Péter eleinte habozott, de a férfi oly megható bensőséggel és szeretettel hívta, hogy nem tudott nem-ei mondani.

— No, ez derék dolog, ennek igazán fogunk örüdeni a feleségemmel együtt. Adjon kezeit rá. A fiatalember kezeit nyújtott, a mit a férfi melegen és erősen meg rázott. — Majd elbucsztak. A fiatalember nem felejtette el a Nagyságos Asszonynak kezeit csókoltatni és a kisbabának erőt, egészséget kívánni. Ezzel elváltak. Távozóban Rózsa Péter meg nem állhatta, hogy utána ne tekintsen a boldog férinek és önkénytelenül kitört köbélből a sóhaj: mert vallásos ember volt.

Hála Istennek, nem gyötör többé a lelkiismeret.

Berlin bizakodik.

(Aradi kereskedő tapasztalatai.)

Egy aradi kereskedő most tért haza németországi utjáról és igen érdekes és jellemző dolgokat mondott el a berlini életről. Talán Európa egyetlen országában sem tapasztalható az a bámulatos rend és önfegyelem, ami a németeket jellemzi. Az utcákon óriási a forgalom, amelyet akadály nélkül bonyolítanak le. Autók, kocsik hatalmas tömege a rendőrnök egyetlen intésére megállanak, hogy helyet engedjenek az összegyűlekezett gyalogjáróknak. A villamosok perceként közlekednek és a legnagyobb utakat két márkáért lehet megtenni Berlinben. A földalatti villamoson első, második és harmadik osztály van. Érdekes a berlini ember lelkiismeretessége, ha nagy sietségében valaki harmadik osztályu jeggyel véletlenül az elsőbe száll be, minden ellenőrzés és felszólítás nélkül a jegy árkülönbségét bedobja az e célra kiakasztott perselybe. A berlini ember nem politizál. Mindenki dolgozik és a munkaszeretetnek látható is az előnye. A hangulat a legbizakodóbb. Nincsenek elkeseredve a márka alacsony árfolyama miatt, mert megvannak győződve arról, hogy nagyon rövid idő múlva a márka egyik legegészségesebb pénze lesz Európának. Az utcákon fengeteg külföldit lehet látni. Különösen japánok és kínaiak látogatják előszeretettel a német fővárost. Az ember arca mosolyra derül, amikor látja, hogy az apró kis sárga arcú japánok vagy kínaiak egy-egy német nő karján járják a sétatereket. Berlinnek egyik legelőkelőbb kávéháza, a Vaterland Caffé, amely a Potsdamer-Strassén van, állandóan telve van vendégekkel. Az idegenek találkozóhelye ez a kávéház. Ha az ember beül, a világ minden nyelvén hallhat beszélgetni. Minden nyilvános helyen, borbélyüzletekben, kávéházakban, cukrászdákban stb. feltűnő tábla figyelmezteti az embereket arra, hogy óvakodjanak a veneriás betegségektől. Felhívja a tábla a közönséget, hogy vizsgálta meg magát minden egyes szükséges esetben a legközelebbi mentőállomáson, amelynek a pontos címét a tábla megjelöli. Ilyen mentőállomás Berlin minden utcájában van. Hiány semmiféle árucikkben és élelmiszerekben nem észlelhető. Megfelelő mennyiségű vaját nem tudnak készíteni, ezért művaját gyártanak, amelyet nem lehet megkülönböztetni a tehéntejből készült vajtól. Kolbász és hurkafélék töltésére marhahélek sem állanak megfelelő mennyiségben a németek rendelkezésére. A praktikus német észkitalálta a műbelleket, amelyeket impregnált papírból készítenek és teljesen pótolják a marhahéleket. A kirakatok telve vannak a legkülönbözőbb és a legjobb minőségű

árucikkkel. A legkülönösebb az a német fővárosban, hogy a detail üzletekben nagy tábla jelzi, hogy csak egy pár cipőt, egy rend ruhát és minden tárgyból csak a legminimálisabb mennyiséget lehet vásárolni. Ennek az intézkedésnek nem az áruhiány az oka, hanem a kereskedők lelkiismeretessége. Tudni illik a detailüzletek még az olcsóbb időkből felszerelték magukat árukkal és mindent a régi árakhoz képest minimális haszonnal adnak úgy, hogy a detailüzletekben csaknem feleáron lehet vásárolni mindent, mint nálunk. Ellenben az engros-isták, akik kénytelenek állandóan felújítani raktárakat, mindent drágábban árulnak a kiskereskedőknél. A színházak ál-

landóan telve vannak Berlinben. Óriási sikerrel adják jelenleg zsúfolt házak mellett Kálmán Imre „Bajaderek” című operettjét. Azon kívül állandóan műsoron vannak Molnár Ferenc, Biró Lajos és Lengyel Menyhért színművei. Németországban, különösen Berlinben állandóan kísérleteznek motornélküli repülőgépekkel és már eddig is óriási eredményeket értek el a motornélküli repülés terén. A vonatok közlekedése bámulatosan másodpercre pontos. A vasúti kocsik a legnagyobb kényelemmel vannak berendezve és a hivatalnok, vasúti személyzet, a vámtiszték sehol nem tapasztalt udvariaságot tanúsítanak az utasokkal szemben.

Elmélkedések a valutáról.

Írta: Dr. Sárkány Ferencz.

Leninnek tulajdonítják azt a megállapítást, hogy a Kapitalista világrend aláaknázásának leghatásosabb eszköze: a pénzrendszer lezüllesztése. Hogy valóban a vörös diktátor agyában fogamzott-e meg ez a gondolat, nem tudom; annyi bizonyos, hogy a rubel lerombolása pompásan beleillik a tanácskormány programjába. A megállapítás mindenestre találó, ezt talán semmi sem bizonyítja ékebben, mint az a hatás, melyet a valuta fokozatos romlása a társadalom egész strukturájára gyakorol. Am támadják a kapitalista termelési rendet, lehet, hogy képzelhető nála tökéletesebb, sőt bizonyos, hogy a társadalom organikus fejlődése valamikor jobbal, megfelelőbbel, magasabb rendűvel cseréli fel; de ép ily bizonyos az is, hogy ez a termelési rend nagy lépésekkel vitte és viszi előbbre az emberiséget a tökéletesedés útján. Aminthogy rabszolgarendszer nélkül Semyramis függő kertjei meg nem épültek volna, úgy a kapitalista gazdasági rend büszkén mutathat a Marconi állomásokra, a világot átfogó vasúti sinek hálózatára és a világtengerek felett átrepülő gépmadarakra, melyek mind az ő alkotásai. Sőt ha igaz, — aminthogy igaz, — hogy a szellemi kultúra csak függvénye a gazdaságnak, akkor Rodin szobrai, Reynolds képei és Heine dalai a kapitalista termelési rend dicsőségét fogják hirdetni ezredéveken át, csakugy, mint Michelangelo remekei a hűbérrendszerét, mely a pápai kincstárakat arannyal töltötte meg.

És most alámossák, kikezdi a kapitalista világrend pilléreit a bankjegyáradat hullámai. A pénzügyminiszterek, akik az állami szükségletek fedezetét a bankópréstől kérték kölcsön, nem tudták, hogy az áradat, melynek gátjait megnyitották, milyen pusztítást visz véghez a társadalom vetéseiben és virágos kertjében. A pénz elértéktelenedése hatásaiban

egyenesen kiszámíthatatlan. Az orosz viszonyokról csak halavány sejtésünk van, de Bécs és sok tekintetben Budapest gazdasági és szellemi életének a nemzeti vagyon megosztásában beállott katasztrófális eltolódásoknak szemlélete elég tanulságos példa. A bankóprés elérteketleníti, sőt megsemmisíti a mobil, dolgozó, elhelyezést kereső, tehát vállalkozó kedvű tökélet; a valuta kiszámíthatatlan és szélsőséges hullámzása lehetetlené tesz minden kereskedői számítást és hazárdjátékká süllyeszt minden gazdasági tevékenységet. Ennek folyományaként a békegazdaság levegőjében nevelkedett, a piacismereten, a kereslet és kínálat törvényeinek tanulmányozásán sarkalló vállalkozás visszavonul, átengedi helyét a va banque spekulációnak. Ez pedig egyértelmű azzal, hogy a javakat termelő és elosztó kapitalista tevékenység megbénul, megállanak a gépek, munkáskarok százezrei maradnak munka nélkül. Elszegényednek a társadalom színejavát alkotó „régi gazdagok” és a vagyon, melyet az infláció áradata elsodort birtokukból, a konjunkturákat kihasználó merő és tudó készlettulajdonosok, árufelhalmozók és láncosok valutaspekulánsok és schieberek, az „új gazdagok” fiókjaiban gyűlik halomra, ahol meglapul és nem áll ki többé a porondra, hogy a munkával párosulva hasson és alkotson, tulajdonosainak ne csak gyönyört és élvezet, de a véle dolgozóknak kenyeret is biztosítson.

A szellemi élet minden megnyilvánulására is kihat ez a folyamat. A képzőművészek igyekeznek a nemes valutájú piacok számára termelni, idegen izléshez alkalmazkodni és ezzel lesiklanak arról a talajról, amelyen a nemzeti geniusz termékenyíti meg alkotó szellemüket. Jeritza, Rózsa a Metropolitain Opera Houseban énekelnék, Rátkay Márton is a dollárok hazájában keres érvényesítést, sőt még Kurucz Jancsi a magyar nóta

fa is a tengeren túl akar gyökeret verni! Írók és költők az „új gazdagok” soraiban nem találnak közönséget eredeti műveik számára, vásári izlésű regények, vagy detektív-történetek fordításával, vagy az újságírás napszámos munkájával tartják fenn magukat. A tisztviselő elmerül a drágaság örvényében, csoda-e ha akad köztünk nem egy, aki megragadja a korrupció mentőövét, melyet az új gazdagok vetnek neki oda? A modern társasélet szalonjait is a maga képére formálja a mai gazdasági élet. A rossz valuta és a féktelen spekuláció ledér szerelmének gyermeke: a *Chemin de fer* minden zsurra hivatalos... Az éhező, nyomorgó tömegek lelkében pedig vad indulatok fogamzanak. Felállítják a derest, óh nem azok számára, akik a nép vagyonát az utcára szórták, hanem azok számára, akik nem restek lehajolni az ut szélén heverő aranyért. A szenvedélyek izzanak és lángra lobbanják a bombák gyújtózsínörját, békében vacsorázó polgárok körében.

Néhai való berlini bölcös professzor Simmel, aki megirtad a „Pénzfilozófiáját”, a te tollad tudná csak leírni méltón azt a pusztítást, amit a pénz romlása az elszegényedett országok társadalmában okozott. Miután pedig kulturálm programja nem lehet egyirányu a vérszomjas orosz népbiztosok törekvéseivel, nincs sürgősebb feladat, mint megint azzá tenni a pénzt, ami volt. — A kapitalista termelési rendszerben a pénz: *utalvány javakra*. A rossz valutájú országok mai pénze: *nyugtaltvány elpusztított, tengerfenékre sülyesztett és levegőbe lött javak tömegéről*. A mai pénzzel hiába jelentkezünk a raktárakban javakért: a raktárak üresek és a bankó, melyet kezünkben szorongatunk, csak tanúsítja, hogy valamikor telve voltak a polcok. Ime hát a feladat: *meg kell tölteni a raktárakat!* Minden eszközzel, minden erővel meg kell indítani a termelő munkát! Fel kell szabadítani a kereskedelmet béklyóftól; az iparnak vissza kell adni természetes piacait. Gigászi feladat, de nem lehetetlen. Ime Románia. Hegyeinek oldalait erdők borítják, belseje nemes fémeket, szenet, vasat, sőt rejt magában. Páratlanul gazdag földgáz és naphta-források törnek elő a föld gyomrából és a rónákon évről-évre dus termelést érlel a nap. Partjait tenger nyaldossa, földjét nagy víziutak szelik át. Am az emberek szemé Zürich felé tekint és nem látja az országban heverő kincseket. Valutarendeletek látnak napvilágot és a termelő munka megindulása, az ország industrializálódása késik.

Bessenyei Ferkó tartott egyszer beszámolóbeszédet a Wekerle-féle valutareform idején. Épen a hadseregről beszélt, midőn közbekiállított egy ködmögös paraszt:

— Ne arról beszéljen az ur, ha nem arról, hogy mi is az a valuta?

— A valuta? — kérdé Bessenyei. — Hát mondja meg nekem a várt, hogy mennyi pénz van most a kényesében bankóban?

— Semmi! volt a válasz.

— Nohát. Ha Wekerle megcsinálja valutát, hát éppen annyi lesz kényesében aranyban. Ez a valuta — magyarázta a szellemes honatya.

Nekem mindig ez az anekdóta jut eszembe, valahányszor valamilyen új valutapolitikai rende-

let olvasok. Minden rendelet, mely hatalmi szóval akarja meggátolni a gazdasági törvényszerűségek hatásainak érvényesülését, céltalan, sőt káros. Produktív munka, eleven vérkeringés a kereskedelmi élet sorvadó ereiben, ez hozhat csak gyógyulást. A modern Wekerlek, a Hegedűsök és társainak tilalmaj, adói, vagyonszállásai és ványjai csak azt eredményezhetik, hogy a mi tárcánkban is csak annyi arany lesz, mint a Bessenyei aranyának lajbizsében.

Károly politikájának tragikuma.

(El a régi emberektől! — Tisza István bukása. — Távozás a németektől. — A Sixtus-levelek. — Mindennek vége.)

— Az Aradi Közlöny budapesti munkatársától. —

Sokan vannak, akik most utólag Károly exkirály belső és külső politikáját az elkövetett hibák sorozatának tartják. Valóban, a monarchia utolsó fejének rövid uralkodása bővelkedett kellemetlen meglepetésekben, kudarcokban és csapásokban. És bizonyos, hogy ezeket nem kis mértékben idézték elő Károly jószándéka, de gyengékes kísérletezései. De az is bizonyos, hogy a volt uralkodó politikájának balsikere elsősorban annak tulajdonítható, hogy Károly elvesztette a világháborút.

Az új irány.

Károly trónraléptekor a politikában is új irányt akart inaugurrálni. Friss levegőre szomjuhozott lelke a habsburgi diplomácia féltve őrzött termeiben és új utakat, új megoldásokat keresett. Érezte a háború elviselhetetlen terheit, hallotta a népek elégedetlenségének földalatti dübörgését és tudta, hogy úgy, amint van, — úgy nincs jól. Valami mást akart tehát; békét, nyugalmat, boldogságot és megelégedettséget szeretett volna látni országában, s ezért reformokhoz, a dolgok és helyzetek minden áron való átreformálásához nyúlt. Neki terhes volt a német hárság, lazítani akart tehát a szövetségen. Félt az imperializmustól, s ezért görcsös hittel kapaszkodott a megégyezéses béke híre reményéhez.

Trónralépte után először a doktriner *Burián* helyére *Czernint*, ezt a finom törü, ideges és grand seigneure természetű államférfiut hívta meg külügyminiszternek, — s ezzel a lépéssel megbontotta azt a szuronyok hatalmára támaszkodó, de precizen működő mechanizmust, mely a monarchiát, Ferenc József utolsó éveiben minden megpróbáltatáson át vezette. Czerninnel együtt és Czernin alatt kezdődött meg az idegen befolyások érvényesülése. A felelős államférfiak majd minden kérdésben érezték ismeretlen erők jelentkezését, amely az exkirályban hirtelen, meglepetésszerű és fordulatos elhatározásokat érlelt meg. Ká-

roly igen gyakran teremtett fait á complit, s bár biztosat nem lehet tudni, aligha jártak messze az igazságtól azok, akik az elhatározások hártérében a klérust, főképp pedig az exkirályt és a pármiai családot sejtették. *Zita* például az audienciákon is alkalmanként megjelent, s a legkomolyabb tárgyalásokban is kedves, sőt elragadó közvetlenséggel szólt bele.

Zita buktatta meg Tiszát.

Beavatottak tudni vélik, hogy *Tisza bukását is Zita sürgette*. *Zita* ugyanis egy alkalommal aktív szerepet kért magának valamilyen ügyben, amit *Tisza* e szavakkal utasított vissza:

— Én felségednek sokkal szebb és magasabb hivatást találnék a jótekonyság terén...

Állítólag ettől a peretől kezdve lett *Tisza* kegyvesztett, — ámbar Károlynak és még inkább környezetének már régóta nem tetszett a magyar miniszterelnök erős egyénisége és megingathatatlan politikája. Az exkirály ugyanis nemcsak kifelé, hanem idehaza is a béke és az engedékenység politikájával kísérletezett. Egymásután jelentek meg politikai amnesztia-rendeletei, amelyekkel a csehek, délszlávokat és lengyeleket akarta megnyerni; Ausztriában a parlament összehívásával, Magyarországon pedig a balfelé hajló *Eszterházy* kabinettel kísérletezett, hogy a tömegek kedvében járjon. Intencióit félreértették, gyengeségnek tartották.

Távozás a németektől.

Pedig ekkor már különben is súlyos volt a monarchia helyzete. Galiciában és Csehországban nyílt lázadások, Ausztriában pedig éhínség és a meggondolatlan problémák egész tömege nehezített rá. Károly idegesen, kapkodva kereste a kibontakozás útját. Idehaza mindig újabb és újabb emberekkel kísérletezett, mint a játékos, aki veszített tétje után fut. A külpolitikában pedig megkötötte a bresztli-towski békét, a népek önrendelkezési joga alapján, hogy kényeret szerezzen Bécsnek. Kényeret-

ugyan nem kapott, — de az önrendelkezési jog előtt megnyitotta a Habsburgi monarchia kapuit... És közben egyre távolabb tolódott a németektől. *Vilmos* Imperializmusa ekkor már nemcsak az entente hódító vágyával vívta élet-halál-harcát, hanem a lenini világ nézettel is. És e három harcoló fél között mindegyiktől félve, egyiket sem érve vergődött Károly és monarchiája.

A Sixtus-affér.

Mindennek azonban még nem mutatta meg a katasztrófa útját. Az első érzékeny csapást presztízsén a Sixtus affér idézte elő. Károly ugyanis békevágyában Bécsbe hívta sógorát, a belga hadseregben szolgáló Sixtus pármiai herceget s azt közvetítésre kérte föl. Hogy a herceg Poincarénál nyoma tékosabban intervenálhasson a béke érdekében, Károly levelet adott neki, amelyben a franciáknak *Elzász* Lotharingiára támasztott igényeit jogosnak ismerte el. *Clemenceau* megharagudván valamért Czerninre, nyilvánosságra hozta ezeket a fejedelmi irásokat, s ezzel Károlyt lehetetlen helyzetbe hozta úgy országában, mint német szövetségeseinél. *Clemenceau* leleplezése katasztrófálisan hatott. Károly egyedül, elhagyatva vergődött a ránehezülő csapás sulya alatt. Nem volt egy hű embere, nem volt senkije, akire támaszkodhatott volna. És ő maga is gyöngy volt. Nem tudott szemükbe nézni az eseményeknek. Nem merté vállalni a felelősséget. Tagadott. Sőt egy gyötrő, kínos pillanatában irást adott arról, hogy a Sixtus levelei hamisak. *Clemenceau* ekkor a kézírással bizonyított. — mire Czernin a királyt le akarta mondani. *Zita* ugyan ekkor még leszerelte Czernint, de az uralkodó politikai magatartását nem lehetett többé megszilárdítani.

A nagy összeomlás.

Valóban tragikus vergődése volt ez a jobb sorsra méltó uralkodónak. Országainak legkülönb államférfiit ő maga toltá félre, nem csoda, ha a világtörténelem legnehezebb helyzetében elvesztette az irányt s kiejtette kezéből a rudat. Az utolsó hetekben már a hullámok és a véletlenül fölvetődött emberek játéka volt a monarchia hajója. Ausztriát egy szerencsétlen szövegű patensben föderalizta, a horvátoknak a magyar integritás ellenére önállóságot ígért, a csehek elszakadásába belenyugodott, az ententétől pedig *Andrássy* befolyására különbéket kért. Igaz, hogy — mint Wekerle előre megmondotta — az entente-ot ezzel nem nyerte meg, csak a németéget vesztette el, de hát Károly menteni akart, minden áron menteni egy sok évszázados trónt, s nem az ő büne, nem egyedül az ő hibája, ha nem tudta elkerülni a nagy összeomlást.

Modern gőzfürdő.

(Aradi építész az építkezések megkezdéséről.)

Az utóbbi időben, főként a valuta rohamos aláhanyatlása folytán mindinkább megindult a régóta pangó építkezési kedv. A tőkésosztály, amelynek vagyona készpénzben fekszik valamely pénzintézetben, jobbnak látja már vagyonát ingatlanba fektetni, sem mint hogy azt a valutáris ingadozásnak, avagy áruk esetleges labilitásának kitegye.

Az *Aradi Közlöny* munkatársa felkeresett ez ügyben egy aradi építést, aki igen érdekes módon nyilatkozott a tavasszal várható építkezési lehetőségekről. *Számay* Lajos építészmérnök a következőket mondotta:

Az építkezés szezonmunka és most lépünk abba az évszakba, a mikor ezeknek a munkálatoknak teljes erővel meg kellene indulniuk. Több privát család részére készítettem is már terveket, azonban az építkezés még sem jön létre ezeknél. A visszavonulás oka abban rejlik, hogy a legtöbb ember még mindig fél. A lakók és háziurak közötti viszony mindezt ideig még függőben levő kérdés. A házbér, a felmondási idő még ma sem képezi szabad megállapodás tárgyát. A munkabérek, a nyersanyagok túlságos emelkedése is nagy akadály természetesen. Vegyük például csak a téglát. Ennek ezre nemrégiben még 1000 leibe került, ami szintén hatalmas összeg. Ma azonban már 1800, 2000 lei. Egy érdekes építkezésem mégis lesz a tavasszal. A *Simay-fürdő* kibővítéséről van ugyanis szó. Májusban fogunk hozzá az épület kiterjesztéséhez és nagyszabásúvá tételéhez. Ha ugytetszik, mindjárt részletes tervrajzzal is szolgálhatok. Elsősorban is a kabinok számát fogjuk körülbelül 40—45-tel emelni. Magán a belső berendezésben a következő változások eszközöltnének. A mostani pénztárhelyiség és fürdőgőzfürdő bejárat helyén lesz elhelyezve a buffet. A jelenlegi pihenő megmarad, azonban szélességében körülbelül megegyezésére terjeszkedik ki. Az újonnan építendő részben nyer majd elhelyezést a fodrász, manikűr és pedikűr. A pihenő jellege is megváltozik, amennyiben a most ottlevő nyugágyak kikerülnek és ugynevezett társalgóvá fog átalakulni. E felett az első emeleten lesz a tulajdonképpeni heverő helyiség, kényelmes nyugvóhelyekkel. A bazinierembe való bejárat megmarad, azonban a kimenő nem úgy, mint ma, másutt lesz. Ugyancsak itt fog helyet foglalni a ledörzsölő helyiség is. A jelenlegi gőz- és forrólégszobák is más elhelyezést nyerne és levegősebbé, világosabbá fognak válni. Mind két nagy bazin megmarad, de kibővül és vízőnek temperáltsága is megváltozik. Természetesen az egész belső berendezés sokkal kényelmesebb, díszesebb lesz a jelenleginél. A mostani női gőzfürdő helyére hidegvizgyógyintézet kerül és luxuskád-fürdők. A munkálatokat előre láthatólag szeptemberre fogjuk befejezni.

Horoszkóp — 1922-ben. Mit jósolnak a csillagok és a kézjegyek?

— Az Aradi Közlöny budapesti munkatársától. —

Száz ember közül kilencvennek lába alól kirántotta a gyékényt a sokféle nyomorúság. A bukófélben levők még a szalmaszálba is belekapaszkodnak. Ilyen szalmaszál a csillagióslás is, a horoszkóp. Ne vádolja senki se a balsorsüldözött embert, ha csalódván a földi igazságban, a csillagok közt keresi a reményt. Ott legalább nincs dolga a valutával és árdragítással. Azaz, várjunk csak, van biz, amint majd lejjebb mindjárt kiderül. Mivelhogy nekem is csak úgy félig-meddig van az a bizonyos gyékény a lábam alatt, elhatároztam, hogy szintén a csillagokhoz fordulok gondjaim gyógyítása végett. Ez annál könnyebb volt, mert ingyenes kezelésben részesített a csillagiósló, aki kedves, fiatal leány és itt lakik Pesthez közel: Sashalmon. Mary kisasszony — így hívják — nemcsak a sorsomba, hanem a csillagióslás mesterségébe is betekintést engedett.

— Nagy dívat most a horoszkóp készítése — magyarázta. — Az élelmékek alaposan ki is használják. A német „Uranos” asztrológiai intézet azt hirdeti, hogy szigorúan tudományos és egyéni horoszkópot készít, matematikailag kidolgozva. Még pedig részletes horoszkóp 125 márka, egészen részletes, a jövőre vonatkozó horoszkóp 200 márka. Soronkívüli elintézés 50 százalékkal drágább. Pénz előre, utánvét nincs. (Igy kapcsolódik össze a csillagok mennyei világa a valutával és drágasággal.) Régi-régi könyvből tanultam a csillagióslást. A lapok sárgák, kopottak és olyan puha papírosból készültek, amilyen ma már nincs is. Családi örökség ez a könyv, senkié se, de az egész rokonság olvashatja, ha tudja. Mert a betűi is oly különösek, hogy tudomány kell a kibongészükhöz. Bizony a régiek értették a csillagióslás mesterségéhez. Madáchnál is ezt mondja Rudolf császár Keplernek:

Álljál fel, Kepler, horoszkópot
Rossz álmom volt az éjjel, rejtetek,
Mi conjunkturákban van csillagom?
Bájoslatu let tünj fel udvarában
Már múltkor is, ott a kőgyö fejénél.

— En amnyival tudok többet Keplernél, hogy egyáltalán a kéz vonalait is megkérdem. Tizenkét jegy van, a tizenkét hónap szerint. Mindenkire olyan sors vár, jellemes úgy alakul, amilyen az uralkodó jegye. A régiek színes hexameterekben állították össze a tizenkét jegy nevét. Március hóval kezdődik és a többi sorrendben jön utána. A régi vers így hangzik:

Kos, Bika, Ikrek, Rák, az
Oroszlán és arató, Szüz,
Mérleg után Ollós, Nyilas
és Bak, Kanla Haiakkal.

— Ön az Oroszlán jegyében született. Eszerint határozott, jószívű és bőkezű. Bátran szembe száll az élet küzdelmeivel. A kézen levő sorsvonal szerint el is éri céljait, de csak hosszú fáradozás után. Az ujjain fölfelé menő vonalak pedig azt jelentik, hogy minden akadályon keresztül is végcélja felé tör. Hanem az uralkodó csillaga — a Nap — rossz

szat is mond. E csillag alatt születnek a művészek. Nagy az önbizalma. Am nehéz halállal végzi az életet. A kezében az életvonal hosszú, betegségnélküli életet jelent, végén a bemetszés erőszakos halált. A holddombra hajló fejevonal jelzi, hogy már gyermek korában készült írónak. Nem szeretem a féltudat eltakaró bőrt a körmon. Civakodó természetre vall. A hüvelyk formája is önbizalomra mutat. De most lássuk az évszám uralkodó csillagát. Az a Merkúr, amelyik nagy szeretetet ad a szellemi munka iránt. De vál tozókonyságot is ad és sok veszekedést jelent a házasságban. A kéz vonalai többet mondanak a házasságról. Mivelhogy a házassági vonal kettéválk, azt jelenti, hogy a házasság előtt visszamegy a parti. Későn fog házasodni. A házasságban ön viseli a kalapot. Nagyon jó feleséget kap. Csak arra vigyázzon, hogy rövid legyen az asszony kisujja, mert ha hosszú, akkor kész sárkány és pokollá teszi az életet. Óvakodjék a puha, hegyes ujjú, gödrös báronyság kéztől. Ilyen kezű nők leigázzák a férfit, bübajos, rejtelmes örvénybe vonják, melyből csak büszkesége megalázásával menekül. Ha meg ráadásul a nő kisujja is eláll és körme rózsaszínű, akkor őh, teremtes ura, vigyázz! Az ilyen kéz tetszelgős, léha teremteszt jelent. (Mindjárt fogadalmat tettem magamban, hogy mielőtt hölgyekkel beszélek, megkérdem a keztyűjük számát. Nyolcas számon alul óvakodom.)

Ezután az asztaltáncoltásra került a sor. Előbb valami rakoncátlan, idegen szellem zavarta meg a szócanszot, de aztán jelentkezett a jó házi szellem bizonyos ilonka. Hűségesen felelt minden kérdésre. Megígolta, hogy öt év múlva nagy sikerem lesz, ellensúlyozásul azonban az is kiköpogette, hogy egy éven belül megösnölök. Egyszerre azonban megcsökönvő södőtt, a kérdésekre nem felelt, hanem öt koppanással jelezte, hogy kért az ábécét. Ez pedig igen hosszadalmas mulatság. Az ábécé betűit kell lassan elsorolni, amelyiknél aztán lekoppan az asztal, fel kell jegyezni. Eleget tettünk a szellem kívánságának, mire ezt a szót kopogta ki:

— Elmenő! (Igy helyesírási hibával.)

Az utasítást magamra vonatkoztattam. És valóban, a praktikus gondolkodásu szellemnek igaz volt: éppen, hogy fel tudtam kapni az utolsó helyiérdeküre. Másnap beszámoltam tapasztalataimról egyik kiváló tudósnaknak, aki a következőket mondotta:

— Senki sem tagadhatja, hogy a csillagok hatással vannak ránk. De épp így állíthatom, hogy hatással van az emberre a láthatatlan porszem is. A világegyetemben minden érvényesülni törekszik, hatásos és ellenhatások szigoru törvény szerint váltakoznak. E törvényt megismerni a tudomány dolga. Aki a törvényt ismerete nélkül beszél a hatások összefüggéséről, könnyen babona-ságba téved.

A régi Arad.

I. A minorita-templom festményei.

Eimentem keresni a régi Aradot, kerestem a régebben elmúlt napok emlékeit. Arra gondoltam, hogy az emlékek és az értékes és érdekes régiségek leghivatottabb őrzői az aradi hitközségek. Bekopogtattam a hitközségek hivatalos szobáinak ajtajain és mindenütt beszéltek nekem sokat egy házaik sorsáról, sok-sok érdekes és értékes tárgyról, relikviákról és ezzel kapcsolatban híveikről, a maiakról és azokról, akik már itthagyták ezt az árnyékvilágot. Hallottam sok-sok emberről, főleg hibuzgóról. — mert hiszen még a közelmúltban is sokkal több volt az istenes ember talán, mindenki is az volt — tehát olyanokról beszélgettünk, amilyenek ma kevesen vannak, ma az önzés korszakában. Ugy beszélgettünk elmúlt száz esztendőkről, az akkor történetekről, mintha éppen tegnap hagytak volna itt azok, a kik az aradi hitközségek alapját megteremtették, akik vallásuk Istent házáat felépítették. De beszélgetésünkről számoljanak be azok, a kik erre leghivatottabbak.

Dr. Lakatos Ottó, a Minorita-rend aradi házfőnöke a katólikus egyházzal és templomairól így nyilatkozott:

— A régi aradi katólikus-templom, mely már a múlt század az akkor már több, mint 30 ezer végén nagyon kicsinek bizonyult aradi katólikus hívőnek, a mai Minorita-templom helyén állott. Ezt 1761-ben építették és 1901-ben bontották le, hogy helyébe hatalmasabb templomot építsenek. A mai templom főoltárára a nem régen elhunyt király magyar festőművésznek, Vastag Györgynek a műve, Szent Antali ábrázolja, aminél térdei a gyermek Jézus előtt. A régi templom pompás főoltárára a rendház lépcsőházában helyezték el. Ezt Schiessler Nándor festette. 1760 körül. A kép Szent Antali ábrázolja, aminél a gyermek Jézus előtt térdei; a háttérben tengeri viharral küzdő hajósok, egy csodatétel megörökítő képe Szent Antali életéből. Ezt a képet nemrégiben egy műértő, bár kifelejtette, hogy Vastag műve is minden kritikát elbír, nagyobb műbecsűnek jelentette ki, mint Vastagét. — Ugyancsak Schiessler festette Közel Kétszáz évvel ezelőtt a mostani templom több mellékoltárának a képét. Így ő festette a „Szent Ferenc” és a „Szent József” oltárok képeit. Ezek már a régi templomot is díszítették. A rendfőnöki lakásban van három kép, melyek a múlt század elejéről valók, szerzőjük ismeretlen. Minhárom nagyobb értékkel bír. Az egyik Szent János evangélista képe, a másik a bibliai okos hajadont égő mécsessel a kezében, a harmadik pedig Mária mennybevitelét ábrázolja. Van egy művészi szempontból igen értékes barokkstilű, email-festményekkel gazdagon díszített és nagy gondal kidolgozott kézi kereszt a birtokunkban. Ez Szilassy Jánosnak az 1700-as évek közepén élt Pres löcsel ötvös-mesterek a remek. A kereszt értékesét növeli, hogy Krisztus keresztjének egy darabkáját tartalmazza és ezért a Szent Kereszt ünnepein használják is. Van

egy a régi templomból való 90 centiméter magas szentségmutatónk, melynek műtörténeti értéke van. Ez aranyozott ezüstsől készült és rendkívül nagy és súlyos, ezért ma már nem is használjuk. Amikor még használatban volt, a papi, aki vitte egy a nyakába vetett szíjjal vitte az alul börtökbe helyeztet keresztet. Számos áldoztató kelyheink között csak egy régi van. Ez a barokkstilű és színezüstből készült, egy pesti ötvösmester készítette 1760 körül. Ezt ma is használjuk.

Könyvtárunkban sok értékes régiség van. Így van egy pergamenlapokra gót betűkkel, kézzel írott 1508-ból való könyvünk, melynek: „Stellarium” a címe. Magyarul a cím csillagkoszorút jelent. A könyv Hagenauban készült, szerzője ismeretlen. Érdekesebbek és értékesebbek még könyveink közül egy 1519-ből való kézírásos biblia és egy 1636-ból való, már nyomtatott Luther biblia.

A tartomány levéltárában sok érdekes, régi kézirat és okmány van. Így például van egy 1406-ból származó szerződés, amely szerint Onechin János gazdag polgár megvette a Nagybánya közelében levő giródtótfalu birtokot, vele egyetemben az egész falut és azt a nagybányai minorita-rendháznak ajándékozta. A szerződéshez van csatolva az az eredeti okirat, melyet Zsigmond király 1407-ben az adományozást megerősítette. Ezenkívül vannak még oklevelek a levéltárban Bátorfy István erdélyi fejedelem és lengyel királytól, nagyságos Apaffy Mihály és Rákóczi György erdélyi fejedelmektől, I. Lipót, III. Károly királyoktól és Mária Terézia királynőtől. Valamennyi okirat birtokok és kiváltságok adományozásáról szól.

A Kálvin János-utcában levő Flórián kápolnát 1751-ben egy Jung Tamás nevű aradi serfőző építtette. A kápolna gondozó nélkül maradt rövidesen és bizony nagyon megrongálódott. Egy ideig magánosok törődtek vele, de azután teljesen ápoló nélkül maradt. 1798-ban egymásután több tűzese fordult elő Aradon és ez megfeszítette a városi tanácsot. Erre határozták el, hogy a város tanácsa veszi gondozásba a tűzoltók védőszentjének, Szt. Flóriánnak a kápolnáját. A gondozást pedig a tanács a tűzoltótestületre bízta. Utóljára a múlt év elején renoválták a kápolnát és ezért május 4-én Flórián napján újra felszentelték. Minden évben kétszer tartunk a kápolnában Istentiszteletet, egyiket Flórián napján, a másikat a Keresztjára napok első napján.

Az ötmető kápolnáját Schwelker József építtette 1833-ban a fájdalmas Szüz emlékére. A kápolnát pedig, mely a kápolna felé vivő uton van, ötv. Szálbek Jakabné született Bánffy báró készítette 1835-ben.

Bélyeggyűjtők összejövetele. Az aradi és környékbeli bélyeggyűjtők szerdán este hat órakor a Városi kávéház első emeleti helyiségében összejövetelt tartottak és elhatározták, hogy ezután minden szerdán este hat órakor ugyanott találkozni fognak.

A nyári Maros

Nincs az a meteorológus, aki nagyobb érdeklődéssel figyelné az időjárás változásait és nincs az a földesgazda, aki áhitatosabban várná a derült, jó napos idő bekövetkezését, mint a szenvedélyes aradi strandoló. Ő az, aki esténként figyelemmel vizsgálja az égboltozatot és szomorúan állapítja meg, hogy az igrig fellegek még most is eltakarják a csillagokat. Reggelenként idegesen várja megszokott napitapját, hogy elolvassa a „Milyen idő várható” című rovatot. A hosszú tél szomorú egyhangúságát nemsofára felváltja a mozgalmas változatokkal teli strandidény. És ezt várja türelmetlenül a nők és férfiak nagy tömege, hogy hangyabolyként lépje el a strandfürdők kellemes, puha homokját és libikolhasson a Maros langyos hullámaiban. Már készülnek is a legnyárbibb úvatu strandkosztümök, női, színes takkók, pal és fűzők, fűzők, csokolizásokkal. Az idei nyári szezon előrelátólag minden tekintetben felülmúlja az elmúlt évet. De nem csak a szenvedélyes strandolók készülődnek a nyári szezonra. Hanem nagy ambícióval dolgoznak a strandfürdők vezetői és igazgatói, az evezős egyesületek tagjai, sőt motorcsónakok is nagyobb számban készülnek, hogy minél kellemesebbé tegyék a Maros nyári életét.

(Útmutató a Neptunban.)

Vass Barna városi mérnök újra gondjaira bízta a város a „Neptun”-fürdő átalakítását, a legnagyobb lelkiismeretességgel és odaadással vette latba minden szakudását és energiáját, hogy a közönség legteljesebb melegegését nyerje el az idén a Neptun-fürdő egyszerű kényelme. Elsőben, szelben, vízben, sárban dolgozik, rendezkedik Vass mérnök a fürdő területén. A Neptun-fürdőt az idei szezonra teljesen átalakítják. A férfi-osztály nagyobb lesz, a kabincok számát 480-ra emelik.

A fürdő egész területét parkozzák és virággyűvekkel látja el a városi kertész. A fürdő bejáratát elhelyezték jobbra a régi helyétől és olyan díszessé és kényelmessé varázsolták, hogy heillenék bármelyik világfürdőbe. A ruhatár régi bajain egy segítettek, hogy két részre osztották. Már készen áll a külön férfi és női ruhatár megna-gyobbítva.

A Neptun fürdő mellett egy bődő készült. Ez lesz a diáköl-töző, amelyben 147 diák helyezhe-ti el ruháit. Különösen nagy gon-dot fordítanak a vendéglőre. Új nagy deszkabódét építenek szá-mára, amelyben a vendégek rossz idő esetén elhelyezkedhetnek. A parkozott területen 40 asztal áll

Előkészültek a strandolásra. Az evezős egyesületek programja.

Itt fel a vendéglős. A város a vendéglőssel kötött szerződésben elő-írja, hogy nem árulhat drágábban a maximális árnál. Tornaszerek, vívóiskola, hinták állanak majd a közönség rendelkezésére. A Neptun-fürdő legnagyobb szenzációja azonban a csuszda lesz. Ez igen különös alkotás. Olyan, mint egy nagy vályu, amelyben a buda-pesti állatkert elefántjai fogyasztják el táplálékukat. A vályu azon-ban hat méter magasan kezdődik és a vízben végződik. Ez a vályu külön látványossága lesz a Neptun-fürdőnek. Az ember lépcsőn felmegy a vályu tetejére, beleül, elkezd csuszni és addig csuszlik, amíg a Maros langyos hullámai-ban találja magát. A város vezető-sege fényképfelvételeket készített a Neptun-fürdőről és a fényképeket kiakasztatja Románia minden állomásán, mert emyvi kényelem után megérdemli a Neptun, hogy ne csak aradiak látogassák,

(A másik strand.)

A katonai strand-fürdő igazga-tósága is megtesz mindent, hogy ne maradjon a Neptun mögött. Parkozás, zene tornaszerek, vi-vás, uszázversenyek és száziéle le-leményesség fogta kellemessé ten-ni a fürdőzők életét. Nagy víziün-nepélyeket rendeznek tűzijáték-kal. A kabinok számát szintén eme-lik. Az érdeklődés máris oly nagy, hogy csaknem minden kabint ki-adták. A közlekedést is sokkal ké-nyelmesebbé teszi az igazgatóság, szóval mindent elkövet, hogy a kö-zönség igényei minden tekintetben ki legyenek elégítve.

(A hajós-élet.)

Az Aradon működő két evezős-egylet is nagy előkészületeket tesz a szezonra. A Maros evezős egylet kirándulásokat tervez. Rendez re-gatta versenyeket és víziünnepé-lyeket. Új csónakokat épített, a melyek keresztelése ünnepélyes ke-retek között fog végbemenni. A csónakház mellett levő területen teniszpályák épülnek az egylet tagjai részére. Az aradi hajóse-gylet szintén kirándulásokkal, verse-nyekkel és ünnepélyekkel teszi vál-tozatossá a tagok szórakozását. Há-rom új csónak épül, amelyeket ünnepélyesen avatnak fel. Igen élénk-ké teszik a Maros nyári éle-tét az idén a motorcsónakok is. A múlt évben készült Aradon az első motorcsónak, amelyet Ifj. Cej-ler István tervezett. Azon kívül Merle Géza mérnök épített két mo-torcsónakot, amelyekkel nagyobb kirándulásokat tehetnek a csóna-káznál vágyók.

A fentiekből kitűnik, hogy az idei nyári szezon Aradon kellemes nek és változatosnak ígérkezik, ezért megérthető, hogy miért vis-gálják aggodalommal igen sokan a fellegekkel börtött égboltozato-kat.

Fogadás.

Fogadok Élet,
Bárhogy ostromozzál
Süttő ostoroddal,
Az ütés bárhogy fáj,
Nem panaszkolok be,
Tépdő panaszáommal,
Fogadok véled!

Fogadok Élet,
Kegyetlen kínokat
Laj nélkül szenvedek,
Üssél hát! Törd magad!
Szísszenő szó számat
Sosem fertőzi meg,
Fogadok véled!

Fogadok Élet,
Forgass haláltáncba
Nem sánad et arcom
A vad forgatásra
Gógós nevetéssel
A fogadást tartom,
Fogadok véled!

Prohászka Elvira.

Irodalom és művészet.

* Heti műsor. Vasárnap dél-után: Szerencsetánc. Vasárnap este: Bucsukeringő, Bérletzünet. Hétfő délután: Szibill. Hétfő este: Éva, bérletzünet. Kedd: Mars-hall és Ben Aroly Bey estélye, Bérletzünet. Szerda: Ibolva és Ben Aroly Bey estélye, Bérlet-zünet. Csütörtök: Pillangó kis-asszony, C. bérletben. Tyron Sil-viával, kezdete este 6 órakor, igen olcsó helyárakkal. Péntek: Lak-me, A. bérlet. Szombat: Reich-stadt herceg, B. bérlet. Vasár-nap délután: Tündérek eselődje. Vasárnap este: Délibáb herceg, bemutató előadás, bérletzünetben. Hétfő: Délibáb herceg, C. bérlet.

* A színházi iroda hírel. Husvét két napján négy kiváló operát van műso-ron, vasárnap délután Szerencsetánc, este Bucsukeringő, hétfő délután Szibill és este Éva. — Keddén és szerdán Ben Aroly Bey és Annie Aroly elő-adásokat fognak produkálni az aradi színpadon. Mindkét eserné Molnár Fe-renc egy-egy felvonásosát látsza a színtársulat és pedig kedden a Mar-sall, szerdán az Ibolva van műsoron. — Csütörtökön igen olcsó helyárak mellett este 6 órakor C) bérletben Pil-langó kisasszony, Tyron Silviával a címszerepben. — Csütörtökön este 9 órakor Csalovai Opera műkedvelők köre néhány népszerű operából mutat be egyes felvonásokat.

* A Tuberkulózis elleni küzdelem Orgona-hangversenyének egyik kima-gasló száma lesz Guilmant Stabat Mater Orgona-fantáziája, amelyet a filharmonikusokból alakított 40 tagú zenekar fog Járosv Dezso orgonaművész kíséretével eljá-tszani. A mű bemutatására Unger Mór a filharmonikus zenekar ve-zetője volt szíves vállalkozni. Te-kintettel arra, hogy a hangver-senyre ülőhelyek csak korlátozt számban adhatók ki, az Egyesület vezetősége kéri, hogy az érdek-lődők igyekezzenek jövetiket mi-előbb Scherhiag H. és fiait cégnél megváltani.

* Modern költők csodálatos ver-seiből állította össze április 22-iki kulturális társaság vezetésén Zoltá Béla a kiváló tehetségek közt mű-művész. Az „Együtt” folyóirat máris napjainkban megjelenő Oláh könyv-kiadóhözében. Fokozza az ér-

deklódást Kovács Erzsi a külföldi sikereiről — ismert hegedűmű-vész eseményszámba menő köz reműködése.

* Ma két ismeri előadás a Modern Kabaréban. Ma délután fél 4 órakor félhétárakkal nagyszabású kacagó dél-utánt tart a kabaré válogatott ismeri műsorral. Este fél 9 órakor családi esté-ghér műsorral. Mindkét előadásban 3 pompás kacagató bohózat kerül színre. Jegyeket egész nap árújt a pénztár. Holnap, hétfőn, két ünnepi előadás lesz a Modern Kabaréban külön ez alkalomra összeállított ünnepi műsorral. Délután fél 4 órakor félhétárakkal re-kord műsorral, este fél 9 órakor pikáns esté válogatott műsorral. Három pom-pás pikáns bohózat. Jegyek egész nap válthatók.

* Nagy Géza fényképész mű-teremben naponta személynesen eszközöl félvételeket. Műterem: Bul. Reg. Maria 22. (Andrássy-tér) megyeházzal szemben. Kapu-aljában állandó képkiallítás.

* Aradi művészek képkiallít-tása. Április 15-én (nagyvazomba-ton) délelőtt tíz órakor nyílik meg a Kulturpalota kistermében Dió-szeghy László, Páll Albert, Be-leznay István, B. Latinka Elza és Minisan Cornél csoportkiállítása és Balla Béla kollektív kiállítása.

* Két premier az Apolló-ban. A két ünnepnapon új műsört mu-tat be az Apolló színház. Vasárnap a világhírű Nordisk-filmgyer népszerű márkájával kerül vértésre „Puffiárné” 5 felvonásos dráma. Husvét hétfőjén grandiózus historiat film premierjét tartja az Apolló Borgia Caesar a cí-me ennek a gyönyörű kiállítású film-nek. Nagyban emeli a kép értékét, hogy a címszerepét Beregi Oszkár alakítja. — Husvét az Urániában. A husvét ünnepkre változatos műsört állított össze az Uránia igazgatósága. Vasár-nap „A trón árnyékában” címen meg-határozott kedves tárgyú filmet mutat be. Husvét hétfőjén bájos vígjáték-film ötletességén mulajhat az Uránia publi-kum. „Osborne házasságkövető” a címe a kacagató jelenetekben bővel-kező filmnek.

Antant-válasz

a németeknek.

BERLIN. A kormány tegnap a következő jegyzéket kapta a jóvá-tételi bizottságtól: A bizottság saj-nálattal állapítja meg, hogy a né-met kormány visszautasítja azo-ka a legfőbb feltételeket, amelyek-hez a bizottság a fizetési haladék engedélyezését kötötte. A jóváté-ti bizottság megmarad meggyőző-dése mellett és fenntartja az előző átiratban kifejtett további adatok feltételét. Hajlandó azonban min-den olyan javaslatot megvizsgálni, amelyet a német kormány a költ-ségvetési hiányok teljes őszegé-nek kiegyenlítésére eredményes-nek tart. Hiu ábránd mindaddig minden olyan reménység, hogy Németországon jelentékeny külföldi kölcsönökkel segítenek, amíg Né-metország nem mutat komoly tö-rekvést költségvetései egyen ulvá-nak helyreállítására.

— Szokrekedés. Kraft-Ebing, bécsi professzor, az ideggyógyítás hírneves kutatója, megállapította, hogy a „Ferencz József” keserű-víz zyorú és kellemesen hat.

HIREK.

Meghívás.

Az aradi magyarság szervezése s az esetleg bekövetkezendő újabb képviselőválasztáson a magyar választók állásfoglalása végett egy nagy gyűlés engedélyezését kérelmeztem az illetékes rendőri és katonai hatóságtól, — a melynek meg tarthatása írásban megengedett. Ez a nagygyűlés *1. évi április 17-én husvét másodnapján hétfőn délelőtt 10 órakor* lesz megtartva a Fehér Kereszt szálloda emeleti nagytermében.

Tárgysorozat: 1. Az aradi Magyar Szövetség megalakítását előkészítő bizottság kiküldése. 2. Az esetleges újabb képviselőválasztással szemben állásfoglalás, a szükséges végrehajtó és pártbizottság kiküldése s a döntéshez képest a képviselőjelölt személyében megállapodás. Erre a nagygyűlésre városunk magyar polgárságát meghívom.

Arad, 1922. április 10.

Dr. Barabás Béla

Arad város volt országgyűlési képviselője és volt főispánja

— Lapunk legközelebbi száma szerdán jelenik meg.

— Az Aradi Közlöny husvétli száma. Husz oldalnyi terjedelemben kapja kézhez az olvasó az Aradi Közlöny husvétli számát, amely érdekes tartalmával, változatoságával bizonyára ki fogja érdemelni az olvasó-közönség elismerését. Közérdekű közlemények, helyi és vidéki riportok, érdekes budapesti és egyéb külföldi események so rakoznak fel tizenhat szövegoldal hasábjain. Az Aradi Közlöny bucaresti és budapesti tudósítói a napi eseményekről adnak tájékoztatót. Az Aradi Közlöny szerkesztősége fáradságot nem kímélve olyan lapot ad olvasói táborának, hogy a kétnapos husvétli ünnepeken is kiérdemelje eddigi szeretetét és elismerését.

— Szana Zsigmond angol alkonzul. Timisoara. (Temesvár) székhellyel angol alkonzulátus létesült. E konzulátus kiterjed Temesvár és Arad városokra, azonkívül Temes-, Krassó-Szörény- és Aradmegyékre. Alkonzullá Szana Zsigmond a „Temesvári Bank“ érdemekben gazdag vezérigazgatóját nevezték ki. Az alkonzulátus hivatalos helyiségei a Jenő herceg-téren (Piata Libertatii) 3., első emelet lesznek. A brit alkonzulátus angol állampolgároknak és egyéb érdeklődőknek felvilágosításokkal szolgál be- és kivitel lehetőségei felett, úgy Nagybritania, mint Irország, India és a brit kolóniák részére. A hivatalos órák vasárnap és ünnepnapok kivételével délelőtt 10—12-ig, délután 4—6-ig tartatnak.

— A görög király bejeg. Athén. A görög király tegnap délben rosszul lett, aminek ahireazonnal elterjedt. Két órakor a gyengélkedő király elszenderedett. Az orvosok megállapították, hogy állapota aggodalomra nem ad okot. Este hét órakor hivatalosan jelentették, hogy a király gyöngékedése majdnem teljesen megszűnt. Erverése és hőmérséklete normális.

Poincaré Genuába siet.

A magyarok tárgyalásai. — Törökország nem vehet részt a konferencián

GENUA. Gróf Bethlen István magyar miniszterelnök és gróf Bánffy Miklós külügyminiszter az antant vezető kormányférfiaival tárgyaltak. Ma a semleges államok kormányférfiait látogatták meg. Brating svéd miniszterelnökkel hosszasan tárgyaltak, majd Motta svájci szövetségtanácsi elnökkel tanácskoztak. A változó folyamatok albizottságában Magyar országot Teleszky János volt pénzügyminiszter képviseli. Gróf Bethlen István hétfőn visszautazik Budapestre. A gazdasági bizottság több albizottság megalakítását javasolta, egyet az utódállamok részére. A jugoszlávok úgy a maguk, mint a lengyelek, csehek és románok nevében elleneztek ezt, mert nem az utódállamok közti viszony szabályozásáról, hanem általános érdekű európai kérdésről van szó. Az angolok indítványára, ebben az ügyben a döntést elhalasztották. A forgalmi bizottságban a vasúti ügyek elintézésére albizottságot választottak, amely főként a közvetlen szállítások és a vasutigazgatóságok egymás közötti elszámolásának kérdésével, a vasúti árnyagelosztásával foglalkozik. Megállapodás történt, hogy a barcelonai és portorosei határozatokat fogadják el.

GENUA. A politikai körökben élénken pertraktálják, hogy Poincaré Genuába jön. Hírlik, hogy előre értesítette Barthout Mihályt a francia delegátusok érzik.

— Feltámadás. Ma délután 6 órakor megkonduktak a Minorita-templom harangjai jelképezve a feltámadás ünnepeit. Ma délután a processzió, amelyben résztvettek az összes róm. kat. iskolák növendékei és a róm. kat. egyesületek. A baldachin alatt dr. Mány Ferenc minorita rendfőnök haladt, a szentségartort felmutatva. A körmenet megkerülte a főteret, visszatért a templomba. Az ünnepélyes körmenetet hatalmas közönség nézte végig. A menetet díszruhás rendőrök nyitották meg.

— Az ünnepi záróra. A rendőrprefektúra közli, hogy a husvétli ünnepek alatt vasárnapon, hétfőn és kedden az első osztályú éttermők, vendéglők és kávéházak reggel 5 óráig, a második osztályúak reggel 3 óráig és a harmadosztályúak reggel 1 óráig tarthatók nyitva.

— Eljegyzések. Brandenburg András Arad eljegyezte özv. Vagács Ágostonnével Aradról.

Szigei Gyuszkát eljegyezte Aranyos János, Gyorok. (Minden külön értesítés helyett.)

— Házasságok. Kocserha Annuska Mácsa, Föder Zoltán Arad, f. hó 17-én Mácsán házasságot kötnek.

Schneider Adolf f. hó 17-én, hétfőn délután hat órakor vezeti előtérhez Vogel Juliskát a róm. katolikus templomban.

— Az angol trónörökös Japánban. London. A walesi herceg, az angol trónörökös meglátogatta tegnap Tokióban a japán császárt. Látogatást tett a tokiói egyetemén is, ahol meleg ünnepségekben részesítették. Este végül meglátogatta a tisztelekre rendezett fogadásmenetet, melyben 25.000 ember vett részt. A japán császár tisz-

telegesen ellenállt az angol-orosz frontnak, odautazik. Hoorne angol kincstári kancellár hivatalosan cáfolja azt a híresztelést, hogy Lloyd-George tíz éves fegyverkezési szünetet tervezne. Az angolai kormány kiküldöttél Genuába érkeztek és Törökországnak a konferencián való részvételét kérték. Ezt a kérést azonban nem teljesítették.

LONDON. A gazdasági és a pénzügyi szakértők legutóbbi tanácskozásukon megállapították annak a tervezetnek pontjait, a melyet az Oroszországgal való kereskedelmi forgalom megkezdése céljából a genuai konferencia elé terjesztenek. A tervezet arról szól, hogy a szovjet állam pénzügyi tekintetben magára vállalja az előző orosz kormányoknak a különböző idegen hatalmakkal szemben fennálló kötelezettségeit. Kötelezettségeit vállalja továbbá, hogy az idegen állampolgárok veszteségeiért, amelyeket a szovjet valamely akciója vagy mulasztása folytán szenvedtek, kártérítést fizet. Ezeket a kötelezettségeket a nemzetközi döntőbírással karöltve működő orosz hitelügyi bizottság állapítja meg. Ugy hírlik, hogy a Genuában levő orosz delegátusok hajlandók pénzügyi biztosítékot nyújtani, tiltakoznak azonban a döntőbírásság ellen, mert ebben azt látják, hogy beleütközik az orosz állam szuverénitására.

teletből japán tábornokká nevezték ki a trónörökös.

— Plakátharc. Erdélyes figyelmeztetést, a nagy harcot, amelyet a cipőkrem-gyárak vívnak plakátaikkal. Hetek óta olvassuk: „jön a Vesta“, hetek óta kíváncsian vártuk, mi az, ami „égen és földön legfényesebben ragyog“? Most aztán megtudjuk, mert végre megérkezett a világhírű angol cipőkrem: a Vesta, melyhez fogható a cipőkremipar még nem produkált. Ebben a krémben az angol nagyság együttenylik a salamonitökéletességgel.

— A husvétli munkaszünet. Husvét első napján teljes munkaszünet van. Minden üzlet zárva tartandó, a borbélyüzletek azonban délelőtt 10 óráig nyitva tarthatók. Husvét másodnapján délig tarthatók nyitva az üzletek, kedden már nincs munkaszünet.

— Üdvözlet Aradra. A sibini (nagy-szebeni) Batalion 7. Adminisztratív szolgáló teljes aradi és aradmegyei katonák szerkesztőségünk útján küldik husvétli üdvözletüket aradi hoztatózóknak és ismerősöknek. A levelet a következők írták alá: Gebhardt Antal, Insei János és Keller Károly saaszvezetők. András György, Ackermann János, Friedrich Ferenc, Hartmann Mihály, Király József és Retschi János tizedesek. Hartmann Ferenc, Reinholz Ferenc, Valentin János, Fisch József, Letschka Henrik, Geck József, Morschl János, Wentz Ferenc, Dobozi Sándor, Molnár Ferenc, Köller János Zimmermann Ferenc, Sapa Mihály Eder Lajos, Scheitzner Mihály, Reinholz Ferenc, Bernadin András, Kerner Ferenc Bernhardt Mihály Molnár János, Szalma György, Kiss Mihály, Schmetzer Péter, Lengyel Mihály, Mühlroth Ferenc Magyar Mi-

hály, Pez György, Telch Vilmos, Pfeifer Iván, Götz Antal, Eihert János, Ardelean Péter, Kaufmann Konrad, Raskos János Sziber Miklós Szeifert Péter és Tamás Antal közlegények.

— Felmentették a gyilkos mozi-színészt. London. Arbuckle, a Fetti néven közismert mozi-színészt, a harmadik tárgyaláson felmentették a vád alól, hogy 6 ölte volna meg Rappe Virginia színésznőt.

— Nincs egyezmény Wrangelal. Bucaresti. A Lupta azon hírért, hogy olasz lapjelentések szerint Románia Wrangel orosz tábornokkal egyezményt kötött, illetékes körök nagy megütközéssel fogadták. Felhatalmazták a Radort, hogy ezt az alaptalan hírt a legerélyesebben megcáfolja.

— Take Jonescu állapota válságos. Bucaresti. Az Adeverul jelent, hogy Take Jonescu volt miniszterelnök állapotában rosszabbodás állott elő. A lap munkatársa felkereste a volt miniszterelnök családját, ahol kijelentették, hogy a legújabb hírek szerint Take állapota válságosra fordult. A családtagok még a mai nap folyamán elutaznak Rómába. (RTI.)

— Ünnepek a templomokban. A katonai parancsnokság által kibocsájtott s a polgármesteri hivatalnak is megküldött rendelet folytán husvét megünneplésével kapcsolatban az egyes hitfelekezetek templomában tartandó ünnepélyes isteni tiszteleten Arad város közönsége képviselőletében folyó hó 16-án hajnalban 4 órakor a gör. kel. román székesegyházban Pocioana János, Cucu Lajos, Covaceviciu Iván, Berzován János, Papp Gyula, Comsa Aurél, Micu János, Sztupár Antal és Halmos József dr. Angel István polgármester vezetésével, a gör. kath. templomban folyó hó 16-án hajnali 5 órakor Dolga Mircea, Herling Gyula, Meschini Géza és Vass Barnabás, a gör. kel. szerb templomban folyó hó 16-án hajnali 3 órakor Mikosevits Iván, Dulovits Oszkár, Vlajkovits Dusan és Petran János, a róm. kath. templomban folyó hó 15-én délután 6 órakor Zubor Andor, dr. Jegesi Károly, báró Exterde Kálmán és Pittner József, folyó hó 16-án délelőtt 10 órakor a ref. templomban Joó Béla, dr. Hank Albert, Hoffmann Győző és Ordy Oszkár, folyó hó 16-án délelőtt 10 órakor az ág. h. ev. templomban Kilenyi János, Binder Gyula és Hoffmann János vesznek részt.

— Aradi művészek tálalata. Ma délelőtt nyitották meg az aradi művészek képkiallításukat a Kulturpalotában a közönség nagy érdeklődése mellett Balia Béla és Paál Albert festőművészek olajfestményei és akvarellel különös érdeklődésre tarthatnak számot. Beleznay István színes krétarajzai üdéségükkel keltettek feltűnést. Minisán Cornél csendélettel igen szépek. B. Latinka Elza értékes fejlődéséről tesz tanúságot. A kiállítás részletes ismertetésére még visszatérünk.

— Manicfröztessen Fener manion-saloniban.

— Fésűt Fehér si Comp. nőfodrász üzletében vásároljon.

— Telemányi Emil hangversenye április 18-án este a Kulturpalotában.

Szakelőadás Aradon a Trassáról.
Trassia Erdély Trassművek R. T. megbízásából szerdán f. hó 19-én Aradra érkezik Keller Kálmán Dej (Dés) város főmérnöke és csatornák. f. hó 20-án délután 4 órákor a Kereskedelmi és Iparkamara nagytermében szakszert felolvasást tart a Trassáról, ezen új építő anyagnak használatáról. A felolvasásra úgy a szakkörök, mint az érdeklődők figyelmét felhívjuk.

**E héten szolgálatos gyógyszer-
tárak:** Rozsnyay gyógytár Plaja Avram Jancu (Szabadság-tér.) Földes gyógyszerár Str. Eminescu (Deák Ferenc-utca.) Kárpáthi gyógyszerár Catea Radnel (Radnal-út.)

Werlein Juliskát felboncolták.
Werlein Juliskát, egy vagongyári munkás titokzatos körülmények között meghalt 15 éves leányát ma délután boncolták fel a vizsgálóbírószék jelenlétében az első járóbeteg haláljának házában.

Az „Aradi Fáklya” husvéti száma megjelenik a következő számban tartalommal: Képzés tört. hűtlen felelőség. Gazemberek szeszénája. A székelykölő vizsgálója. Szeretnél pontot? A legpohosabb ember. Válassz egy önkéntest. Olcsóbb lesz a zár. A csodálatos gyertyatartó. Szépségverseny stb.

Haját festünk valódi francia „Henná”-val és „Arabiá”-val minden színben. Fehér nőifodrás salon.

Aradi mizériák.

A mai események.

Azon kell kezdenem a múlt százados históriát, hogy mindenesetre a ház védőangyala, dacára minden becőzgetésnek, amelyben részesítettük, faképnél hagyott bennünket. Tette ezt azon a címen, hogy neki felületlenül vizsgálta „Kelt fényes fatornyos házába”, mert imádottja husvét első napján oltár elé vezetett. Boldogtalanul gondoltunk az elkövetkező napokra, amikor is a család minden egyes tagjának — mint egy szindarabban az abban játszó személyeknek — meg volt a maga szerepe. Feleségem takarított és főzött a nagyobbik fiám ágyánál, a kisebbik a cipőket tisztította. Csekélységemnek az asztalterítés és lezedése jutott. Hiába próbáltuk meg hirdetni, a helyszerzőhöz menni; jóismerősökhöz fordulni, minden igyekezetünk, hogy egy mindeneshez jussunk, nem sikerült.

Végre tegnap felvirrált a dicsőség fánala, amennyiben korán reggel egy főmegjelenésű, intelligens hölgy állított be lakásunkra és azt mondotta, hogy őt egy ur ember küldötte. Feleségem vegyes érzelmekkel fogadta a parfümös flutu nőt és azt felelte, hogy nélkülem nem határoz. A hölgy erre biztatni kezdte a feleségemet, hogy ne gondolkozzék sokáig, mert elmegy; örüljön, hogy jött, vállalkozik minden munkára és ami a fő: husvétra nem lesz cseléd nélkül. Ez utóbbi érvelés hatott és megállapodás után a nő munkába kezdett.

Amikor délután hazatértem, a kisebbik fiam azzal fogadott, hogy kellemes meglepetésben lesz részem. Mindjárt tudtam, hogy a jó Isten husvétit ajándékkal cselédet küldött. Amint így hálalkodtam, belép a fentebb körülírt dáma és amikor engem megpillantott, szörnyen elcsodálkozott, kiejtette a kezéből a tálcát, amelyen a pá-

rolgó leves volt és kétségbe eseten kérdezte:

— Hogy jön az ur ide? Hisz én bevagyok csapval

— Nem értem, miről beszél — feleltem magam is zavartan.

— Engem egy ur küldött ide, aki azt mondta, hogy ő a nagysága férje és nekem itt nagyon jó dolgom lesz...

Most kezdett a dolog előttem világos lenni. Az előkelő mindenestül egy barátom küldötte, aki meg-

Bratianu az olasz királlyal.

Husvétit szünet a genai konferencián.

GENUA. A gazdasági konferencia ülésait a husvétit ünnepre való tekintettel felfüggesztették. A különböző államok delegátusai az ünnepeket Rómában töltik el. **Bratianu** miniszterelnök római tartózkodása alatt kihallgatáson jelenik meg Victor Emánuel olasz királlyal. Hir szerint, Bratianu, a husvét ünnepek után Párisba utazik, hogy egyes fontos kérdésekben magával Poincaréval tárgyaljon. A ge-

nyerte a tetszését, míg velem nincsen megelégedve...

— Én is megígérem, hogy nagyon jól fogja magát nálunk érezni — próbáltam önagyságát meggyőzni.

— Én ilyen heven nem maradok. Ahol úgy összegabalyítják az embert, hogy azt se tudja, hogy melyik a férj és melyik a házi barát, az nem lehet egy *finom állás*...

Ezzel vette a batyuját és odébb állott.

nuai konferencia a megszokott üléseket április hónap végén folytatja, a szakbizottságok azonban ünnep alatt is dolgoznak. (Rador.)

BUCURESTI. A Vittorul jelentti, hogy **Bratianu** miniszterelnök hosszabb tárgyalásokat folytatott az olasz külügyminiszterrel, aki ki jelentette, hogy szeretné, ha Románia a genai konferencia sikeréért közreműködne. (RTL.)

Az aradi választás.

(Május 28-án és 29-én lesz.)

Ma érkezett meg a megyei re-fekturára az értesítés arról, hogy **Bratianu** Vintila pénzügyminiszter az aradi és Voitolanu Arthur tábornaszernagy, belügyminiszter az Ineu (borosjenői) mandátumról a parlamenti mandátum igazolások befejeztével, lemondott. A belügyminiszteriumtól érkezett távirati rendelet értelmében a választást úgy Aradon, mint Ineu május hó 28. és 29. napján fogják megtartani. A hivatalos jelölések napját a törvény értelmében, a választást megelőzőleg tíz nappal kell kitűzni. A hivatalos kandidálás napjának kitűzésére azonban ma még nem történt intézkedés.

LEGUJABB.

Bethlen és Benes.

Genaa. Gróf **Bethlen** István és gróf **Bánffy** Miklós tegnap délután meglátogatták **Benes** cseh külügyminisztert, akivel egy óránál tovább tanácskoztak. A megbeszélések nem függték össze a genai konferenciával, hanem Magyarországra és Csehszlovákiára nézve fontosak. **Rasin** volt a cseh pénzügy minisztert sürgősen Genába hívták.

A szerb király házassági tanuja.

London. Az angol király elfogadta **Sándor** szerb király meghívását, hogy a házasságkötésnél első tanuja legyen. Az angol király nem jelenik meg személyesen, hanem képviselővelét fia, **Albert** herceget bízta meg.

— A magános ház halotti lakója. A Zerendul scarel csendőrség tegnap délután értesítést kapott arról, hogy **Bodó Zsuzsa** 19 éves leány, aki egyedül lakott egy különálló házban, már régóta betegesen fekszik, sőt néhány nap óta egyáltalán nem adott életjelet magáról. A csendőrség behatolt a lakásba, ahol **Bodó Zsuzsát** halva találta. Az esetről azonnal jelentést tettek az aradi hatóságoknak.

Aradi műkedvelők

Weiszberger Irén és Barna Tibor.

Két emberről egyszerre nem jó ebben a rovatban írni. Mikor azoknak a listáját megnyitottuk, akiket érdemesnek gondoltunk arra, hogy írásban is közelebb vigyük őket a közönséghez, legelsősorban is az egyéniség kérdését tartottuk szem előtt. Mert tényleg ez a legfontosabb. Ettől függ minden ami a dilettánszal megközelített a vérbeli művészt. Ebből fakad a tehetség, a lámpaláz ép úgy mint a rivalda világában a rutinos biztonság tehát már magában véve is annyira jellegzetes valami arra, akiről itt szó volt, vagy szó lesz, hogy egyszerre csak egyedül szereti őket a tolla alá venni az ember. De ezek itt ketten együvé tartoznak. No csak a kritika szempontjából természetesen. A tehetségük, az ösztönük és a vigasságos kedélyük hozta őket össze. A Polgári Nőgyelet színházi estélyén a színpalak mögött, az ügyelői asztal előtt egy kicsiny, de annál fürgébb urfi vonta magára a figyelmemet. Épen vedlett. Ezt a műveletet úgy hal-totta végre, hogy igen jól vasalt frakkjáról a legbuzgóbb igyekezettel hámozott le egy ferencvárosi jassz uniformist. Barna Tibor volt. A kulisszák másik oldalán Weiszberger Irén ugyanezt tette. A frakk helyetti kivágott csipke ruha volt ugyan rajta, de a selyem harisnyája felett egy olyan csikos strimpfli, ami akármelyik terézvárosi szolgálnak is díszére váthatott volna. Egy Zerkovitz féle cselédszáger interpretáltak ugyanis, annyit pesti lizzel és ügyességgel, hogy a közönség szívesen részeseitette őket nagy és meleg sikerben. A kabaréművészet, mint olyann, talán legközelebb áll az átlagemberhez. Nivéléséhez sok legveszélyesebb létsz-ségre van szüksége és épen ezért annyira nehéz. **Irén** például úgy-módotu lehetett a **Jé kabarészí-**

nésznek születni kell, de ha ez a kelléke meg van hozzá, nagyot és szépet produkálhat. A Weiszberger-Barna kettős jó volt, szép volt és ügyes volt, mert már az első debutkor kellő eredményt produkáltak. Ami pedig a legfontosabb sok tehetséget árult el mindkét részről. (bgy.)

Automobilos hajsza

a városon keresztül

Ben Arolyi Bey az Aradon időző hipnotizőr ma délután egy nagy szabású büntény, kiderítésére vállalkozott. Egy rablógyilkosság ügyében kézre kellett kerítenie a tetteseket és az elrabolt pénzüsszeget. **Jakabffy** Dezső az egész ügy értelmi szerzője a következő mesét találta ki: Valakit meggyilkoltak. Az egyik bűnös bent ül a Városi kávéházban és feketézik, a másik pedig **Bing János** melegágyát választotta ki menedékkül a hideg áprilusra. Az elrabolt pénz 5 darab 20 leies bankjegyet — ugyan-csak **Bing János** borpincéjében van a legelső lépcső vájulatában egy tégladarab alatt. Utólag ezt az ősz szeget husz leies egyenlő részletekben szét kell osztania Karácsonyi a Városi kávéház tulajdonosa és a Vadászkiirt kávéház főpincére között. **Ben Arolyi** a feladatot autón hajtotta végre. Az autós hajsza feltűnést keltett a városban. A **Bing** iroda előtt például olyan csődület volt, mintha legalább ingyen bort osztogattak volna. A mester nagyszerűen megoldva feladatát kezét fogott a gyilkosokkal és a Vadászkiirt kávéház bohémasztalánál a **Bing** féle 20 leiesek végső maradványát — az elpocsékolts és leizzadt energia — mennyiség utánpótlása céljából némi lemondókba szorgalmazta.

„KELET” hirdetés, Arad. 11561

Falusi jegyzők, orvosok és kereskedő urak!!!

Ki vállalja el gyógynövények gyűjtését. Ajánlatok:

MAURITIUS ENGEL
Export-Import céghez, Str. Brancovici 2. Arad, cimezendők.

J. Karel

vízvezeték és osztorozás berendezési vállalata.

Arad, Str. Eminescu 17. (Deák F. u.)

Vállalja minden e szakba vágó munkák készítését a legjobb minőségű anyagból a legutányosabb árért. Felelősegteljes munka! 11671

Nagyválasztékban
réz ajtó és ablakvasalások,
réz butorvereteket. Eradeti
Steyer kaszák, Anker kaszák, Sodronyszegek és csavarok
minden mértékben
Magureán és Bisztó
vasáro raktárán Arad, Plaja Avram Ioseu (Szabadság-tér) 14. Mindennemű gépek és ipari gépek vétele és eladása. 11671

Egy nap az országhatáron.

Hogy történik a vámvizsgálat? ... Két új gyorsvonat. ... Nagy építkezések Curticeon.

Izgalomtól kipirult arcu nők és hordárokkal rendelkező férfiak tolonganak a Curticei vonat felé. Lázasan sietéssel rakják fel a kocsikra a podgyászokat. Bucsuzkodás, csókok, könyvek és a vonat lassan megindul. A kocsik ablakából néhányan még visszaneznenek, hogy bucsut intsenek az itt-honmaradottnak, azután a vonatot lassan kikiszorítják a sínek labirintusából és a bucsuzkodók elöl egy kanyarodásnál eltűnik az aradi állomás. A tavaszi eső sűrűn csapdosa a kocsik ablakát. Egyik oldalon nagy mezőségek tarkállanak. A felszántott fekete föld egyenes barázdáit gyenge zöld füves területek, majd vízben ázott rétek váltják fel. A másik oldalon a vég nélküli megrongált vagonosor élesen veri vissza a vonatot egyhangú zakatolásával.

— Ha az állam megjavíthatná ezeket a vagonokat, — állapítja meg egy idősebb ur, — nem volna vagonhiány.

Utban Magyarország felé.

A fülkében ülők már ismerik egymást. Az ismerkedés flyenkor könnyen megy. Az utazás közös sorsa közlékenyvé teszi az embereket. Mindnyájan az utazásról beszélnek. Az egész társaság Magyarországra utazik és láthatólag aggodalommal tölti el őket a Curticei vámolás. Arról beszélnek, hogy mindenképp szigorúan kikutatnak, levetkőztetnek az udvariattlan Curticei vámtisztet.

— Én csak a vámolástól való félelem miatt nem mertem eddig Magyarországra utazni, hogy meglátogassam rokonomat, — mondja egy idősebb hölgy.

Észrevehető, hogy az utasok mindnyájan most teszik meg először ezt az utat a vámon keresztül. Aggódva nézik hatal-

mas kizitáskáikat, amelyeknek a legelrejtettebb titkaiba is befépillantanak a vámtisztek fürkésző szemei és a legdiszkrétebb fehérmunkásokat is profán kezekkel vizsgálják, hogy nincs-e elrejtve bennük dollár, angol font vagy valami más jó valuta. Sofronyát elhagyjuk, az utasok kezdik leszedni a hálókabát a podgyászukat. Vonatuk csakhamar liangos zakatolással fut be a Curticei vagonosorok közé és nagy zökkenéssel áll meg. Curticeon vagyunk. Ki gondolta volna, hogy ez a szerény, egyszerű, sárgára meszelt kis pályaudvar egyik legfontosabb vasútállomás lesz, amely két ország legnagyobb áru- és személyforgalmát bonyolítja le. A vonat előtt határőrök állnak és ügyelnek arra, hogy a vámolás elől a továbbutazók ne szállhassanak. Felkerestük Florescu István vámfőnököt, aki a legnagyobb előzetekénységgel és szívesen állott rendelkezésünkre.

— Épen ideje, hogy eloszlassák a közönség nagyfokú tájékozatlanságát, — mondja a vámfőnök, — mert ez a tájékozatlanság már évek óta nagy károsodást jelentett az utazókra.

Vámvizsgálat a vonaton.

Felmegyünk a vonatra, ahol már megkezdődött a vámolás. A vámtisztek udvariattalan szölitják fel az utasokat, hogy nyissák ki podgyászukat, amelyeket fent a vonaton meg is vizsgálják. Minden utastól megkérdezik, hogy mennyi és milyen pénzt visz magával. Megnézik a tárcákat, kikutatják tartalmát, hogy nincs-e benne elrejtve több pénz, mint a mennyinek a kivitele engedélyezve van és azután visszaadják.

Egyik aradi ur igen zavarba jött, mikor a nála levő pénzmennyiség felől érdeklődött az egyik vámtiszt. A vámtiszt észrevette az aradi ur zavarát és ujólag megkérdezte:

— Nincs önnél több valuta, csak amennyit bevallott?

Az aradi ur látható zavarral felelte:

— Nincs.

A vámtiszt írásbeli nyilatkozatot kért az illetőtől, aki még a nyilatkozatban sem vallotta be, hogy több pénz van nála, mint amennyit beismert. Az aradi ura leszállították, bekisérték az állomásra és ott vizsgálni kezdték. Csakhamar egy papircsomagot találtak kabátjának bélésebe elrejtve. A papircsomagban több mint 100.000 magyar korona volt. A sápadó és csodálkozó urnak udvariattalan adja vissza a vámfőnök az elrejtett pénzt és mosolyogva mondja:

— Egész nyugodtan viheti magával.

— Ez is bizonyítja a közönség tájékozatlanságát, — szölit a vámfőnök, — mert alig van ember, aki tudná, hogy mennyi és milyen pénzt szabad átvinni a határon. Magyar és osztrák koronát hármilyen mennyiséget vihetnek magukkal az utasok. Vihetnek magukkal 1000 francia frankot, 1000 márkát, 1000 svájci frankot, 100 dollárt, 20 angol fontot, 1000 lírát, vagy 1000 török lírát. Leit egyáltalában nem szabad átvinni a határon.

— És hogyha valakinél néhány száz lei van, — kérdeztük, — ilyenkor mi a teendő?

— Ha valakinél nagyobb mennyiségű leit találunk, az illetőnek vagy be kell váltania az állomás mellett levő pénzváltónál magyar koronára, vagy pedig a leit nálam letétbe helyezni, amelyet visszatérésekor igazolás után átvehet. Ha egy-kétszáz leit vis-

szel, azt nem vesszük olyan szigorúan, — mondotta nevetve.

A nagyobb valuta-csempészés ügyek

A vámvizsgálat megtörtént. Az utasok nagy megnyugvással tapasztalták, hogy nem volt semmi okuk az aggodalomra. Az utasokat figyelmeztették a vámtisztek, hogy azok, akik csak Curticeig váltottak jegyet, szálljanak le és váltassák meg jegyeiket a határig. A figyelmeztetésre az utasok háromnegyed része leszállt a vonatról és siet a jegypénztár felé. A podgyászokból le kell szedniük utazóládáikat, hogy a személypodgyász-jegyet is megváltassák. Ez elég kellemetlen. De ennek is csak a közönség tájékozatlansága az oka. A vámfőnök megmagyarázza, hogy ugyanaz a jelenet játszódik le naponta minden vonatról, mert a közönség nem tudja, hogy a jegyeket nem Curticeig kell megváltani, hanem a határig és ez a tájékozatlanság pénzébe és fáradságába kerül az utasoknak. Az utasok hamarosan elintézik a jegyváltást, visszazállnak a vonatra és az rövid pár perc múlva lassan megindul Magyarország felé. A vámfőnök elmondja, hogy ezelőtti naponta történtek kisebb-nagyobb csempészéskisérletek, de az utóbbi időben a közönség sokkal elővigyázatosabb és belátja azt, hogy kevesebb kockázattal pénzt átutaltathatja vagy beválthatja magyar koronára vagy a megengedett idegen valutára. 1921. április elsejétől 1922. április elsejéig 143 valutacsempész eset fordult elő, amelyek közül a legnevezetesebbek a következők:

Fritz János, aki 74.000 leit akart csempészni, Huber Alfréd Galachból 27.000 leit, Leibl Emil Szászsebesről 1330 dollárt, Wadowszky Anna, aki Amerikából jött, 586 dollárt, Meklárd testvérek 300.000 leit, Krachmalinkó

Színészek.

Írta: Salten Félix.

A mai színész vagy tulságosan elnyomott, vagy tulságosan önálló és az egyiket ép oly kevéssé bírja el, mint a másikat. Nem válik teljes értékűvé sem az egyik, sem a másik esetben. Nem jut a tökéletességnek arra az utolsó és legmagasabb fokára, amelyre el kellene jutnia. Ép ezért a mai színész nekünk távolról sem az, ami lehetne.

Ahol az előtérbe tolaikodó rendezőnek csak eszközül szolgál, ahol megfosztják egyéniségétől, röviden: ahol elnyomják, ott elvesztett a színház művészi fejlődésére minden eleven befolyást. És ahol a saját útját járja, független, minden mellétekintettől mentes, folyton vándoruton (mint a szerződés nélküli vendég szereplők), ilyen befolyásról szó sem lehet. Mert itt nem akar egyebet, mint önmagát. Akarja az önzésnek abban a naiv mértéktelenségében, amely csak a színész sajátja. Amde a köznek csak az tud valóban valamit nyújtani és jelenteni aki mindig valamivel többet akar mint önmagát.

Persze a színésznek ezt a mértéktelenséget, néha megmérgezett egoizmusát meg kell érteni és megbojcsátani. Nem bír, sőt nem szabad neki másképpen, ha felszínre akar maradni. Ez vele jár a hivatásával, amely mindenestre a legveszedelmesebb, a leghálátlanabb, a leginkább közpredára bocsátott hivatás a világon. Ő, nem talán azért, mert az utóvilág nem fon számára koszorút. A többi művészek közül ugyan ki lehet biztos abban, hogy az utóvilág koszorút fon a számára és ha igen, meddig? És ki törődhetik ezzel komolyan? Az utóvilágra és problematikus koszorúra való gondolás ép olyan, mint a tulvilágra való gondolás. Néha fátyolként, máskor borzalom gyanánt és ismét máskor sugaras felragyogásként vonul át a lelken, de mindig gyönglő azt az erőt, amelyre ez a világon és a jelen számára van szüksége az embernek. Ha csak az utóvilág volna az, amely a színész előtt elzárva marad, akkor más dolgok ra pazarolhatnók részvételmüket, mint az ilyen szentimentális gyerekségre. Amde a színész előtt maga a jelen, sokszor önmaga is

el marad zárva, ha csak az emberek nem olyan kedvesek és megnyitják azt előtte. A színész a világ valamennyi művésze közül a leggyámoltalanabb. A zenészt senki sem akadályozhatja meg a komponálásban, senki a festőt a festésben vagy a költőt a költésben. Ők dolgozhatnak, amikor, amennyit és amit akarnak. A színész azonban teljesen másoktól függ. Mások határozzák meg, mikor szabad dolgoznia, mások, mily sok vagy mily kevés munkát szolgáltatathat, vagy azt, mikor kell dolgoznia. És Isten tudja, nem mindig a legokosabb, nem mindig a legmegértőbb, a legkellemesebb és a legjobb indulatu emberek azok, akik oly mindenhatóan rendelkeznek, döntenek és határoznak fölötte. A színész valamennyi művész közül az egyetlen, akinek mások írják elő tevékenysége adagjait. Ő az egyetlen, akinek meg kell várnia, míg megengedik neki, hogy tehetségét működtethesse. Amellett ő az egyetlen, aki nem várhat. Mert ő neki nincs ideje. Az élet mulandó és az ő tehetsége az életkorhoz kötött. Ha megöregszik, elveszti az ifjú fris-

sésséget. Megrozdásodik, ha eltompul. Megbénul, ha gyakorlat híján elerőtlenedik, tehetsége pedig elvész, egész egyszerűen összezsugorodik, ha elkezd önmagában kételkedni, vagy ha éppenséggel megszűnik remélni.

Ebbe az állapotba bele kellene magukat gondolnunk, hogy őt egészen megértsük. De erre nem vagyunk képesek. Nem törődünk vele eléggé, mert el sem tudjuk képzelni ezt a raffinált szellemi és lelki rabszolgaságot.

Ha elgondoljuk, mily szűkre van szabva — mások által — a színész számára az idő és alkalom, akkor megértjük, hogy önzése a mértéktelenségig fokozódik. De akkor észrevesszük azt is, mennyi áldozatot hoz es az egoizmus egy színészélet folyamán, micsoda határtalan lemondást gyakorol, milyen kemény, kínzó igát kell eltűrnie. El tudjuk képzelni egy embernek a kínjait, akinek nincs ideje és mégis tetlenül kell járnia? És mégis, mily sokszor kellett elviselniük ezeket a kínokat a legkiválóbbaknak is. És hány kevésbé szerencsés színész akad, aki egész életét tölti ily kínok köze-

Sándor 5.000 török lírá: és 400.000 leit. Dinesen Anna Bucurestiből 3700 frankot és 2500 leit. Sinkó Miksa 3500 leit 1900 szokolt és 1400 dinárt, Kun László 21.000 leit Vanek István 11.000 márkát, 200 dollárt és 1330 leit, Serbu György 441 dollárt. Azonkívül cigarettát, monopolickeket is próbáltak át-csempészni többet, de az ilyen csempészések is megszűntek. Tegnap próbált két asszony 3000 csomag Club-cigarettapapírt át-csempészni, de sikerült megakadályozni. Szigorúan tilos behozni Romániába illatszereket, ékszerket, drágaköveket, kész selyemruhákat, luxus- és vadászkönyveket, lakkcipőket és szeszes italokat. Azonban olyan mennyiségben hozhatnak be ezekből a cikkekből az utasok, amennyi a saját szükségletükre kell.

Tizenkét vonat naponta.

Ez ország termelőképességét legkönnyebben a határállomásokon az importált és exportált áruk mennyiségéből állapíthatjuk meg. A curtici állomás hű ürkörképét mutatja Románia jelenlegi gazdasági életének. Romániából leginkább benzint, petrolumot, fát, szenet, gabonanemléket, főzelékféléket és élőállatokat exportálnak. Különösen nagy mennyiségben kerül kivitelre szarvasmarha és sertés, amelyekből az utóbbi időben naponta csaknem 50 waggonnal szállítanak külföldre. Ezek után könnyen megmagyarázható a nagy húsdarabosság. Vasárnapon, gazdasági gépekben és eszközökben, szövetárúkban és cipőárúkban Románia behozatalra szorult. A curtici 5 pár sín nem elég a nagy forgalom lebonyolítására. A vámhivatálnak megfelelő nagyságú helyiség sincs az export és importwaggonáruk elváltására, ezért a vámolásokat leginkább Aradon végzik. Tekintettel az óriási waggontorlódásra és kevés helyre a curtici állomáson nem áll-

hatnak 24 órán túl árukkal megterakott waggonok, és azokat vámtólás végett Aradra továbbítják. Jelenleg a curtici állomáson naponta 12 vonat bonyolítja le a forgalmat. Ezekből nyolc a határon keresztül közlekedik, négy pedig csak Curtic és Arad között. A vasutigazgatóság már elkészítette a tervezetet, amely szerint rövid időn belül még két gyorsvonatot állítanak be, amelyek Budapest és Bucuresti között fognak közlekedni Curticon keresztül természetesen Arad érintésével. A curtici állomás ilyen nagy forgalom lebonyolítására még nincs berendezve. Az új állomás építése már készülétfelben van, amely terv szerint nagyobb lesz az aradnál. A jelenlegi állomást átalakítják és abban vámhivatalt rendeznek be, hogy az összes waggonáruk vámolása Curticon történhessen. Azonkívül postahivatalt is építenek Curticon és már épül a személynzeti lakás, amely 40 szobával fog állni a vámtisztek és a vasutasok rendelkezésére. A sínparák számát a tervezet szerint duplájára emelik. Az új állomás építményét vízvezetékekkel és villanyvilágítással látják el. Már elkészült a tervezet arra vonatkozólag is, hogy Curtic és Bucuresti között dupla sínparát építenek. A tervet keresztülvitele már csak rövid idő kérdése. Curticon már serényen folyik a munka új nagy állomás építésére. A curtici állomástól két és fél kilométerre van a 81. számú őrház. Ennek a sárgára meszelt kis házikónak igen fontos szerep jutott, mert ez jelzi pontosan Románia és Magyarország határát. Az őrház előtt áll a román grancsár teljes fegyverzetben, tőle 100 méterre a magyar határőr ugyanígy. A 81. számú őrháznál egy percig megállnak a vonatok, hogy leszálljanak róluk a román, illetőleg a magyar vámtisztek és kísérő katonák, akik a leközelebbi vonattal visszamen-

nek Curticra, illetve Lőkősházára. A két határőr minden vonatnak nagyfontosságú hivatásának teljes tudatában feszesen tisztelik. Ugy állnak ott mereven, büszkén, mint egy-egy márványszobor, amíg a vonat el nem robog előttük. Azután ha egyedül maradnak, valószínűleg megkínálják egymást egy jó magyar, vagy román cigarettával, vagy egy pipa dohánynyal.

Pénzváltás Curticon.

Kíváncsiak voltunk a curtici bankházra is, ahol az utasok beválthatják pénzüket leire vagy koronára. Az állomás mögött levő vendéglőbe utasítottak. A pénz beváltás itt folyik le. A bankár és vendéglős egy személyben Jovic Jenő, aki a banküzletének jövedelmétől nincs nagyon elragadtatva.

— Régebben, mondja a bankár vendéglős, sok dolgom volt a pénzváltással. Az utóbbi időben azonban az aradi bankok nagy konkurrenciát csinálnak nekem, pedig én is a napi kurzuson cserélem be a pénzt.

Sokkal jelentékenyebb jövedelmek hajt Jovic Jenőnek a vendéglő, amelyet a télen építtetett. Fehérre meszelt, tiszta nagyteremből és konyhából áll. A teremben leterített asztalok várják a vendégeket. Delfelé megélik az étterem és fűrés pincérek szolgálják ki a megéhezett utasokat. A jól elkészített, ízletes ételek körülbelül 25 százalékkal olcsóbbak az aradi áraknál. A vendéglősnek szintén nagy terve vannak. Számlodát és fénves éttermet szándékozik építtetni. A vendéglő előtt teret parkiroztatnia és még az idén nyári korthelyiségben fogja kiszolgálni a vendégeit. Szép és egészséges tervek, amelyek ha megvalósulnak, még megériük, hogy Curtic város lesz. (p. g.)

Divatlevél.

(Újszinek, milyen a tavaszi kabát?)

A modern élet eleme a változóság és gyorsaság. A divat a művészek egyik legvirágzóbb ága, mely képes a tervezők minden pillanatban változó gondolatát megeleveníteni, az elegáns világ minden szépségét kiélgeíteni. Ma már nem állhat fenn ama szellemes német író aforizmája, ki azt állítja, hogy: a divat kétszer neveléses: egyszer az elején és egyszer a végén, mert a mai divat sohasem egészen ugyanaz és sohasem egészen más, mint az elődje volt.

Ez a megállapítás a mostani tavaszi divatra különösen illik. A tervező művészek titokzatos műhelyeikben valóságos megmunkálást végeznek a téli divattal. A főbb vonalakat, melyek az egyéniségnek esetleg megfelelnek, meghagyják, de a részletek teljesen újak.

Ujra fölfedezhetjük a hosszú kabátokat és az egyenes ruhákat. A vonalak azonban most már nem oly bonyolultan elrendezettek, mint a téli divat fantasztikus alkotásainál, hanem a természet plasztikus voltát szolidabban kifejező művészi egyszerűségekkel fognak elismerés és közkedveltségre szert tenni. Alighanem szíves fogadtatásra fog találni a minden alkalomra használható kabátok újabb divata és bizonyára hasonló örömmel fogják látni a vonzó déljáni cape-ok visszatértét.

A kosztümök a faárnyalat minden színében, az egész világos citromsárgától a legsötétebb gesztenyéig láthatók. A párisi legelőkelőbb divatszalonok hosszú életet kölcsönöznek a legkülönbözőbb anyagokból készült bájosabbnál-bájosabb modelleket. Legkedveltebbek a: foulonne jaspée a cotelisse, drailleine, kasha, frise plissée, kasha na té etc. Ugyanígy vezetnek még a dohányszinek, az okkersárga, melyen nagyon szerencsésen alkalmaznak néhány vörös árnyalatot.

A kabát szabatos. Hosszusága az alak nagyságától függ. Vékony termé-

pette. El tudjuk-e képzelni, a koncentráció, az idegerő, a belső tartás mekkora foka kell ahhoz, mikor a színésznek végtelen hosszú várakozás, fáradság, kétségbeesés után hirtelen teljes frissességben kell bemutatnia egész tehetségét? El tudjuk-e képzelni, mennyi fegyelem, mennyi önmegtartózkodás és mennyi idegerő kell ahhoz, hogy egész tudását becsületesen egy csekély, ellenszenves, reménytelenül hálátlan feladatnak szentelje? És ez megtörténik minden este és mindenütt, ahol színházi függöny föl- és legördül!

Kétségtelen, hogy a színészszel rosszul bánunk. Emelték, amikor harminc évvel azelőtt a vezérek (többek közt egy Brahm Ottó, egy Reinhardt) felbukkantak és megteremtették a drámai költészet új, előadó művészetét. De husz év óta, amióta minden rendező, minden városban az Északi tengertől a Baltiig, a Rainától a Dunáig, egy Reinhardt vagy Reinhardt akar lenni, minden színészszel visszaélnék. Hogy eszközök, az igaz. De magasabb értelemben, mint tisztán arra, hogy egy-egy híres rendezőt másoljanak. Azok

közül, akik az utóbbi évek színpadi munkáját ismerik, senkisémm tagadhatja, hogy ezen becsülvő rendezők közül a legtöbben csak önmagukat, egyéni sajátosságukat, a saját temperamentumukat, az ő érdekes fölfogásukat, maguk ritmusát akarják megmutatni. Persze: a maguk ritmusát! De éppen ez a kizárólagos önmagukakarása a rendező a színészek szemében közömbös. Mily sokszor, mily nagyon sokszor esik meg, hogy a rendező nem tudja a maga erős temperamentumát, maga megkapó ritmusát megfékezni és félbeszakítja a színészt valamely jelenet nagy izgalmaiban. Ez rettenetes egy brutalitás, melynek pártját azért nem kell keresni, mivel annyi színpadi próbán újból és újból megismétlődik. Ez a brutalitás művészetellenes. Ez embertelen brutalitás, mert a színész lelkébe markol lealacsonyítja a színészt megrend szabályozott iskolásává a belső emelkedettség pillanatában és a magasztosság állapotából lerántja a hirtelen józanságra és paprikajancsivá süllyeszt, amennyiben őt tovább is arra kényszeríti, hogy

megbántottsága, megszegyenítése és ingerült idegessége dacára újból belevesse magát a szerepbe. Hány olyan rendező van, akinek szokásává lett, hogy a próbákat dührohámok és ordítózás, mintegy mennydörgés és villámlás közepette vezeti. Hányan, akik a szellemüket csillogtatják, amikor a színészek adott utasításait gunnyal, iróniával és fölényes élcelődéssel kísérik. Hányan vannak, akik azt hiszik, hogy nagyszerűek, amikor jéghidegnek mutatják magukat. Pedig nincs oly művészi munka, amelyet hidegséggel lehetne végezni, amint nincs olyan sem, amely ordító düh, általános remegés, vagy felháborodottság közepette sikerülne. A legrosszabb azonban a gúny. Ez bántortalanítja teszi a színészt, megfosztja minden képességétől, elrontja a kedvét és valamennyi rendszer közül a legterméketlenebb. A színészeket gyermekek módjára kell munkájukban támogatni. Gyámoltalan függőségük, alkotásuk, mely vezetésre szorul, gyermekded: teszi őket, sőt egész művészetük, amely a saját személyük odaadása és színpadra

állítás, a gyermeki naivitás bizonyos fokát tételezi föl. Látnunk eseteket, amikor nagy színészeket hirtelen ellenszenv fogta el hivatásukkal szemben és otthagyták a színházat. Az ilyenek kinttek a színészkedésből. Más szóval: ezek elvesztették gyermeki naivitásukat és ezért képtelenek lettek arra, hogy személyüket továbbra is kitegyék közszemlének. Így távozott a színpadtól Rittner Rudolf művésze teljében és Kainz József is, közvetlenül halála előtt, fejlődése ezen pontjára jutott. Az egyiknél úgy, mint a másiknál a naiv öntudatlanság elvesztése, a kijózanodás, a hivatásától való megcsömörlés a művésszel való rossz bánásmód következményeként állott elő. A saját személyének a közszemlére becsmárlása fölötte kényes és a maga érzékeny finomságában még távolról sem elég figyelemre méltatott valami. Sem az igazgató, sem a rendező, de még a szerző sem áll annyira az első tűz vonalban mint a színész. Köztük és a közönség között mégis van valami választófal, amely lehetővé teszi, hogy őket ne lássák. Annak az embernek azonban, akinek a

nőnek inkább rövid, széles kabát, míg nagy, erősebb nőknek egyenes cséső, hosszabb a megföldő, a bluze aljáig nyitva.

Az óv vagy keskeny acél, ami — fiatalit és vagy saját anyagból, de gyakran széles szalagból készül széles kiállításban és oldalt csokorra kötve, máial nemely kosztumnak egybesza-
bott ruhajelleget kölcsönöz.

A kis kabátok serge tréfinéből készülnek leginkább és gyöngyházpillangókkal, acélszögezással, vagy piros selyemkivarással díszítettek. Ami a kl-varrást illeti, most a legjobb alkalom

kínálkorik hölgyeknek, hogy az eddig mindig vakon követett francia divator most merő sovínizmusból is utánozzák. A párisi modellek ugyanis a kis kabátkákat híres nemzeti hímzéseikkel: breton srb. díszítik, tehát ugyanez alapon büszkén bevonulhatnak szalonjainkba és megmosolygás nélkül végighordozhatók korzóinkon a mi hasonlón neves és művészi kivitelben, eredetiségben, főleg pedig ornamentális szépségeiben a gall népművészetnek mögötte semmikép sem maradót: zempléni, buzsáki, székely, hevesi, stb. kézimunkáink.

A jótékony Arad. Látogatás az emberbaráti intézményekben.

Aradváros társadalma mindig nevezetes volt jótékonyágáról. Számptalan intézmény ékesen beszélő bizonyossága annak a nemes humanitásnak, amely ennek a kedves vidéki kulturvárosnak háza fellett lebeg. Az alábbiakban az Aradi Közlöny munkatársa egy-egy pillanatfelvételt ad az aradi emberbaráti intézmények belső életéből. Ezekből az apró mozaikokból világosan kitünik, hogy mily hatalmas munkát végeznek Aradon a jótékonyág nemtői.

(Az „Öregok Otthonában.”)

Impozáns külsejű épület áll a Str. D. Greceanuban (Perényi utcában) örökzöld fenyőkkel és nagy kőfallal körülvéve. Az épület a mai kor követelményeinek minden tekintetben megfelel. Van külön olvasóterem; gyönyörű, puha szalon, hatalmas ebédlő, dohányzó. Csupa kényelem mindazok számára, akik itt laknak. Az emeleten vannak a lakószobák. Jelenleg 11 nő és 5 férfi lakik az Otthonban. Valamennyien 70 éven felüliek.

Gondjuk semmire sincs, mert az Otthon gondoskodik minden szükségletükről. Az öreg urak és urhölgyek sétálnak a szép kertben, szívják a friss tavaszi levegőt. A gondnoknő sűrű-forog a konyha körül, utasításokat ad és készül a finom ebéd. Az intézmény nem régi, csak 9 éve áll fenn s azok az öreg urak vagy hölgyek, akik az Otthonban akarják kényelmesen leélni öregségüket, elég jól bírnák magukat, mert a belépéskor megfelelő összegű alapítványt tesznek.

(A Szegényházban.)

Sárguló papírok között lapozgat a gondnok: a szegényház törzs könyvében. Mielőtt megmutatná az egyes termeket, érdekes adatot mond. A szegényházat 1863-ban nyitották meg s az első lakója Simon Teréz volt, aki 1905-ig lakott az épületben... Végigmegyünk a tágas udvaron. Öreg, ráncosarcu, görnyedhátú férfiak sétálnak botjukra támaszkodva. Egyik padon falábu, fiatal fiu ül és szájharmónikán régi melódiákat ját-

szik. A tavaszi szellő viszi a hangokat. És a fiu, merengő szemekkel a távolba néz. Lehajtja a fejét és sir. Kérdezősködésére elmondta a gondnok, hogy a szerencsétlen fiu a háboruban vesztette el a jobb lábát. A folyósókon és a termekben pezsgő élet uralkodik. Benyitunk az egyik terembe. Öreg emberek diskurálnak, pipálnak és kártyáznak. Néha-néha megszólalnak, azután elhallgatnak. Másik teremben öregasszonyok trécselnek. Az egyik köt, a másik varr. Szemüvegen át is alig látnak. Mindenütt rend és tisztaság. Amint lefelé haladunk a lépcsőn, szembejön velünk a tipikus Kirdy Pista. Megszólal:

— Instálom alázattal engem is szerkesszen ki az ur. Mer' hogy én is irok az Aradi Fáklyába...

— Mit ír? — kérdeztem.

— Humoros utleírásokat és valóságos dolgokat — és sóhajt egy nagyot, azután hozzáteszi: — Ha megvolna mind, amit összeraktam, három kötet lenne.

Beszél az utazásairól és megígéri, hogy legközelebb kapok tőle elolvasás végett egy utleírást. Azután köszön és sietve elmegy. A gondnok végigvezet a termeken. Közben elmondja, hogy jelenleg 68 férfi és 32 nő van a szegényházban. Ellátásuk kifogástalan. Mindenről a város gondoskodik.

(A Patronázs műhelyében.)

A szegényház pincehelyiségeiben van elhelyezve a Patronázs lakatos műhelye. Hat fiatal fiu dolgozik a szakosztályvezető és a segédok felügyelete alatt. Mind elhagyott gyermekek, akik nem ismerik az anyjukat; s akiket a Patro-

názs pártfogol. Igen szorgalmasan dolgoznak. Bámulatós villanycsillárokat készítenek, igen egyszerű anyagból — oxidált ezüstlemezek lakkozva — amelyek tartósak és művészi kivitelűek. A terveket természetesen a vezető adja. A fiuk vasárnap kiemenőt kapnak és a Patronázs egyesület által fenntartott épületben laknak. A Patronázs asztalosműhelyben, serényen folyik a munka. Öt fiu dolgozik a vezetővel és a segédekkel egyetemben. Gyönyörű tölgyfa butorok állnak készen és várják az elszállítást. Most egy hálószobán dolgoznak és művészi munkát produkálnak. Egyébként ugyanabban az épületben laknak, amelyekben az asztalosműhely van. Hőféhér vasbutorok állnak a termekben. Ragyogó tisztaság. Látszik, hogy hozzáértő gondnok kezében vannak a fiuk.

(Az állami gyermekmenhelyen.)

Már a belépésnél siró hangok ütnek meg az ember fülét. Az apró csemeték kapálódnak, vörös arccal sirnak: siratják a mamát. A gondozónők szeretettel veszik körül a gyermekeket, akiknek legkisebbje: csecsemő és legnagyobbja: hat éves. Hét-nyolc éves fiukat vagy lányokat falusi gazdák vesznek magukhoz. A kis csecsemők fehér vaságyakban fekszenek. Az ágyról tábla lóg le, a gyermek neve, hőmérséklete, étrendje van rá vezetve. Négy óránként szoptatják őket. A 2—3 éves gyermekek külön osztályban vannak földre terített szőnyegekön játszanak, kegyeret majszolnak. Amint belépek, egy-kettő kinyújtott kézzel gyögi:

szinpadon ki kell állania a sors szeszélyeit, minden erejére van szüksége. Amikor a színész segítségére vagyunk, hogy erre a nehéz útra felkészüljön, első és utolsó gondolatunk is az legyen, hogy egyedül ő az, akinek ezt az utat meg kell tennie, míg a rendező nyugodtan ott maradhat a kullisszák mögött, vagy elrejtőzhetik valamely páholy mélyében. A publikum elé lépő színésznek hinnie kell önmagában, a tehetségében, a szerepében és a saját személyiségének a hatásosságában. Vidámnak kell lennie és ne legyen az emlékében semmi, ami elbátortalanítja, vagy bántja. Feltűzött és felbátorított embernek kell lennie. Ha ily állapotban eresztjük a próbáról a szinpadra, akkor igazán segítségére voltunk. Aki azonban nem képes a színész személyes erejét fokozni, az nagy kárt okoz neki. Különösen nagy kárt az, aki gyöngíti az erejét, amennyiben erőszakot követ el rajta, bizonytalanná és kedvetlenül teszi. Az igazság az, hogy a rendező a színészekért van és nem fordítva. Ezt az utóbbi évek eléggé bebizonyították.

A színészek teljesen alá vannak vetve a rendező faszcinációjának. Akaratlanul átengedték neki a színházat és most itt az eredmény: a színészek befolyása, az ő kifelé ható művészi befolyásuk csaknem teljesen eltűnt. Kezdeményezésük kialudt és a saját személyiségük színei tetemesen elhalványodtak. Előttük idegen fellegás járszalagján lépnek rá az új darab szellemi területére. Egy „stilizált” eszme járszalagján dolgozzák ki szerepeiket. Egy-egy egész darabot végigordítanak, egy másikat megint végigsuttognak. Moliéret frakkban monoklivál játszószék és teszik ezt azért, mivel megkövetelik tőlük, mivel így érvényesül a rendező. Megteszik mindezt és nem tudják, miért. Odadobtak nekik egy jelszót, amelyet csak félig, vagy egyáltalán nem értettek meg, amely fölött nem is gondolkodnak, amely azonban mindenestre imponál nekik. Mily ritkán érezzük ma egy-egy színésznél: ez egyedül fut, ez a saját színét adja, ez önmagából merít! És mily világosan fölismertető még a legjobbaknál is a járszalag. Mint a zsinóron megv-

minden, de ez a zsinór meg is köt; megköti az utolsó, a legfinomabb, az önkéntelen ihletet, amelyben az egyéniség csodája, a tökéletesség titka rejlik.

Sok előadásról hallani és olvashatni „egy hangra volt szorelve!” Ugyanazon joggal lehetne egy átírt freskóról is azt állítani, hogy egy színben van tartva. Az alakok, az ő különbözőségük, az ő koloritjuk, minden odavan és megmaradt az egy hangnem. De ez a hangnem borzasztó, mert valamennyi szereplő kényszerzubbonyt hord. A legborzasztóbb, ha megismerszük rajtuk a rendező, mikor a színészek sorban fellépnek és mindegyikük, de mindenki, férfi vagy nő, ifju vagy agastyán ép úgy beszél, mint a rendező, ép úgy hangsúlyoz, ép úgy akadozik vagy siet, fokoz, vagy tompít mint ő, ha egyik sem a maga veleszületett hangját használja és mindegyik csak a rendező papagálya. Ez rendezés?

Ebben azonban a színészek a hibásak. Megszégyenítő rájuk, de meg kell mondani és nekik be kell látniok: az utóbbi években a rendező erősebb volt mint ők vala-

mennyien együttvéve. A rendező többnyire a művelt körökből kerül ki, ama körből, melyet színházi körökben tiszteletteljesen tudományos körnek neveznek. Ezzel szemben ellágyulnak és elbátortalanodnak. A rendező fejjel dolgozik és a kedélylyel és ösztönével dolgozó színész mindig azt hiszi, hogy a fejmunkás valami különösét, valami fontosat tud, ami a színész előtt titok és azért alkalmazkodik. A rendező ismeri a darabot és akarja a darabot. A színész többnyire csak a szerepet ismeri és csak a szerepet akarja, amit legtöbbször becsületesen be is ismer. Így lett az egész vonalon a rendező az erősebb és így kerítette hatalmába a színházat. Hogy ezt a hódítását kihasználja, oly mértéktelenül kihasználja, azt megakadályozhatták volna a színészek. De nem tették meg. Ők, mondjuk csak ki egyszer, ők egyszerűen cserben hagyják a színházat és most nem panaszkodhatnak, ha most a színház őket hagyja cserben.

Mig a rendezői uralom az emberi szerszámok sokszertű és becses összhangzását, amit szintár-

BA-CHI BA-CHI! PAT

Orszi néni azt a gondoskodást, amelyben részük van ezeknek a gyermekeknek. Van köztük olyan is, akiknek nincs bevezető szegény gyermek, a márnóriszterelem gyümölcse, csak néz a levegőbe és óros kék szemmel jartatja. A pavillonban öt-hat éves gyermekek számára óvoda van. A terem falait teleaggatták az apróságok által készített játékszerekkel és natv rajzaikkal. Ha az ember figyelmesen szemléli, szinte leolvassa a boldó gyermeklelkét színes sokféleségével és jóleső érzéssel gondol a saját gyermekkorára. A nagyobb gyermekek ötször esznek naponta. A menhelyen lévő gyermekek száma 31. Ez a szám azonban napról-napra gyarapszik. A menhely 19 év óta teljesíti azt a gyönyörű humanus szolgálatot, hogy az ártatlan gyermekekből tisztességes polgárokat nevel.

(A városi árvaházakban.)

Komor szürke épület ez a városi árvaház. A kertben serényen dolgoznak a 10-11 éves fiúk. Az asztalos műhelyben 2 fő, a cipészműhelyben 4 fő és a varrodában 4 leány dolgozik. A saját használatukra készítenek mindenféle. A hatalmas tanulószobában szorgalmasan „magóznak” a nagyobb fiúk és leányok. Némelyiknek arca szenvedést árul el. Az egyik fiút megszólítottam:

— Hogy hívnak?

— Ignaca István — felel a gyermek.

Kérdéscimre elmondja, hogy apja, anyja meghalt, ezelőtt a ghóroci (gyoroki) árvaházban volt s

amikor az legett, mint katonai gondozás alatt levő árvagyermek a katonasággal került Aradra. Összesen 33-an vannak a városi árvaházban, mind szorgalmas, igyekvő gyermekek.

Az izraelita árvaház kertjében sétálnak a fiúk. Közükben könyv-folyók a tanulás. Szépen öltözött, okosarcú fiúk akikre pedagógus figyel fel és a fiúk meg is felelnek a várakozásnak; jól viselik magukat. Tágas hálóterem, közös ebédlő, tanulószoba áll rendelkezésükre. A fiúk egyrésze elemibe jár, a nagyobbak polgárba. Azután, ha kijárták a négy polgári tisztességes fővőrel gondoskodik az árvaház gondnokai. Jelenleg 16-an vannak és ellátásuk lényes.

(A Tüdőgondozóban.)

Ez a valóban nemes intézmény sok szenvedőt szabadít meg tüdőbajtól. A szegény betegek tömegesen keresik fel a tüdőgondozót, ahol elsőrendű segélyben van részük. Gyógyszereket, hőmérőket és munkáspénztári tagoknak táppénz segélyt oszt ki a tüdőgondozó humanus vezetősége.

(A Polgári Menházban.)

Cetűnt szép idők átélői, öreg, 92 éves emberek lakják ezt az ódon, sárgafalu házat. Nyolcan vannak, akiknek életmódjuk már kialvófélben van. Valami romantika tanyázik e ház körül, minden egyes lakója sokat látott, furcsaszépekben gyönyörködtek. Egész nap alszanak, s ha felkelnek, a ház előtti kis padra ülnek és nézik a tavasz Ébredését.

(S d.)

Sóhajlás

a csendes partról.

Békés napszögét arany partján állok
Fölöttem héklik makulálan égbolt
Hogy bárkám zengő, vad vízeken szállott
Bék messze — réz volt.

Ajkam piros és mosolyog a kedvem.
Mélyütemű a szívem muzsikája
Szent torrásokból szürekedő nedven
Virágzik életem fája.

... És néha mégis megérszkel a felkem
Honvágyas, sromjas vágyba:
Repült viharverten, fajszó-tetten
Szárguló hullámgyba!

Gyötrödni könnyes, véres, forró
És lávezülni tőle
Lángolni gyönyörben, édes-sziláiban,
És elkárhozni tőle.

Gratullációk-Martini Húza.

Apró históriák.

Krudy Gyula tréfiája. A történet főszereplője Oszkár bácsi. Oszkár bácsi újságíró volt és ezidőszakra husz és egynehány esztendő. Azért hívják Oszkár bácsinak, mert azzal foglalkozik, hogy mesedélutánokat rendez gyermekek számára. Oszkár bácsi nagyon szimpatikus, nagyon kedves egyéniség. Mese ember — a szó szoros értelmében.

Oszkár bácsi egy budai kávéházban a kora reggeli órákban összejelkőzött Krudy Gyulával az ismert író-

val, aki egy báli éjszaka után tért be a kávéházba.

— Szervusz öcsém! — mondta Krudy — Oszkár bácsinak.

— Kezid ösekolom, Gyula bácsi! — szól Oszkár bácsi (Krudyt a fiatalabb írók és hírlapírók Gyula bácsinak hívják és kezticsóholommal köszöntik.)

— Hogy megy a sórod, Bám? — kérdezte Krudy Oszkár bácsit.

— Hát megy valahogy. Háromszáz koronát kapok egy mesélésért.

Krudy belenyúlt a zsebébe és letett az asztalra háromszáz koronát.

— Most nekem fogsz mesélni!

Oszkár bácsi hol a háromszáz koronára nézett, hol Krudyra.

— Gyula bácsi, ne tessék tréfálni!

— Nem tréfálok. Tedd el a pénzt és mesélni fogsz!

— Itt a kávéházban?

— Nem. Eljössz velem a gőzfűdőbe.

Oszkár bácsi eleinte szabadkozott de azután elmentek ketten a gőzbe. A nagy medencében — nyakig ültek a gőzölgő vízben — Oszkár bácsi odahajolt Krudyhoz és suttogva kezdte a mesét:

— A tánderkirálynének két leánya volt...

— Nem gitt. Hangosabban.

Oszkár bácsi dűröl kezdte valahánvél hangosabban.

— A tündé...

— Ez se gitt! Ugy, hogy mindenki meghallja. Ha nem mesélsz hangosan, add vissza a pénzt!

Oszkár bácsi izzadni kezdett, tudniillik nagyon forró volt a víz. Aztán kieresztette a hangját, úgy, hogy a boltívek visszahangzani kezdtek:

— A tüni-dér királynőnek kétfő leánya volt...

Kövér izraeliták fürödtek a nagy medencében és lassanként mind odauszak Oszkár bácsi köré mint egykor a halak a görög mitológiában, mikor Orfeusz megpendítette lantját...

sulatnak neveztünk, megfosztotta lelkétől és géptessé tette, más okok előidézték az összejáték teljes felbomlását. A gazdasági inség szétzavarja a színészeket, a napról a morgófényképező elé állítja őket, az éjszaka pedig mulatóhelyekbe kényszeríti őket, hogy megélhessenek. Ez sokat megmagyaráz, sokat ment, de még nem mindent.

Nem él a színészekben, legfőbb felte kevé kivétellel, a művészet kedvéért való belső összetartás, a szenvedélyes akarat a színházat megmenteni, nívón tartani, az elposványosodástól megőrizni. Nem beszélnek a kis színészekről, de még a közepesekről sem. Ezekről igazán nem követelhető őrjöngő készség. Ezek a színháznak szentelték az életüket és a színház nem valósította meg álmaikat, hanem sok csalódást, sok fájdalmat és kevés örömet szerzett nekik. Ők azt látják, hogy nagynevű kollegáik sikereiből tőket kovácsolnak, amennyit csak bírnak és nincsenek tekintettel a színművészet fejlődésére. Akkor a kicsinyek és közepesek álljanak hűsi kötelességtudással a próbán, amikor délelőttiüket ráadásul a

filmtársulatoknál jobban tudják értékesíteni és egy kis pótlást szerezhhetnek fizetésükhöz. Ellenben a kiváló, a híres színészek kötelessége volna a színházat, amely a magasba emelte őket, most a maguk részéről is tántogattani. Már a háború előtt kezdtek meg tönkretonni az összejáték művészetét, amikor kiszakították magukat a társulatokból és megbontották ezt az egységet, melynek részei voltak. Máról-holnapra nem lehet igazi társulatot összedobolni. Annak ki kell alakulnia. A társulat élő organizmus, amely egész különös, tisztára művészi feltételek között keletkezik, él és működik. Ennek körülbelül vége. Ma, talán a Burgtheater kivételével, egyetlenegy nagy színház sincs igazi társulata. És a Burgtheater is le fog sülyedni, mert nem tudja magát kiegészíteni. És nem lehet kiegészíteni, mivel a jelentős színészek nem kötik le magukat, hanem mindenütt csak vendégszerepeltetni akarnak.

A tartós diadalmenet bizonyára jól esik nekik, a városból-városba való vándorlással, a színházról a filmműterembe való menéssel a pénzügyi helyzetüket kellett meg

javítani. De ennek a fényes éremnek megvan a maga árnyoldala is. Mindenesetre vannak sikereik és tapsot aratnak mindenütt, ahol csak vendégszerepelnek. De mindenütt, ahol nincsenek, megfelelkeznek róluk. Valójában pedig sehol sincsenek. Tevékenységüknek nincs otthona, művészetüknek nincs anyaföldje, ép ezért tartós fontosság és kulturális jelentőség nélküli. Itt-ott egy-egy elragadó darabot, néhány este néhány szerepet játszanak. De éveken át ugyanazokat. Mivel elvárják tőlük azokat, mivel a vándorutón idő sem igen kihalozik új szerepek próbálására, mert azokat a darabokat a többi színész is rendszerint tudja és így könnyen előadhatók. Ma egy félig-meddig tisztességes, holnap már egy borzalmas, de mindig idegen környezetben játszanak, amelybe nem éltek bele magukat, amelybe nem érezhetik bele magukat. Meglátszik rajtuk, milyen rémesen közömbös nekik ez a környezet, meglátszik, mennyire egyedül állanak. Tévedés azonban, ha a nagy színészek azt hiszik, hogy ők egymagukban meg tudnak lenni. Művészeti fejlődésük felelőtlenség, amelyet talán éppen elő

tek, lesiklanak és nemsokára már csak sablonjaik egykori sajátosságuknak. A drámai költészet kezd velük nem számolni, mert már nem alkalmasak sem a klasszikus, sem a mai művek szerepeire. Egyszer csak a nemzet szellemi élete mellett idegentül, vagy legföljebb látványosság gyanánt haladnak el. A színház pedig, amelynek nélkülük kell magán segítenie, mindjobban és jobban, mélyebben és mélyebben sülyed.

Hiába: a színház közösség — művészet. Amint vége a közösségnek, vége a művészetnek is. A színész sokat hozhat fel a maga ment ségére és bizonytalán hivatkozhatik is az inséges időre. Nem áll azonban, hogy a mai időben csak pénz kell és semmi egyéb. Ellenkezőleg: ép a mai időnek van szüksége azokra a nagy dolgokra, amelyek a pénzen fölül állanak. A legnemesebb megújítások egyike éppen a színházról indulhatna ki és ép a mai időben az ész és szív kultuszának szüksége volna mintaszerű, magukkal ragadó, vezető színészekre. A mai idő sóvárog utánuk, mint talán egykor sem. De bármi legyen is a hiba: a színész csődöt mondott.

Gödöllő megpróbáltatása.

(Milyen a gyönyörű királyi kastély? — Bühm apó főhadiszállása.)

BUDAPEST. Büszkén emelkedik ki derült homlokzatával a gödöllői királyi park fái közül a francia-stílusú kastély. A közepén magasha emelkedő oromfal az ívelt párkány alatt síma és egyenletes: csak a falmező közepén alig látszó domborulat mutatja azt a helyet, ahol — nem is olyan régen — akétféjű sas terjesztette szárnyait. A nagy összeomlás után, mikor a kettős monarchia megszűnt, el akarták távolítani a kőből faragott cimert. De az nem engedte. Oly mélyen volt beépítve a falba, hogy nem vehették volna le másképp, csak ha a falat is kibontják. Tehát otthagyták, de téglá- és vakolatréteg alá fejtették. És itt kezdődik a történelem.

Mikor az októberi forradalom kitört, a gödöllői kastélyból menekült az udvari nép. Einek idején, száguldo automobilon vittek ki a királyi gyermekeket az országból. A Károlyi-uralom idején a kastély a tervelgetők játékszere volt. Hol a Kőrmöcsi pénzverőt, hol a selmechányai akadémiát akarták az udvari szálakba telepíteni. Aztán jött a kommunista-világ s a gödöllői kastélyban a vörös hadsereg főhadiszállása helyezkedett el. A kővetővezeték-ek nyitásával azasztal szél a palotából s futottak végig az öreg fasorok ágai közt az Erzsébet királyné-úton s a vasúti pályához irányában a harc vonalak felé. Künn az udvari váróterem pavilonja előtt, melyet Ferenc József királynak építtettek, a katonabandák naponta naponta a harmadik internacionálé indulóját fújta, ennek hangjaival bocsátotta utnak Szolnok felé a katonai vonatokat. Bühm apó, a fővezér, komikus fontoskodással vitette magát a legfényesebb katonai automobilon a kastélyból a pályaudvarra, aztán a pályaudvarról a kastélyba, hogy az internacionálé indulóját énekelve vonult be néha, hozzádávolt kétféle, s terrorfűk disszidáda is. Benn a kastélyban a vörös urak ütöttek tanácsot. A kálvái királyi pincékből meg az Országos Mintapincéből szerkesztésre vitték oda az ország legnemesebb borait. A kastély főhomlokzatának középrészén, az ívelt nagy ablakok mögött levő fehérfalú és aranydráma királyi fogadóteremmel választották közös étkezőhelyiségül a népbiztosok, a vörös vezérkar tagjai és társaságuk. Hosszu íkszlást asztalok álltak a gyönyörű történelmi teremben. Az egész olyan volt zajával, társaságával és személyével, mint a csapszék. Az egykor ragyogó parkettest, korcsmai hulladékok borították. Az előteremben mely a hallt köti össze a fogadóteremmel, a sönfés asztalát állították fel. Oda hordották ki s ott, a gyönyörű parketten mosták el a teremből kihordott edényt.

A fényes vendégszobákban, Rudolf trónörökös, Gizella, Mária Valéria kir. hercegnők s az udvartartás tagjainak lakosztályaiban a vörös előkelők családtagjai nyaraltak. A felbecsülhetetlen értékű történelmi butorok közt, fejedelmek és királyasszonyok ágyaiban pihentek, a belső

park gyönyörű vadgesztenyefasoraiban sétálgattak, s a másfél-százados, hatalmas fenyőfák alatt melyeket még Grassalkovich Antal, a kastély építtetője ültetett.

Meg lehet érteni, hogy a társaság otlletének súlyos nyomait hagyta a kastélyban, a mi — a dolog paradoxonnak látszik — főképpen a hiányokban mutatkozott meg. No meg a vandál rongálásban. Nagyértékű olajfestmények vágta ki rámájukból s csak az üres rámát hagyta a falon. A képek nem is kerültek meg többé. Sok drága tükörnek is nyoma veszett. A kastély remek lépcsőházában, halljában és folyosóin a falak telve vannak néha Ferenc József gödöllői vadásztrófeumaival. Ezekre is szemmet vetettek az urak. De inkább a kisebb terjedelmű és könnyen mozgatható tárgyakat szedték le a falakról. Nagy agancsot kevesebbet vittek el, azoknak elszállítására nem járható volna kellemtelen feltűnés nélkül. Amióta tömegesebben tűntek el a faragott táblára szerelt vadkan-agvarak. Sok üresen maradt kampósszeg mutatja most is egykori helyüket szerre a falakon. Különös történefe van egy márványtalpazaton álló értékes asztali órának, mely most is régi helyén áll a kastélyban. Egy vörös tiszt tűntette el egyszer a kastélyból. Utóbb aztán — tiszteltreméltó okból-e, vagy félelemből? — visszafoglalta.

A nagyobb terjedelmű tárgyakat csak közvetlenül a vörös uralom bukása előtt kezdték elhurcolni szekereken és teherautomobilon a kastélyból. Sok drága történelmi butor tűnt el lev, maide nem utovanamvit rongáltak meg csufosan. A kárt ebben az egy tételben hét-nyolcmillió kormára lehet tenni.

A kártyázó Arad.

(Mindenké kártyázik. — „Előbb képviselő voltam...” — Renonsz! — „Guba az asztalra.”)

Nagy. Komoly könyvekben fel vagyon jegyezve, hogy a kártyajátékot a szaracénok hozták be Európába, de a „zseniális” feltaláló nevét az örök homály leple fedi: letört gavailérok, kisirt szemű feleségek, tönkrement családok átkai azonban bizonyára megtalálják földi maradványainak helyét és a feltalálót ért mindennapos átkok örökidőkig megzavarják e szerencsétlen siri nyugalmát. Örök időkig azért, mert amíg két ember lesz a földön, addig lesz háború; amíg két kártyás lesz a földön addig lesz alsós, tarok, piké és minden más, egyéb jó is, mert e szomorú sárgolyó végét nem is lehet másképpen elképzelni, minthogy a kihült földzalmas romok, összetört gépek, hullá-hekatombák tetején két ember, a két utolsó nyugodtan játsza a mindennapi whiszt-partiját.

Mostanában Aradon talán még bombliottabban folyik a játék,

mint egykor. Ismét kártyajárvány van mindenütt: kaszinók külön-termeiben, kávéházak füstös helyiségekben, magánlakásokban, enyhe illatu asszony-budóárookban — mindenütt állandóan, a nap különböző óráiban, de rendszerint éjszaka nagy játszmák folynak. Elindulok, hogy megnézzem, kitanulmányozzam a kártyázó Aradot.

Kártya-pucérál.

Egy rácvárosi kártyafiszító intézetben kezdtem körsetámat. Négy leány dolgozik és a nagy asztalokon, a földön, zsákokban, összerakva, szétszórva tisztított, maszatos, magyar, francia kártyák ezrei. A kártya-pucérál tulajdonosa öreg „kártyás”.

— Negyven éve vagyok a szakmánál — mondja nagybüszkén. — Először huszonhét évig képviselő voltam...

Csodálkozva nézek rá. Már nem nézem olyan tisztelettel.

— Nem olyan képviselő kérem, — magyarázza — olyan kártyaképviselő... Kártyában utaztam, aztán önállóítottam magamat és lettem kártyafiszító. Amióta beteszik látni, négy leánnyal dolgozom és körülbelül százhusz-százötven pakli kártyát herrichtolunk egy nap alatt. Valamikor békeben ötször ennyi volt a forgalom. A jobb helyek kétszer-háromszor, a közönségesebb kávéházak ötször-hatször tisztítatnak egy paklit.

Az asztalon, amelynél ülünk, egy csomó átjátszott francia kártya fekszik. Kezembe veszek kétötöt. Összeszámlálom a point-okat. Ötöm van. Eire felébred bennem az alvó oroszlan és azon veszem magam észre, hogy a régi, nagy, játékos-problémán gondolkodom. Vajon bevágjak-e ötre?

Ezüst-tükrös kávéházban...

Az „ezüst-tükrös” kávéház arról nevezetes, hogy Arad összes kávéháza közül a legnépesebb, legforgalmasabb kártyaszobával bír. Délután van és minden asztal körül játékosok ülnek. Mikor bejövök, épen hevesen vitáznak két kártyázó.

— Majd magához jövök alsóst tanulni, — szól nekivörösödve az egyik.

— Miért izgatja úgy fel magát, amikor nincs igaza, — válaszol a másik nyugodtabb hangon.

— Mit? Nekem nincs igazam? — kezdi újra a haragos és most már belevonja a vitába a szomszéd asztal játékosait. — Fehér ur, maga teljesen pártatlan, mondja meg, kinek van igaza? Nekem volt egy uhum és egy csendes ultimóm...

— Csakhogy elfelejti megmondani, — vág a szavába ellenfele, — hogy előbb cserezte a talonban fekvő kártyát, semmint a sor rajta lett volna... Ez renonsz...

— Nem renonsz, — ordít a másik.

— Renonsz!...

Renonsz, nem renonsz? Szegény Hamletet a lenni vagy nem lenni alyos kérdése nem győzött annyira, mint ezt a két arat a kártyaszabálytalanság megállapítása. Meguntam a veszekedést és otthagytam a marakodókat. Mikor öt perc múlva visszamentem, már nem volt semmi baj. Nyugodtan játszottak tovább.

Az asztalokon a tétek minden részről ki vannak rakva. Hozom-játék nincs. A pénzt ki kell tenni, mert ami a zsebben van, az nem biztos, hogy egy vitás párt után kifizetődik a kártya-morál!

Egy-egy piké-parti általában két-háromszáz leibe megy, de az asztalon ezek fekszenek, mert az ismertebb játékosok játémai köze a játszó kibicek nagy raja csorogtosul. Elöttem az egyik asztalnál ketten kártyáznak. Megszámítom az asztal körül álló érdeklődőket. Huszonnégyen vannak. Piké, kaszinó, alsós, tarok járja. Tartit senki sem játszik. Divatját málta.

— A tisztított kártya személyenkint tíz leib, magyarázza nekem a főpincér. — Nem minden itt ilyen drága, de mi elsőrendű kávéház vagyunk... Ké csupa jobb ember...

Éktelen ordítózás támad.

— Disznóság, piszkos gubabőr, — kiabál egy magától kiérte ur. — bemozd: öt tizenötöt az husz és tizenegy alsó, az kilencvennégy... Még jó, hogy párti végén megnéztem a talont... Hát kérem, lent fekiúdt az egyik alsó... és ő bemozdja. Szerencsélenség! Ugy kell nekem, hogy ilyen emberekkel leülök játszani... Sipista!

A vihar nehezeti akart elcsendesedni, de mégis vége lett.

— Mit is kezitem mondani az efébb? — kérdezi a főpincér.

Kisegitem az emlékezétségét. Jól emlékszem a veszekedés előtti utolsó félbemarást mondatára: Ide csupa jobb ember...

Színén a jobb helyek közül egy.

Híres, régi kávéháza. Kártyaszobájában nagyon sokan forgatják a kártyát. Két ur alsózik és az egyiknek az a mániája, hogy minden pillanatban szegény Kiss Józseffel ugratja vesztő ellenfelet.

— „Kacag a gróf. Nyertem!” — hallom az irodalmilag képzett nyertes monoton visszatérő szellemességét.

Itt is a legtöbb asztalon a bizalom kedvéért kint fekszik a té. Százásokat, ezreket látok. Csak az egyik asztalnál játszanak husz leibe pikét, de ezek viszont olyan elkeseredetten játszanak, hogy meglátni rajtuk a szomorú valót: itt már a holnap ebédéről van szó.

Ez is elsőrendű kávéház. A tisztított kártya itt tíz leib személyenkint. Elég szép haszonnal dolgoznak a kávéházak kártyaszobái

Egy harmadrendű kávéház.

Ez a legsötétebb rácvárosban van. Füst, kellemetlen illatok, zsivaj, borotvátalan, csunya arcok: a kalapok kivétel nélkül a fejeken. A fogasokon csupa kabát. Kalap egy sem lóg rajtuk. Egyben, egyeznek a legelőkelőbb kaszinó urakkal: kártyások ők is. Itt is nagyon sok a játékos, de ennyi kibicet még nem láttam egy csomóban. A falon tábla lóg, amelyen ez a bölcs törvény olvasható: „Kibic tartsd a szádát!” Megállapíthatom azonban, hogy ezt senki sem respektálja. Itt a kibicék beszélnek a legtöbbit. Beállok az elszánt csapatba. Először bizalmatlanul néznek rám. Valaki meg is jegyzi, hogy talán le akarom adni az ellenfélnek a „drótot”. Mentegétdözöm: nem is tudom, mi az: „drót”.

— Ismerjük már az ilyen. — fordul felém egy haragos arc és már-már komolyabb bajok keletkeztek volna, ha egy újabb érdekes párti el nem tereli rólam a figyelmet.

Öt perc múlva újabb kavargás támad. Valaki egy százast lobogtat a kezében.

— Jakob, fizetek. Nem játszom tovább. Das zahlt, sich nicht aus... Potvára, adósságra nem játszom. Guba az asztalra... Semmi adósság. Guba az asztalra... Multkor a Schwarc is adós maradt: schasem látom azt a '60 leit. Nicht in mein Leben... Guba az asztalra, akkor játszom. Irást akar adni! Ich brauch kein irás!... Nekem pénz kell...

Itt, ugy látszik, nem szokás huszonnégy órán belül rendezni a kártyaadósságokat.

Börze.

— Parancsoljon! — S a fehérbőbités, okos szemű szobaleány, mint valami szinpadí Komorna, diszkrétan nyitotta ki előttem a házasságközvetítő szalonjának ajtaját: Valószínűleg kliensnek nézett: vagy paciensnek?

A szalonban finom butorok, izléses elrendezés, avult, parinás színek, itt-ott élővirág s az egyik függönyös ajtó szétrnylik. Egy zömök, intelligens arcú, őszülő, jól állított ember áll előttem: a házasságközvetítő. Tudja, hogy ki vagyok: bejelentettem előzőleg látogatásomat.

— A mesterségébe szeretnék egy pillantást vetni — mondóm. — Amit magától a jóistentől plagioált el.

— Hja — felel az égiek földi helytartója — a házasság csődöt mondana, ha egyedül csak az Ur-isten manipulálna véle. Minthogy az ő repertoire-ja, tudvalevőleg a szerelemnél megáll és ezzel ki van merítve.

— S az ön repertoire-ja?

— Az enyém bővebb. Én a há-

zasságot négy irányba osztályozom, úgy, amint eddigi prakszisomban előfordult. Még pedig: érzelmi házasságra, érzelmi, értelmi és érdekházasságra.

— Érdekes. Kérem, menjünk sorjába és kezdjük az érzelmi házasságon.

— Érzelmi házasságot többnyire idősebb férfiak kötnek, igen fiatal, szép és szegényebb nőkkel. Jól szituált, élniszerető, makacs férfiak, kik egy-két látás után megkivánják a nőt.

— Anélkül, hogy komolyan megszeretnék a nőt?

— Anélkül. Ezek a férfiak nem szeretni, hanem birni akarják a nőt. Még pedig minden áron. Még a drága és féltve őrzött szabadságuk árán is, ha másként nem jutnak hozzá.

— És ön felveri a vadat?

— Többnyire. Érintkezésbe lépök a szülőkkel, módját ejtem a bemutatkozásnak, elegyengetem az utat, eltakarítom a töviseket, ki gyomlálom a burjánt.

— Térjünk át az érzelmi házasságra, ami különben nem is tartozik az ön reszortjához. Ez már igazán az égben köttetik.

— A szerelem igen, de a házasság maga sok esetben — én általam.

— Például?

— Például, ha a férfinak nincs megfelelő állása, vagy semilyen sincs és egyáltalán nincs hozzávaló összeköttetése.

— És önnek?

A feleket egy kétkötetes kézmozdulat: az élet kétlábu szívóférgének monográfiájához. A bizonyos monogénéák fajához, melyeknek a szájuk mellett még másik két szájuk van s egy a hasukon.

— Kiváncsi vagyok az értelmi házasságokra.

— Méltán. Többnyire idősebb tanítónőket boronálok össze özvegy vagy agglegény, bogaras tanárokkal, vagy vidéki törvényszéki bírákkal.

— És hogy ütnek be?

— Többnyire jól, de van rá eset, hogy a két egyenlően művelt és meglelt kóru ember a pedantériájával és kicsinyeskedésével türetlenül teszi egymás életét és elválnak.

— Tehát a négyirányu házasság közül melyik vált be legjobban az ön prakszisában?

A házasságközvetítő szája szélen egy csöppnyi guny suhant keresztül.

— Amelyikről még nem beszélünk. Az érdekházasság.

Éreztem a hangjából, hogy van benne bizonyos skribler-megvetés irántam, mint az elmaradhatatlan romantika képviselője iránt, ami valószínűleg minden házasságközvetítőnek legkellemetlenebb ellensége.

— És mit szól a statisztikája

az érdekházasságról? — kérdeztem bizonyos eltagadhatatlan melankóliával.

— A statisztikám? — mosolygott diadalmasan. — Azt, hogy ötszáz házasság közül hatvan érdekesből köttetik, harminc szerelemből, tíz az értelem dicsősége és negyszáz — az érdeké.

Huszonnégy trónvesztett uralkodó.

(A háborus átalakulások a Gotha-almanachban.)

BÉCS. A Gotha-almanach legújabb kötete izgalmas, tanulságos olvasmány, amelynek helye a könyvtárban igazság szerint most már nem a lexikonok között volna, hanem Czernin, Ludendorff, Buat, Scheidemann és a többi háborus író könyvei mellett. Az új könyv minden oldala a világháború következtében bekövetkezett nagy változásokról beszél, uralkodók detronizálásáról, „önkényes” lemondásáról, vagy száműzetéséről, új államok keletkezéséről. — Mig 1914-ben még 41 uralkodó-család szerepelt az almanachban, most már csak tizenheten vannak, — huszonnégy uralkodót megfosztott a háború a tróntól. De mig a „Genealogischer Teil” ily alaposan megfogott, megszaporodott a „Diplomatisch-statistischer Teil”, amely kimutatja az államok névsorát és alkotmányi rendszerét: tizenhárom új állam keletkezett a háború nyomán: Csehszlovákia, Fiume, Danzig, Memel, Palesztina, Lengyelország, Ukrajna, Kelet-szibéria, Litvánia, Letország, Esztorozság, Turkesztán és a transzkaukázusi szovjetköztársaság.

Érdekes történelmi forrás az almanach új kötete pontosságánál és részletességénél fogva. Kimutatja minden uralkodóháznál, hogy mikor és milyen körülmények között szűnt meg uralkodni. A detronizáltak közül természetesen a legtöbben németek. Csaknem valamennyien a forradalmi események nyomása alatt önként leköszöntek, de mind csak saját személyükre nézve, családjuk uralkodási jogát nem érintve. II. Vilmos császár mellett a trónörökös is lemondott, de csak ők ketten, mig a Hohenzollernház többi tagja nem csatlakozott a lemondáshoz. Lajos bajor király nem mondott le formálisan, csak „elvesztette trónját” a forradalom következtében. A hesseni és a waldecki nagy hercegeket ugyancsak detronizálták, azaz országaik átalakultak köztársaságokká. Habsburg Károlyt a Gotha 1919. végéig még elismeri mint osztrák császárt és 1921. végéig mint magyar királyt. Ausztriában 1919-ben állami törvénnyel megszüntették a Habsburg-Lotharingiai ház uralkodó

Kissé felszisszentem és felálltam.

— Isten veled, szerelem! — köszöntem meg a házasságközvetítő felvilágosítását és elhagytam az érdekházasságok börzét, hova az elszánt vállalkozók, úgy látszik, egész nyugodt lélekkel evezhetnek be.

jogait. Magyarországon pedig meghozták a detronizálási törvényt.

A sok német uralkodó közül csak egyetlen maradt trónján: Lichtenstein hercege. Ott is valami forradalomféle játszódott le ugyan, de a herceg mégis megtarthatta koronáját. Regisztrálja továbbá az új Gotha Ferdinánd bolgár cárnak 1918. őszén fia javára történt lemondását, a görög tragédiát, Konstantin királynak 1917. nyarán megtörtént menekülését, Sándor királynak trónralépését és halálát, valamint Konstantin királynak visszalépését. Nikitáról sem feledkezik meg, akinek országát beolvasztották a szerbek, horvátok és szlovének új államába. Nikita nem ismerte el dinasztiajának megszüntetését és halála után Milena királyné 1921-ben Montenegró régensnőjévé proklamálta magát, miután Daniló herceg elutasította apjának veszedelmes örökét és inkább capmartini villájába költözött.

Legrosszabbul járt a Romanov-ház. A cár, a cárné, Olga, Tatjana, Mária, Anasztázia nagyhercegnők és Alekszej nagyherceg-trónörökös 1918. július 16-án Jekaterinburgban meghaltak. Gotha szerint a Romanov-családnak összesen tizenhat tagját ölték meg a forradalmárokk.

Albánia ügyében a Gotha sem tud eligazodni. Wied Vilmos herceg rendületlenül Albánia hercegének nevezi magát, hivatkozva arra, hogy a háború kitörésekor történt menekülése alkalmával kifejezetten fönntartotta jogait és hogy az azóta alakult négytagu kormányzótanács sem detronizálta őt formálisan.

A háború „európaképesé”, tette a sárga fajt és így a Gotha sem tehet mást, mint hogy teljesítse a japánok régi vágyát: felvette a japán császári házat a „Genealogischer Teil”-be, mig a mikádók eddig a „Diplomatisch-statistischer Teil”-ben voltak kénytelenek meghuzódni. Igaz, hogy a győztesek között vannak négerék és más nem a fehér fajhoz tartozó népek is, de ezekkel szemben a Gotha még nem vont le a konzekvenciákat...

Legujabb berlini és bécsi ruha és **JULIU PLESZ GYULA** ruhá-áruházába bluz különlegességek megérkeztek Arad, Str. Col. Piriol (Vörösmarthy-u.) 3. — Külön mérték osztály. — Szolid árak

Husvétli locsolkodó partiumok a legolcsóbban beszerezhetők SZABO drogeriában, KELET híradás, ARAD

SCHWARTZ ÁRPÁD műszerész és villanszerelő Arad, Str. Brancovici (Lázár V.-utca) 3. Villanszerelési anyagok, varrógép, kerékek, kerékpárgummik, gramophon és az összes e szakmába vágó cikkek taktára. — Szakszerű javító műhely. 1167

— Husvét sportja Aradon. A Glória C. F. R. gyönyörű vándordíjért mérkőznek husvétkor az aradi csapatok. Vasárnap a Glória CFR. pályán délelőtt az MTK.—Victoria, Egyetértés és Hakoach, délután fél 3 és fél 5 órakor az AAC.—ATE. és AMTE.—Glória-CFR. mérkőznek. Hétfőn az AAC. sporttelepen lesznek a döntő mérkőzések délelőtt és délután. Dél előtt mérsékelték, délután rendesek a helyárák.

A szerkesztésért: **KÁROLY JÓZSEF**, feld.

NYILTER.

Az ezen rovart alatti közölkések nem vállalunk felelősséget. Ertesítés!

Engedve a n. 4. község önk. 11722 nak, tisztelettel van szorocánk szives tudomására hozni, hogy a **CRUCEA ALBA (Fehér Kereszt)** Kis Éttermét megnyitottuk, ahol is naponta állandóan villásreggeli, valamint ebéd és vacsora mérsékelt árakon, valamint elsőrendű temesvári sör és kitűnő molnár bor kerül kimerésre. — Szives pártfogást kér: **Kun-Szabó és Lovasberényi.**

Fiatalember társat keres

ki találmanya kiviteléhez pénzbelileg hozzájárulna. Ajánlatot „Ranid” jellegre a kiadóba. 1725

Az előkelő világ cipőkrémje

A „DACIA” kávéház

Arad előkelő közönségének találkozóhelye.

Hűvös vacsora. — Creme különlegességek. Kitűnő fajborok. — Legfinomabb liqueurok.

Estéknként **ANDREE A. JÓZSEF** karmester vezetése alatt 10 tagból álló szalon zenekara hangversenyez. :: :: Figyelmes kiszolgálás!

Könnyen meggyőződhet a világhírű

„FEDOL” cipőkrém

kiválóságáról, mert vasárnap d. e. 11-12-ig alkalma van cipőit a „Fehérkereszt” és „Központi” szállodák előtt

ingyen kitisztíttatni.

MAURITIU RUBINSTEIN MOR

MINORITA PALOTA. 11561

Nemzetközi szállítmányozások, elvámolások, beraktározás mindennemű e szakmába vágó ügyek elintézése. Állandó gyűjtőforgalom a külföld minden irányába és irányából, a

Norddeutscher Lloyd képvisellete

„Kelet” hirdetés, Arad.

NATIONALALA

„Kelet” hirdetés, Arad.

Societate Generala de Asigurare in Bucuresti.

Románia legnagyobb biztosító intézetének **Aradi főügynöksége** elvállal mindenféle biztosítási ügyeket. Külsőtisztviselők magas jutalék mellett Aradon és a megyében felvétetnek. Felvilágosítással szolgál:

Szücs Pál, aradi cég, telefon 613.

Megérkeztek

a tavaszi újdonságok

„RENAISSANCE”

divattulzet, Str. Bratinnz 2. sz. Minorita-palota. **Walter J. U.** Divatselymek Lei 120. Női ruhaszövetek . . . Lei 190. Férfi angol szövetek Lei 300.

Győződjön meg a már előnyösen ismert olcsó árairol.

Kérjük kirakataink megtekintését.

„Kelet” hirdetés Arad. **Ujaradon** Fő-utca 55. sz. alatti villamos műmalom

teljesen modernül újonnan berendezett. — Mindennemű liszt, griz korpá és egyéb malom termékek előnyös árban nagyban és kicsinyben kaphatók. Várnőrlelér elfogad és azonnal lezár ad. — Külön épületben daráló van hol mindenféle gabona darálása jutá: yce áron eszközölhetik. 11561

Tengeri, árpa, zab, liszt, korpa stb.

legolcsóbb napi árban kapható

Szücs Pál

aradi ógnaél, Arad, Bol. Carol I. 37. sz. II. em. (Erzsébet-körút) 1720

Telefon szám **613.**

Lakatos munkákat

legprecízebben és legolcsóbban készít: **Kádár János,** lakatos mester Str. Simeon Bálat (Dezseffy utca) 10. Ugyanitt két tanuló kísérettel felvétetik. 11671

Tordai portland-cement

elismert legszaporább.

Alváczaí darabos mész

és egyéb mindenféle építési anyagok, prima csásas aprított tuzifa hához szállítva. Száraz portmentes vasaló-fasszén olcsóbban mint bárhol 11720

Samuil Budas,

Plata Catedral (Tökötly-tér) I. sz.

„Transylvánia” cipőgyár r. t.

ARAD, Strada Kálvin-utca 56. Üzlet és lerakat: **Plata Avram Ianeu (Szabadság-tér) 14. sz.** ahol állandóan elsőrendű külföldi munkások által legjobb minőségű anyagból készített divatos és tartós férfi női, és gyermekcipők, továbbá szandálók kaphatók a legméltányosabb árért. Telefon-szám 877.

Mérték szerinti megrendelések azonnal elkészülnek. Viszonteladók árkedvezményben részesülnek. 12281

Ertesítés. Igen tisztelt vevőimnek becses tudomására hozom, hogy különféle

Tunghans ébresztő órák, ugyiszintén 1 és 14 napos injektorák (a leggyezyerűbbtől a legelőzesebb kivítellig) megérkeztek. Raktáron az üzleti árak alatti vételkötelenettség nélkül megtekinthető. 1704

Márkus István óranagykereskedő Arad, Bulevardul Regele Ferdinand I. 8. (Boros Béni-tér.)

Villanyerőre berendezett

Sárossy-féle dobozgyár

1708

ARAD, Decembrie 29. (Hasszinger-u)

Mégis csak **Csokoládé Király** Strada Metlanu (Furray-utca) 2. cukorka és csokoládé különlegességgel a legjobbak.

Berndorfi alpaca evőeszközök

nagy tételekben raktárra érkeztek. Nagy raktár Nürnbergi rövid, szövött és kötött árukban, szalmakalapok minden formában nagy választékban a legolcsóbb napi árban kaphatók
FLEISZIG és HIRSCHFELD norinbergi-, rövid- és szövöttáru nagykereskedők
A. S. A. D., Boulevard Regele Ferdinand (Boros Béni-tér) No. 1. Telefon 748. sz. 11558

**Csunya nők szépek,
szép nők szebbek
lesznek a HAJÓS-féle
DORÉ-CRÉME**

használati útja. 10177
Hajfestő „Melogen“
elismert legjobb gyártmányú fekete és barna színekben. Ár 2.4 K. Postai szavatolást kaphatók
Hajós gyógytárban
Aradon, Erlov. Regina Maria 22.

Kérjen mindenütt
Barthmes-főle
cukorkát.

Ügyeljen a védjegyre. 1688

„KELET“ hirdetés, Arad.

Üti podgyászát

biztosíthatja,
békebeli feltételek mellett az

Astra-Montana

biztosító intézetnél, Strada Bratlanu
(Weitzer János-u.) 2. sz. I. emelet 13.

Ugyanott a biztosítások összes ágazataiban a legelőnyösebb feltételek. 11559

Vizsgázott

mezdony vezetőt

soborsini ipar-
vasutunkhoz

mielőbbi belépésre
keresünk.

Seidner Bernát és Fia,
Arad, Strada Eminescu (Deák
Ferenc-utca) 32. 1688

AZ IGAZI UTAT!

Hamburg 6, Postafiók. 12281

Fr. H. Soltau, betegkezelés

költségeket megtertiem.

gárt, ellenkező esetben az összes

bevételek szakszolgálatok által

Speciális szellem a legelőnyösebben

család a munkásokkal előzetesen

szellemi és anyagi megteremtés

Speciális szellem. Szerzett za-

speciális szellem. Szerzett za-

speciális szellem. Szerzett za-

speciális szellem. Szerzett za-

speciális szellem. Szerzett za-

speciális szellem. Szerzett za-

speciális szellem. Szerzett za-

speciális szellem. Szerzett za-

speciális szellem. Szerzett za-

speciális szellem. Szerzett za-

speciális szellem. Szerzett za-

speciális szellem. Szerzett za-

speciális szellem. Szerzett za-

speciális szellem. Szerzett za-

speciális szellem. Szerzett za-

speciális szellem. Szerzett za-

BANCA DE CREDIT SI CASSA DE PASTRARE DIN ARAD.

AZ ARADI HITELBANK ES TAKARÉKPÉNZTÁR R. T. ARAD.

Str. Alexandri (Salecs-u.) 6. sz. Január 1-én nyitotta meg a heti-betétek ötödik

évtársulatát. Befizetések 1 Leutól tetszés szerinti összegig eszközölhetők.

Léteztetése három év, melynek leteltével betétek magas kamatokkal vissza-

fizetettik. 1687

Seidner Bernát és Fia

fatermelés és mészgyár

Központi iroda: Arad.

Telepek:

Rarzava, Soborsin, Vata de Jos.

Banca Centrală pentru industrie și
comert s. a. CLUJ.

Telefon 860. Aradi fiókja saját ház.

Foglalkozik a bankszakmába vágó összes ügyletek lebonyolításával. — El-
fogad betéteket, melyeket a legelőnyösebb kamattal mellet gyümöl-
csözött. Adót külön a sajátjából fizeti. Előlegeket nyújt árukra, amelyeket
a saját raktárában helyez el. Különböző áruk vétele és eladása. 1708

„SARTIA“

Román részv.-társ., nemzetközi szállító vállalat és áruraktár.

Fiókja: ARAD.

TELEFON 7-17. STR. BUCUR 5. ALAPITVA 1910.

Központ: BUCAREST.

FIÓKOK:

Curtici,
Békéscsaba,
Oradea-Mare,
(Episcopia-Bihorului Kötegyháza)

Satu-mare,
Halmi,
Timisoara,
Orsova,

Giurgiu,
Oltenita,
Galatz,
Braila,
Constanta,
Cernauti,
(Nepolocenti)

Salonta-mare,

képviseletet Európa összes fontosabb városaiban. Gyűjtőforgalom és waggon-
szállítványok minden irányban. Speciális gyűjtőforgalom Budapest, Szeged
Wien, Prága, Brna, Passau, Nürnberg, Frankfurt, Mannheim, Elberfeld, Berlin,
Hamburg. Szállítványok átvétele fix áron. Vámetések tarifa iroda. 11560
Szállítványozások biztosítása.

„Kelet“ hirdetés, Arad.

Csodás hatású arcserénítő és
finomító a Földes-féle

MARGIT-CREME

Zártalan, értalmatlan, rögtön szépít.
Széplők, májoltok, bőrtörések, ráncok,
redők, minden bőrbaj párnapi hasz-
nálat után megsemmisül. Az aró rozsa-
sáde hamvas lesz. 10841

Dr. Földes és Hehs Aradon.

Szerszámok „Prompt“

Építkezési vasalások
Technikai áruk
Emelőgépek

10801

Allandó nagy raktár mindennemű csavar
és szegecsáruban.

Obernik és Drucker

Timisoara (Temesvár), Józsefváros,
Str. I. C. Bratlanu (Uri-utca) 12. sz.

Kárpitos munkákat:

új és átalakítás, bőrbutorokat első-
rendűen felelősség mellett jutányos
árért készít: **HORVÁTH**, Strada
Brancoviciu (Lázár V.-utca) Wallin-
ger hirdetésével szemben. 11669

Borkövet

minden mennyiségben vesz

RUZSONYI LAJOS

borbizományi és ingatlan forgalmi ügy-
nöksége Sirla (Világos). 1556

Kertész Ferencz

órás és ékszerész,

Strada Moise Nicoara

(Petőfi-utca) sarokház

Jól szabályozott órák rak-

táron. Javításokat gyorsan

és olcsón eszközölk. Ara-

nyat és ezüstöt napi áron

vevők. 1699

„Kelet“ hirdetés Arad.

STIASZNY

modernül berendezett

kaptafagyára

A R A D.

Gyárt: kizárólag
divateipő kaptafát
a legujabb divat

szerint. 11559

Ludovic Dougan Lajos kárpitos és diszító Arad

Strada General Berthelot 3. (Atzél Péter-utca, a színház főbejáratával
szemben, az udvarban.) Szolid árak mellett. Pontos kiszolgálás. 1701

A tavaszi divatot tréketessé teszi egy szép ékszer,
mely nagy választékban kapható

Lesonczy L.

óra és ékszerüzletében Arad, Piata Avram Iancu (Szabad-
ság-tér) 1. Brillánsköveket, aranyat, ezüstöt, régi
arany és ezüstpénzeket a legmagasabb árban vesz

Se ocupa cu tot felul de afaceri comerciale. are in depozit in permanenta tot felul de marfuri colorate, textile, spirit- si spirtuoase petrol si derivate cereale etc. Accorda imprumuturi cambiale, hipotecare si pe lombard si imprumuturi pe marfuri depozitate in magazinite proprii. Primeste depuneri spre fructificare pe langa conditiunile cele mai avantajoase si fara abzicere. — **Capitala sociala depin varsa Lei 7.500.000.**

ARADANA

societate comerciala si industriala pe actiuni
 Arad, Bulev. Regele Ferdinand No. 24.
 Casa proprie: Telefon 304. Sajat haa.

Foglalkozik mindenféle kereskedelmi ügyekkel. Al- landóan raktáron tart gyarmat- és fűszerárakat, te- tleket szesz- és szeszestajokat, petróleumot és an- nak termékeit, gabonát stb. — Kölcsönöket nyújt vál- tó, jelzálog- vagy egyéb biztosíték mellett, mint pl. áru melyet saját raktárában helyez el. Továbbá elfo- gad betéteket a legelőnyösebb feltételek mellett fel- mondás nélkül is. — Teljesen befizetett részvényők 7.500.000 Lei.

Ipariskolát végzett

műszaki hivatások hosszabb fizemmel- hely és irodai gyakorlatjal állást keres. Cím a kiadóhivatásban. 1681

Kisszentmiklós

községben jóforgalmu vendéglő fa- kereskedéssel, nagy eszkes házzal együtt április hó 17-én délután 2 órakor önkéntes árverés útján el- adódik. Bővebbet 11666

Wallinger hirdetőjében.

Petroleum

Benzin

Gépolaj

Hengerolaj

és mindeunemi

Asványolaj

Növényi olaj

étkezési és égési célokra

Olajpogácsa

Lenolajkence

Tovotte-gépszir

Kocsikenőcs

Padló olaj

kapható

Industria Aradana de Uleuri

S. T. A.

Aradi Olajipar R. T.-nál

Arad, Bul. Reg. Ferdinand I. (Boros Beni-tér) 22. 1638

Telefon 135.

Temesvári Telekbank

és Építő R. T.

Telefon: Timisoara

Interurbán 15-48. Jenőfőherceg-u 7.
 Árosi 13-30.

Vízvezetékcsikk: fürdőszoba berende- zések és mindennemű felszerelési tárgyak. Ólom és öntött vas- csövek.

Üvegáru: 1/4 raktár üveg, 1/4 solin, zsi- nor, Ornament üveg több színben, kated- ral és mat üveg. 12181

Sürgösen eladó ingatlanok!

Str. Sft. George (Dezso-utca) 4c) sz. ház 4 parkettás elfoglalható lakással. — Calea Aurel Vlaicu (Neuman Samu- ut) 99. sz. ház elfoglalható 3 szobás la- kással és nagy szőlőskertje. — Strada Desseanu (Révai-utca) 3. sz. ház nagy telekkel. — Calea Radnei-ni 14. és 26- sz. bérházak olcsó áron. — Str. Granitei (Hágar-utca) 1. sz. ház fele része na- gyon olcsón elfoglalható lakással. — Str. Pescarului (Thököly Imre-utca) 20. sz. ház olcsó áron — Str. Pionirelor (Kosár-utca) 8. sz. ház nagy telekkel és istállóval nagyon olcsón. Értekezni le- eth HAÁSZ ALBERT irodája Str. Ro- manului (Zrínyi-utca) 6. Magyar-ház. 11759

Wechler és Steiner

férfi fehérneműgyár, Wien lerakata

Gazdag raktár férfi fehérneműekben,

gallérok és kezelőkben.

Sternheim Marcel

Timisoara I.

Str. Sf. Ioan Nr. 6. 12132

Gutfreund Emil

fehérneműgyár, Temesvár

vezérképviselate. Ingek, nadrágok, puha gallérok első- rangu kivitelben.

INSTITUT DE CREDIT VICTORIA TAKARÉK ÉS HITELIN-

SI ECONOMII VICTORIA TEZET R.-T. ARAD. SI

Bulevardul Regele Ferdinand I. (József főherceg-ut) 2. szám.

Sajat tőkái 17.000.000 Lei. Elfogad betéteket könyveoskéré és folyószámlára a legelőnyösebb feltételek mellett. A banküzlethez tartozó minden ügyle- tet gyorsan és coulansan bonyolít le. 1686

Schönberger & Grünstein

ARAD, Bul. Reg. Ferdinand II. (József fbg. ut)

Telefon 700.

zsák, zsinog, kötél, ponyva, kender, len és jutagyártmá- nyok. Matracz és függöny- vásznak, napellenző-pony- vák, függőágyak, gyermek- ágy-hálók. 1627

Cassa de pastrare a judetului Arad

Aradmegyei Takarékpénztár Aradon

Az intézet saját tőkái: 13.500.000 Lei.

Neuman Testvérek

gőzmalom-, szesz- és élesztő-gyár Ipari R.-T. ARADON.

Rijánlják fiszta

1684

gabona-élesztőjüket,

mely felülmulhatatlan kelesztő képessége és tartóssága folytán minden bel- és külföldi kiállításon kitüntetésben részesült.

Málna-szörp

garantált tiszta, minden mennyi- ségben kapható

Bergenthal Zsigmond

Arad, Str. Metianu (Forray-u.) 2. 11557

Aradi Textilipar Részvénytársq. ARAD.

Álaptőke: Lei 8.800 000.

Telefon 758. — Távirati cím: Textil.

Fonoda, Szővőde, Fehéritő, Festőde. 1678

Eladók!

Mű- és gőzmalomok legjobb buzatermő vidékeken. — Kisebb és nagyobb bér- és magánházak elfoglalható 3-4-5 és 6 szobás lakásokkal. — Házak kitűnő forgalmu üzletekkel. — Fűszer üzletek. — Két vendéglő a város központján elfoglalható lakásokkal. — Gyorokon 3 1/2 hold uri szőlő — Paulison Világo- son és Kovaszinon kisebb és nagyobb szőlők. — Ház vendéglővel együtt a város központján. — Éjjeli üzlet házzal együtt. — Hoffner és Schranz eredeti magánjáró Curier garnitúra 10 éves, teljes felszereléssel. — 340 holdas birtok kastélyival. — Kovács műhely teljes berendezéssel — Egy 3-as Wertheim- kassza. Bővebbet HAÁSZ ALBERT iro- dája Str. Romanului (Zrínyi-utca) 6. Magyar-ház. 11759

Vidéki városban Szikvizgyár

nagy vevőkörrel más vállalat miatt sürgösen eladó. Értekezzeni ARATÓ közvetítőnél Lippa. 1680

Desiderius Steinitzer

fotóművész (Weisz Hugó utóda)

Arad, Bulevardul Regina Maria (András- ay-tér) 16. Telefon 211.

Különlegesség: Gyermekfényképek, női képmások stb. Felvételek naponta d. e. 9...12-ig, d. u. 2...8-ig. Kiállítás Andrásy-téri kapualj.

Használt hordókat

és hordórészeket elad

Fabrica de Celulosa Papirgyár

Eladó

Rádán vasút állomás mellett vendéglő szállóval és mozifelszereléssel. — egy nagy ház fűszerüzlettel italmérés- sel — Lipán két cement és egy téglá- gyár. — Egy nagy ház papíruzetttel, gőz és kádifürdővel. — Hegyalján szőlők, villa és kolnával 2-20 holdig. — Gyo- rokon 366. sz. ház nagy kerttel. — Lip- pán Secáson szántóföldek 11-25-83- 113-160 hold. Értekezzeni ARATÓ ANDRÁS közvetítőnél Lippa 390. sz. 1681

Átköltözéseket

helyben és vidékre nyitott és zárt butorszállító kocsikkal felelősség mellett pontosan és olcsón teljesít!

Éliás Lipót Fia

szállító, Arad, Str. Eminescu (Deák Ferenc-utca) 36. sz. Bekapcsolt telefon 250. sz.

Pelhivás! Nagytakarítást ne végezzen senki addig, míg árajánlatot nem kér Lovas Károly

lakéltisztítási vállalatától, Str. Oltuz (III. sz.) 30a. Parketta surlós, beeresztés, polekalitás olcsón és felelősség mellett. 12251

Harisnya, keztyű, minden színben 11566 **Bársonynál** Piata Avram Iancu (Szabadság-tér.) 17. legnagyobb választékban

Husvétra

afánkom elsőrendű gyártmánya legjobb minőségű külföldi márkás 11865

illatszereimet.

Pouderok, szappanok, és egyéb pipere cikkek nagy választékban.

VAS DROGERIA.

Tordai portlandcement és gipsz

wagrontételekben és kicsinyben, a hírneves karavánzákuli fehér darabos mész,

valamint

I^a boszniai carbid

kapható:

Kornis Testvérek, Arad

Eulevardul Regina Maria 5. (Andrássy-tér)

Telefon szám: 501 és 623. 1688

Szőlősgazdák figyelmébe!

Legjobb beszerzési forrás, míg az olcsó készlet tart:

I-a minőségű

Rézkenporban

Kénvirágban 11359

Fafia I. Mayunga

Thyosulfátban és

Kali hypermanganban

Voitek és Weisz

drogeria Aradon.

Házaslandók

saját érdekükben cselekedeznek, ha felkeresik a

„Victoria” butorgyárnak

str. Maria (Széchenyi-utca) 1. szám alatt

levő lerakatát, ahol tartós, modern, bálók, ebédők és egyéb butorok a legújabbak

árért beszerezhetők. — Viszont eladók-

nak árkedvezmény. 11648

Brillians köveket, arany- és

ezüst-tárgyakat a legma-

gasabb áron vesz: 12259

Hirsch Jenő órák és ókszerész

Strada Metianu (Forray-utca).

Husvétra kérjen

CZELL-téle

likőr-különlegességeket.

Minden jobb esemegyekereske-

désben kapható. 1689

MARGIT PETROL

Páratlan hatású készítmény

a hajnövekedés előmozdítására a

hajhullás és korpa képződés

azonnali megszüntetésére. A

haj selyem tapintata lesz. 1210

Dr. Földes és Hehs.

Prima Cassa de Pastrare din Arad

Aradi Első Takarékpénztár Aradon.

Alapított 1840. 1638

Strada General Berthelot (Atzól Péter-utca) 1. szám.

Saját tőkei: Lei 10.000.000. Foglalkozik a banküzlet minden ágával.

PRODUCTIA LEMNELOR DIN TARA

HAZAI FATERMELŐ RESZVENY-TÁRSASÁG

mindennemű kemény és puhafa termelése.

Cégtörzsek: Arad, Gyergyószék, és Cămpolung (Moeszomozó).

Erődíszek: Arad, Huszócara (Hunyad), Caras-Severin (Kraassözörény), Maramures (Máramaros) és Ciuc (Csikmgyében).

Központi-iroda: ARAD. 1629

Banca Marmorosch, Blank ei Co. S. A.

Sucursala Arad.

Alaptőke és tartalékok Lei 302.000.000.—. Sürgőnycim Blanchanca

Arad. — Telefon 241. — Központ Bucarestiben, fiókok és levelezők

az ország minden városában. — Külföldi fiókok: New-Yorkban,

Párisban, Wienben és Konstantinápolyban. — Teljesít mindennemű

bankszerű megbízatást. 1635

Áruosztály telefon 555.

Gabonaosztály telefon 863.

Timisoarai Polgári Serfőzde R.-T.

aradi főraktára: 1228

REUSZ SÁNDOR

Arad, Bul. Reg. Ferdinand I. (Boros B.-tér) No. 5.

Tisz eleveltel értesíti a sörfogyasztó közönséget, hogy teljesen új, a technika legújabb vívmányai alapján készült jéggyártó, hordó- és palackozóhűtő, palackmosó, sörfejtő és dugaszoló gépek megérkeztek és így abban a kellemes helyzetben van, hogy az amugy is országosan elismert elsőrendű timisoarai

CASINO és CORVIN

sörrel utélérhetetlenül tökéletes kezelésben állandóan frissen, jég hidegen, kifogástalan palackozásban bocsájthatja a sörfogyasztó közönség rendelkezésére.

Ingyen kap

egy francia pipere szappant,

ha

Szabó drogeriába

eszközi bevásárlását 10 pénztári block felmutatása ellenében. 727

Fettik József

kárpites és díszítő

Arad, Bul. Reg. Maria (Fischer Eliz

palota.)

Párnázás, lakásdekoráció (függöny, képfeltevés.) Függönyt, biz-rizet, bonfamat rajz szerint készítek. 783

24 óra alatt 1455

FEST és TISZTIT

EXPRESS

kelmefestő és vegytisztító gyár ARAD,

Str. Eminescu (Deák F.-u.) 2. sz. az udvarban. Gyászmuokák azonnal elkészülnek.

KONYHABERENDEZÉSEK

szép kivitelben, mindennemű butorok

dus választékban raktáron. Üzletberendezések jutányosan eszközöltetnek:

CZIRKAL Arad, Bul. Regele Ferdinand 7.

(Boros Béni-tér) 7. Telefon 584. 1402

Legolcsóbb bevásárlási forrás!

Angol és Brünni

férfi szövetekben

Schutz si Hopp

égnél, volt Somló Testvérek helyiségében.

Ugyazintén az összes szabó kéllékek

a legolcsóbb áron kaphatók. Str. Eminescu

30.(Deák Ferec-u) 11551

Szeplőt, májfoltot leggyorsabban a

Rozsnyai Serail arckrém

és arckenőcs mulasztja el.

Egy dohoz esti használatra 10 Lei

nappali használatra 10 Lei. 12171

Kapható!

ROZSNYAI gyógytár Arad.

Butorok nagyban és kicsinyben

100 háló, 50 ebédő

olcsó kiárusítása.

Szállításról gondoskodom.

Pártos Richárd

Budapest, VI. Andrássy-ut 52. (Bejárati

Eötvös-utca) 1483

„GLOBU”

Közkereseti társaság.

KERPIT JÓZSEF, RÖMISCHER KÁROLY ÉS TSAI

BESZTERCE, FA-UTCA II. SZAM.

Import — export!

Ügynökség, bizományi áruk értékesítése

bel- és külföldi áruk beszerzése, kereske-

delmi információk, elvámolások és száll-

ítások, adás-vétel, reklamok, hirdetések

terjesztése, pénzbeszedés és minden

e szakmába vágó megbízásokat elvállal.

Telefon 77. Sürgőnycim „GLOBUS”

Futárt naponta indítunk utlevél láttamozást, pénzkiviteli engedélyek beszerzését és mindennemű megbízásokat jutányosan vállalunk: **Szántó & Comp.** vasuti díjszabás és fuvarlevél felülvizsgáló iroda Str. Ben. Brigerescu 3. (Tabajdy-u.) Telefon 746

Egész finom angol szövetek méterenként is kaphatók. Szabókéllékek eladása 11552 **Jakabffy és Társa** szabóknál ARAD Minorita-palota.

Dijtalan moly elleni biztosítást nyer Beregszászy Lajos

„Kelet” hirdetés Arad.

Javítottat vagy átalakítottat kívánja.

1922. évi. Str. Eminescu 31. sz. (Deák Ferenc-u.) cégénél ki 500 leu felüli rendelést tead avagy pedig megvisselt szőrmeit 11660

Singer varrógépek részlet fizetésre is kaphatók

a Societate pentru comerțul cu mașini de cusut „Singer” Bourne & Co. cégénél Arad. Bul. Reg. Ferdinand No 9. a lutheránus templommal szemben. 11670

FIGYELED?

ELADÓK: Szőlő Magyarádori 7½ Ért. hold kőna 4 szoba konyha, üvegezett veranda istálló, kocsiszín, teljes felszereléssel. — Szőlő Ghioroccon 3½ hold új modern villa berendezéssel vasra-vezekre épített pincével tágas szőlős kb 100 gyümölcsfa majdnem új felszereléssel. — Ötöszobás magánház új modern kertes elfoglalható. — Több négyoszobás magánház kerítél és anélkül elfoglalható. — Főtéri ház lakással, üzlettel. — Sarok fűszerüzlet két-szobás lakással iktalmérséssel forgalmas helyen régi kőműzsi üzlet. — Vendéglő szőlővel kerítél, kuglizóval lakással, esetleg házzal együtt stb.

Zongorák butorok ingóságok, bizonyban vétele.
Előjegyzés és felvilágosítás díjtalan.
Hétköznap 9-12-ig és 2-6-ig

Hirdetések felvétele.

SZIRMAI adásvevési és hirdetőiroda Str. Tribunal Arad (Damjanich-utca) 14. utcai bejárat. 11801

Phoszfirozott és bronz sodronyszövetek
Eredeti Schweitzi szítaselymek
Legjobb minőségű gépszíjak
Hazai kiváló minőségű malomkövek
Valamint minden a malomiparhoz szükséges kellékek állandóan raktáron
Horvát József malomberendezési és műszaki cikkek üzletében Arad, Str. Gen. Berthelot No. 1. 11728

A napokban nyílik meg FRATH SOMLÓ TESTVÉREK

divatruházat
Deposit de anbon gont.

Községt jegyző urak figyelmébe!

Szükség esetén hosszú és távolos gyakorlati rendelkezés alulírott községt jegyző vállalkozom megfelelő díjazás mellett bármiféle elhanyagolt és bonyolult községt és gyámpénztári stb. számadásoknak teljes rendbehozatalára és egybeállítására.

Írásbeli megkeresések küldendők: **VASS DEZSÓ**, Stria (Aradm.) címre.

HATOS

gazdasági gyártmányu magányos cséplő és egy 16-20 HP. motor alá való gyári készítésű magánjáró kocsit eladó. Bővebbet **MUCSI FERENCNÉL** Ghioroc. 11664

GUMMI BÉLYEGZŐ GYÁR
„PERFECT”
ARAD, Str. Eminescu (Deák Ferenc-u.) No. 2. 1911

VÉSNÖKI MÜINTÉZET.

A. SCHOR & A. ARONSOHN

ARAD, Bulev. Regele Ferdinand I. No. 22.
TELEFON No. 516. 1732 TELEFON No. 516.
NEMZETKÖZI SZÁLLITÁSI ÉS VÁMOLÁSI IRODA. ELVÁLLAL:
Áruszállításokat saját gyűjtőkocsijaiban Németország, Csehszlovákia, Németország, Magyarország, Olaszország, Anglia, Franciaország stb. országokból a feladó házáig a címzettig.

„I D E T”

Intreprindere de Expediții și Transporturi Serviciul cu Camionaj C. F. R. ARAD.

Van szerencsénk értesíteni, hogy a bucaresti-i vasuti vezérigazgatósággal kötött szerződés alapján a hivatalos vasuti szállítást átvettük. Ennélfogva az Arad állomásra érkező árukat automatice átvesszük és a címzettnek azonnal a legjutányosabban kézbesítjük. A feladandó árukat naponként kétszer összegyűjtjük és feladjuk. Ezenkívül vállalunk mindennemű szállításokat a város területén és vidékre.
Beraktározás, vámolás, tranzito.
Közérdekű és sokoldalú berendezkedésünkről legközelebb fogjuk a t. közönséget tájékoztatni. 11660

„IDET” Nemzetközi szállítási Vállalat Hivatalos C. F. R. szállítással. Ideiglenes iroda: Pannonia szálló 5. és 7. sz.

Eredeti Eclair Vermorel permetezők, permetező alkatrészek, gumilapok, gumicsövek, tengeri vetőgépek, kapáló-ekék, Böhler-féle dobsinek, compositió, csőköfék, asbest zsinor és asbest lemezek, angol gépszíjak és varrószíjak, kenőszalvécek, gép- és hengerolajok, továbbá gépszir, mindennemű műszaki cikkek, kovács- és lakatoszszerzők, furógépek, kovács tölők, satuk, asztalos szerzők és kellékek, díszbutor vasalásban és mindennemű zárukban nagy választék

FRATH BURZA ARAD

vas- és gazdasági gép nagykereskedők

Bulev. Reg. Ferdinand I. (Boros Béni-tér.) 1709

Cassa de Pastrare si Comerclu Soc. Anonima de pe Valea Crisului.
Körösvölgyi Takarékpénztár és Kereskedelmi Részvénytársaság.

Főintézet: Ineu. Központi iroda: ARAD

Bul. Regina Maria (Andrássy-tér) 9 sz.

Interurban telefon 535.

Távirati cím: Körösvölgyi.

Fiókai: Sobiz, Olermel, Gurahonj, Buteni.

Alapítók: 2,000,000 Lei. 1640

Weisz és Haász

szállítók Arad, 11759
Str. Eminescu (Deák F.-u.) 2. Telefon 813.
Rendes teherkocsi és autóforgalom
ARAD—ORADEA—MARE—és TIMISOARA-felé. Pontos lebonyolítás. Nagyvárad kiindultság Pollák Pál ottani szállítónál.

Több 1 és fél éves

prima mangolica tenyészkan eladó.

Megtekinthető Aradon. Bővebbet Chera János Str. Luther I. szám. 1866

Tört aranyat és ezüstöt,

régi arany és ezüst pénzket a legmagasabb napi áron veszek. Ország-1640 vitások jótállás mellett elfogadtatnak

Özv. Beck Mórné

Calea Banatului (Asztalos Sándor-u.) 2-3.

Szilági Dezső

fűszer csemege kereskedése és „Mercur” bodegája Str. Bucur (Eötvös-és Erzsébet-körút) sarkán. — Kellemes ostromlázó, hideg felvágottak, sonka, sajt, finom likörök, hegyaljai és bucaresti borok továbbá mindennemű fűszerárak jutányosan kaphatók. Ugyanott egy jóerkölcsű fiu tanulóni felvételek. 1705

Saját készítményű vasbutorok

réz (nagy) ágyak, összecsuható ágyak csinos kivitelű gyermekágyak mindenféle mosdók ruhafogások sodronybetétek fa- vagy vasrámával kórház és internátus berendezések jó és erős kivitelben, a legjutányosabb áron. — Képes árjegyzék kívánatra. 1729

FLEISCHER TESTVÉREK vasbutorgyára
Strada Russu Siriana (Auloh L-utca) 14.

Önkéntes árverést

part Purgly László gazdasága Sofronyán (vasuti állomás, Arad mellett) folyó év április hó 30-án délelőtt 8 órakor a Nagymajorban. Árverés alá kerül:
16 drb. vöröstarka fejős tehén.
26 drb. különböző kora vöröstarka lésző.
26 drb. különböző kora vöröstarka tündő.
80 drb. angol hus juh (anya és kos.)
2 drb. muraközi mén ló.
2 drb. muraközi kanca ló.
5 drb. 2-3 éves csikó.
Ugyanott több dohánypajta mint elsőrendű építőanyag eladó. 1723

Szikvizes üvegek

érkeztek eladásra.

Rácz József

Arad, „Erzsébet szikvizgyár” Str. Episc. Radu (Magyar-) 4. 1862

SCHAMBERGER kocsigyár vesz törött hintókat a legmagasabb ártan

Bulev. Regele Ferdinand II. (József főherceg-ut.) 1700

Írógépek vétele

eladása és javítása

Bodnár

írógépvállalatánál 1707
Főpostával szemben.

Bucurestibe utazik futárunk hétfőn reggel 9 órakor, utlevelek láttaozását közlsmert pontossággal intézzük „Kelet” hírlapiroda Strada Alexandri (Salaoz-ntoa) 11561

Megjött a VESTA. Meggyőződhetik róla, hogy a Vestakrémtől cipője mindennél fényesebben ragyog. 11561 KELET hirdetés, ARAD

Apró hirdetések.

Levelezés.

ALTERER HERR vom Laode würde ein simpatisches Wesen mit Rat und Tat unterstützen. Deutsche, rumänische Sprache mündlich bevorzugt. Aber unbegrenzt. Abenteueria ausgeschlossen. Briefe erbeten an „Landsmann“ in das Anzeigebüro Wallinger. 11669

ARANYOS KICSI IBOLYAM! Minden igyekezésem dacára sem tudom másképen megköszönni a maga végtelen kedves figyelmességét minthogy ezúton mondják sok-sok köszönetet számtalan csókkal, a magát nagyon szerető Gy... 11671

Házasság.

LEGJOBB házasságokat legdiszkrétéban gyorsan közvetít „Victoria” Irodá Arad Piața Avram Iancu (Szabadságtér) 16. 12212

Alkalmazás.

URIAZHOZ jó bizonyítvánnyal rendelkező szakembert azonnalra felvétel. Cim a kiadóban. 5000

MINDENES leány vagy bejáróné jó bizonyítvánnyal felvétel Strada Constantin (Bathány-utca) 23. I. em. 11671

NEHANY díszítő munkás a színháznál azonnal felvétel. Jelentkezni lehet a színház irodájában. 1755

MAJUS ELSEJÉRE keresünk helyi piaccon is bevezető kereskedősegédet. Weiss Dávid Str. Marasesti (Kossuth-utca) 62. 11671

ÖTEVES KISFIAMHOZ délutánra meghívható leányt vagy idősebb nőt keres. Cim kiadóban 1752

HÁZTARTÁSBAN jártas románul is tudó irodakísaszoony vidéki gazdaságba felvétel. Cim a kiadóban. 1727

NEMET magyar perfek levelező könyvelő gépiró állást keres. Meghívható munkatér című ajánlatokat Wallinger hirdetője továbbít. 11669

PERFEKT szobaleány mellobbi belépés re felvétel Hollandia. Strada Cloșca (Szent László-utca) 7. 1745

BANKTISZTVESELO könyvelésben jár-as óras könyvelésre ajánkozik. Cimket a kiadoba kér. 1744

SZOBALÉANY és főzőnő jó fizetés mellett keresetük Str. Luther-utca 1. I. em. 6. 1746

NÓ KALAP alakítást nagyon olcsón vállalok. Cim Str. Bucur (Bötyös-utca) 4. 11672

ÜGYES szobaleány keresetük vidékre jó bánásmód és jó fizetés mellett. Cim Grigorie Alexandrescu (Bercsényi-utca) 7. ajtó 1. 11671

Lakás.

MAGAS JUTALEKOT adok annak, ki 1-2 szobás lakáshoz juttat Cim a kiadóban. 1875

INTELLIGENS fiatalember belvárosi különbjáratu szobát keres. Cim Wallinger hirdetőjében. 11670

FIATAL gyermektelen házaspár keres központi fekvésű butorozott 3-2 szobát fürdőszobával, konyhahasználattal, esetleg bérbeadó ellátását vállalja. Értesítéseket „Állandó lakó” jellegre a kiadóhivatalba kérék. 1722

KETSZOBÁS lakás teljes berendezéssel a főterhez közel azonnal átadó. Cim a kiadóban. 12212

Vétel és eladás.

CEMENTCSERÉP készítő gépeket keresek. Krásl Endre Lippe. 1706

ELADÓ egy jókarban levő szikvizgyártógép. Cim Wallinger hirdetőjében. 11669

JÓKARBAN levő Ehrbar-féle koncert zongora eladó Pecican (Pécskán) özv. Ekkel Józsefnél. 1679

SZAZHATVAN DARAB elsőrendű válasszótt és kétszer beoltott mangolica malac, 28 darab mangolica, 1 1/2 éves tenyésztéskan eladó Hollandia festvérek csermői gazdaságában. 1728

FEKETE óbera rövid zongora elsőrendű bécsi gyártmány eladó. Cim a kiadó hivatalban. 1726

VADONATUJ Dórr-zongora rövid kérszthuroos palisander eladó. Megtekinthető délután 3-4 óra között Strada Horia (Széchenyi-utca) 11. házmaster-nél. 11562

ELADÓ: gabonafelhuzó csiga, hordó leeresztő kötéli házi vízvezetékhez csövek és vízpartány két permetező több ablakráma és zsalu, függönytartók, kredenc, márvány mosdó festmények, (közük 2 László Fülöp-kép) képrámák, asztalok, gyermekjátékok, ócskavasak egy antik falóra Arad Str. Vulcan (Kazinczy-utca) 12. szám a kaputól balra. 1753

EBEDLŐ borszekekkel majdnem új eladó. Ugyanott garzon-ebédlő bürger-nitürával Str. Tribunal Arente (Damjanich-utca) 14. 11801

JÓKARBAN levő nagy Singer varrógép eladó Str. Virginia Hutoran (Erzsébet-utca) 4b) 1734

MODERN TOILETTE asztal csiszolt tükrökkel eladó Rácz, Boulevardul Carol I. 13a) 1739

FARKAS faj kutya 1 éves különben idomított kiállításra kintartva eladó. Bulev. Reg. Ferdinand 8. II. 21. 1736

ZONGORÁ Szingl és Lumer rövid kereszthuroos Str. George Lazar II. (Simonyi-utca) 2. 1741

SZABADONFUTO alig használt kerékpár eladó. Str. D. Raicu (Andrényi Károly-utca) 10. 1742

EREDETI sárosapatki 42-ös malomkövek szereléséből visszamaradótyak eladók Görbe-utca 6. 1743

TAVASZI UJDONSÁGOK megérkeztek Strasser divatruházába szemben a Lutheránus templommal. 1493

HAT DARAB 70 Mt. jókarban levő hordó Magyarád Nagyurthegeven Hászlinger-féle szőlőben eladó. Bővebbet Bleifcziffer András és Kohn Kristof Oszenlanna Házszám 825. 1733

HÁLÓSZOBA berendezés eladó esetleg lakás átvehető. Cim a kiadóban. 1719

BUTOR. Ebédlő és hálószobák olcsó árban kaphatók Wlęgenfeld butorraktár. Str. Eminescu (Deák Ferenc-utca.) 4936

MINDENKINÉL TÖBBET FIZETÜNK képekért, bronz, márvány és porcellán figurákat perzsa szmírna argamant-azonyegyekért török kendőkért, antik és modern butorokért, zongorákért modern és antik dísz tárgyakért. Japán vázákért régi ezüst és arany műtárgyakért, mindennemű műbecsi réplé-gért. Szépművészeti Salon Str. Eminescu (Deák Ferenc-utca) Ortuľay-palota. 11911

NYERSBORKÖVET veszek minden mennyiségben Irom Arnold Arad, Str. Grigorie Alexandrescu (Bercsényi-utca) 39. sz. 10655

KÖNYVTÁRAKAT hanglegyeket magas áron veszek Kerpel könyvkereskedése 12191

AJÁNDEKTÁROYAK legolcsóbb beszerzési forrása a Salon Artistique (Fischer Eliz-palota.) Antik és modern porcellánok butorok, szobrok, figurák vázák, festmények metszetek perzsa szönyvek ezüstművek vétele, eladása, csere-lése és bizományba vétele a legelőnyösebb feltételek mellett. 11691

TAVASZI DIVATLAP albumok. Costum-lapok bécsi párisi divatlap-újdonságok szabásintával 5 - Leutől kezdve kaphatók Kuleszer papirkereskedőnél Str. Tudor Vladimirescu (Dobó-utca.) 11871

PIANINOT, zongorát gyöngyökkel briliánsokat magas áron veszek. Levelket „Piano” jellegre a kiadóhivatalba kérék. 12021

ARANYAT magas áron veszek. Reiner József Lutheránus templom mellett. 790

ALIG HASZNÁLT, kintő karban levő prágai gépgyárban 1885. évben 1403 sz. alatt készült Fairbairn rendszerű gőzkazán, két tüzelővel és 108 tüszővel és egy tüszőkrényvel. 127 95 m. tüzelővel, 7 1/2 gőzesséllyel eladó. Horváth József műszaki és malomberendezési üzlet Arad, Str. General Berthelot No. 1. 11568

HASZNÁLT RÉZET bármily alakban legmagasabb áron veszek Vuchetich gépműhelye Piața Stefan Cel Mare (Bela-tér) 1. az üzletvezetőséggel szemben. 1486

Ingtalan.

MAGÁNHÁZAK 2-3-4-5 szobás elfoglalható lakással 30.000 lelen felüli összeggel átvehető. — Magánház üzlettel bevároson és vasútnál 50.000 lelei átvehető. — Polgári vendéglők 20-30.000 lelei. — Vasúti szálloda vendéglővel, kávéházzal 80.000 lelei átvehető. — Kis tanya marosparton. 30.000 lelei átvehető. — Szőlők Ghlorocon, Cuvinban Ménesen, Barackán felszereléssel, rúfakkal idényösen eladók. Bővebb felvilágosítás díjtalanul Szerénél Cornul Vanatorului (Vadászkürt kávéházban). 11723

STRADA SPIRU GEORGHU (Akác-utca) 19. számú ház szabad kézből eladó. 1749

STRADA GELU (Álmos-utca) 10. sz. ház azonnal elfoglalható 2 szobás lakással, vasút mellett minden elfoglalható árért eladó. 1750

KIS MAGÁNHÁZ nagy kerttel gazdálkodásra alkalmas, eladó. Strada Sava Raicu (György-utca) 17a) 1751

STRADA ANTON MOCIONI (Orczy-utca) 17. számú ház, üzlet és lakással együtt eladó. 11560

MODERN magánház kerttel eladó Str. Gen. C. Coanda (Borona-utca) 6. 1720

STR. CORNEL LEUCUTIA (Dugonits-utca) 20. számú ház azonnal elfoglalható fűszerüzlettel és lakással olcsón eladó. 1697

ARAD-SÉGA Koszoru-utca 29. számú ház 672 □-öl telekkel, elfoglalható 2 szobás lakással eladó. 1702

KERESKEDŐNEK, szállítónak meszárosnak alkalmas ház az állomásnál eladó. Érkekezni a házmasternél Str. Virginia Hutoran (Erzsébet-utca) 13. 1738

ELADÓ Str. George Ionescu (Gróf Károlyi-utca) 1. számú ház. — Bővebbet ugyanott. 11669

STRADA GEORGE POPA (Ferdinánd-utca) 1. a város központján nagy telekkel borpincéppel, üzlettel bíró sarokház eladó. 1735

Üzletek.

VIDÉKI városban szálloda vendéglő kávéházzal, táncteremmel, külön piaci bódéval elsőmért környék legjobb üzlete, házzal együtt eladó. — Kisebb fűszerüzlet italmérésel házzal 30.000 lelei — Vegyeskereskedés hentes üzlettel 13.000 lelei átvehető. Bővebb díjtalan felvilágosítás Szerénél Arad Cornul Vanatorului (Vadászkürt-kávéházban). 11723

BÉRBE VENNÉK Aradon vagy Arad közelében jóforgalmu vendéglőt vagy szállodát. Cim Wallinger hirdetőjében. 11670

JÓFORGALMU kávéház kiözéssel eladó. Cim a kiadóban. 1740

ARADMEGYÉBEN vegyeskereskedés italmérésel 3 évi bér szerződéssel; teljes berendezéssel haláleset miatt olcsón ladó. Cim a kiadóban. 1747

JÓFORGALMU fűszerüzlet, vendéglővel házzal együtt; magán- bér- gazdálkodásra gyáralapításra alkalmas házak elfoglalható lakásokkal olcsón eladók. Bővebbet Wallinger-Irodában. 11670

VEGYESKERESKEDÉS italmérésel lakberendezéssel elutasítás miatt eladó. Cim Wallinger hirdetőjében. 11672

Ellátás.

ELSŐRENDÜ koszt kapható házon kívül is. Str. General Grigorescu (Tabajdi-utca) 1. sz. földszint. 1748

KÉT intelligens urleány vagy urnő teljes ellátást kaphat intelligens özvegnél. Cim Wallinger hirdetőjében. 11671

Oktatás.

LATINBOL és egyéb tantárgyakból gimnazisták oktatását bármely osztályból elvállalom. Cimem „Közöny”-nel van 1754

Különféle.

HAT darab levelezőlap egy fényképnyomással 100 lei Kurticean fényképész-nél Strada Episcopul Radu (Magyar-utca) 16a) 11655

NAGYVALLALAT JELENLEGI KÉPVISELŐJE, keresi több Erdélyi vagy Bánáti nagyvállalat üzletszerzési részének Bucurestj képviselőjét. Megkeresésekre bővebben referál Kandel, Strada Aurora 56, Bucurestj. 1710

Bécsi és párisi modellek érkeztek!

Lissem Sándor női- és gyermek-ruha, kabát, kosztüm-áruház. 1718

Arad, P. Avram Iancu (Szabagság-tér) 2

Angol és francia divatszalon!